PRZEGLĄD NOTARIALNY

CENTRALNY ORGAN NOTARIATU POLSKIEGO

WYDAWANY PRZEZ IZBĘ NOTARIALNĄ OKRĘGU SĄDU APELACYJNEGO W WARSZAWIE
PRZY WSPÓŁUDZIALE WSZYSTKICH IZB NOTARIALNYCH W PAŃSTWIE

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM ZAWODOWYM I ZAGADNIENIOM PRAWNYM
Z DZIEDZINY TEORII I PRAKTYKI NOTARIATU

TREŚĆ Nr. 9—10, 1939 r. (48 stronic druku)

Redakcja i Administracja: Warszawa, Kapucyńska 6, gmach Hipoteki, lokal Nr 62, telefon 257-81.

Godziny dla interesantów: od 10-ej do 1-ej po poł.

Rękopisów Redakcja nie zwraca.

Opłata pocztowa uiszczona gotówką.

Prenumerata: miesięcznie — 2 złote, kwartalnie — 5 złotych, rocznie — 20 złotych; dla asesorów, aplikantów i pracowników notariatu — miesięcznie 1 złoty.

Ogłoszenia: strona — 200 zł, 1/8 str. — 30 zł, 1/16 str. — 20 zł, drobne — 20 gr od wyrazu.

Konto P. K. O. 19.969 („Przegląd Notarialny", Warszawa)

Cena numeru - 2 złote.

Nr 9—10. WARSZAWA, MAJ I i II, 1939 r. Rok XVIII.

W OBLICZU CHWILI DZIEJOWEJ:

POLSKA ZWARTA, CZUJNA, GOTOWA!

W obliczu przeżywanej chwili dziejowej — padły dnia 5 maja 1939 r. z ust Ministra Spraw Zagranicznych P. *J. Becka* słowa odpowiedzi na rzucone Polsce wyzwanie. Słowa te, będące wyrazem myśli i uczuć całego Narodu, zespolonego i zwartego przy zbrojnym ramieniu Rzeczypospolitej, winny być zanotowane i na tym miejscu, jako manifestacja serdecznej i głębokiej łączności służby tych łamów z przeżyciami całej Polski, jak długa i szeroka.

Polska nie żywi zamiarów agresywnych w stosunku do nikogo, lecz również stanowczo stoi na gruncie respektu pewnych podstawowych zasad postępowania w życiu międzynarodowym!

Polska od Bałtyku odepchnąć się nie da!

Nie mamy żadnego powodu umniejszać naszej suwerenności na naszym własnym terytorium!

Pokój jest rzeczą cenną i pożądaną. Nasza generacja, skrwawiona w wojnach, na pewno na okres pokoju zasługuje. Ale pokój, jak prawie wszystkie sprawy tego świata, ma swoją cenę wysoką, ale wymierną. My w Polsce nie znamy pojęcia pokoju za wszelką cenę. Jest jedna tylko rzecz w życiu ludzi, narodów i państw, która jest bezcenna: tą rzeczą jest honor!

Oto kilka ustaleń podstawowych, które niech i na tym miejscu utrwalone zostaną jako niewątpliwe wskazania dla całej Polski i dla każdego Polaka!

O SPOTĘGOWANIE SIŁ OBRONNYCH PAŃSTWA

W związku z rządowym projektem ustawy o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania dekretów (art. 55 pkt. 1 Konstytucji), który został jednomyślnie przyjęty przez Izby Ustawodawcze, na posiedzeniu Komisji Prawniczej Sejmu dnia 6 maja r. b. Wiceprezes Rady Ministrów P. Inż. *E. Kwiatkowski* wygłosił przemówienie, w którym m. in. powiedział, co następuje:

...Nie może być zaniedbany żaden wysiłek, nie może być pominięta żadna okazja, nie może przeszkodzić żadne opóźnienie, nie może utrudnić decyzji jakakolwiek zbędna dyskusja w zakresie tych zadań, które służą do spotęgowania sił obronnych Rzeczypospolitej.

Jeżeli więc nie istnieje wątpliwość co do konieczności wyposażenia Rządu — świadomie i dobrowolnie — w szerszy zakres władzy na określony termin, to jednak jest moim obowiązkiem sformułować choćby najogólniej te zasady, które są i będą miarodajne przy praktycznym zastosowaniu tych pełnomocnictw.

Jest to przekonanie całego społeczeństwa polskiego i Rządu polskiego, że Państwo nasze nie wniosło do istniejącej sytuacji międzynarodowej ani jednego elementu niepokoju czy fermentu. Nie dążymy do naruszenia obcych interesów i domagamy się, by nasze prawa — już istniejące — nie były przedmiotem zaczepki...

Konsekwencją tego stanowiska jest to, że nie odwołujemy się obecnie do art. 79 Konstytucji, który daje automatycznie władzy wykonawczej najszersze uprawnienia, gdyż wierzymy w pokój i w jego wielką wartość nie tylko dla nas samych ale i dla wielu innych narodów.

Dalszą konsekwencją tego stanowiska jest to, że Rząd nie pragnie, by normalny bieg życia politycznego i gospodarczego był w czymkolwiek ograniczony i ścieśniony, o ile to nie wypływa bezpośrednio z postulatu wzmocnienia sił obronnych Państwa. Przeciwnie jednym z najważniejszych nakazów chwili jest podtrzymanie i nawet rozbudowanie na wskroś pokojowej pracy gospodarczej.

Jest rzeczą naprawdę godną podkreślenia — rzeczą zaobserwowaną również przez naszych wybitnych gości zagranicznych, którzy ostatnio odwiedzili Polskę — że Naród nasz — w tych czasach, w których metoda podniecenia politycznego stała się skutecznym orężem, używanym przez wrogów i przeciwników — zachował tyle rozwagi, tyle zimnej krwi i cichej wytrwałości w codziennej, szarej pracy. Fakt ten — również zdaniem obcych — raz jeszcze udowodnił wielką dojrzałość polityczną naszego społeczeństwa.

POŻYCZKA OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

UDZIAŁ NOTARIATU — PONAD 1,5 MILIONA ZŁOTYCH

W ostatnim numerze (str. 3) przedstawiliśmy wystąpienie XXII Konferencji Prezesów i Wiceprezesów Rad Notarialnych w sprawie subskrypcji Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej.

Wystąpienie Konferencji spotkało się w szeregach zawodowych z najżywszym oddźwiękiem: poszczególne Rady Notarialne wezwały członków Izb do możliwie najwydatniejszego przekroczenia ustalonych minimalnych norm subskrypcji (od 8 do 12½% czystego dochodu z roku 1938), poszczególni lepiej sytuowani Notariusze subskrybowali kwoty dodatkowe, tempo subskrypcji zostało wydatnie przyśpieszone.

Rzucone z tego miejsca hasło: *milion od Notariatu na Pożyczkę Obrony Przeciwlotniczej* — stało się punktem wyjścia najbardziej szlachetnego wyścigu, by w powszechnym i możliwie największym wysiłku ów milion został nie tylko osiągnięty, ale i wydatnie przekroczony.

I tak się też stało. Wobec przyśpieszonego tempa subskrybcji wszystkie Rady Notarialne zdołały we właściwym czasie dokonać szczegółowego obliczenia i możemy właśnie opublikować wyniki tych obliczeń, jakkolwiek nie obejmujących jeszcze w 100% wszystkich Notariuszów.

W ogólnym udziale, w którym nie zabrakło ani jednego Notariusza w Państwie, subskrypcja na Pożyczkę Obrony Przeciwlotniczej w poszczególnych Izbach Notarialnych przyniosła:

Izba Notarialna — Warszawa:	zł.	449.300	(cyfra nieostateczna)
„ „ — Poznań:	„	235.000	(cyfra nieostateczna)
„ „ — Lwów:	„	170.700	
„ „ — Kraków:	„	197.080	
„ „ — Lublin:	„	151.770	
„ „ — Wilno:	„	66.800	(cyfra nieostateczna) (+2.935,50 na F.O.N.)
„ „ — Katowice:	„	97.600	

Ogółem więc na 825 Notariuszów w Państwie (przyjmując mniej więcej 15 stanowisk wakujących) przypada kwota subskrypcji (z uwzględnieniem danych brakujących i odpowiednim zaokrągleniem) wynosząca 1.400.000 złotych.

Ponadto Rady Notarialne postanowiły znajdujące się w ich dyspozycji wolne lub zaoszczędzone fundusze Izb Notarialnych przeznaczyć na Pożyczkę Obrony Przeciwlotniczej. Z tego źródła przypada subskrypcja na poszczególne Rady Notarialne: Warszawa — 10.000, Poznań — 12.000, Lwów — 10.000, Kraków — 5.000, Lublin — 16.000, Wilno (na F.O.N.) — 2.000, Katowice — 5.000, razem — 60.000 złotych.

Prócz tej sumy należy uwzględnić subskrypcję asesorów i aplikantów oraz pracowników notariatu. W tym zakresie nie posiadamy dokładnych danych z okręgów wszystkich Izb. Podajemy więc na podstawie rozporządzalnych danych, co następuje:

Warszawa — członkowie Zrzeszenia Asesorów i Aplikantów Notarialnych subskrybowali kwotę 12.080 zł. (z czego 3.600 złożyli na F.O.N., a prócz tego gotówką 660 zł.). W okręgach innych Izb personel kancelarii notarialnych subskrybował: Poznań — 23.000 zł., Lwów — 39.360 zł., Kraków — 36.180 zł. (w czym asesorzy i aplikanci 14.420 zł.), Lublin — 50.500 zł., Wilno — 10.170 zł. (+ 420 zł. na F.O.N.), Katowice — 9.090 zł. Razem okrągło 180.000 zł. (bez danych co do pracowników w okręgu Izby Warszawskiej).

W ogólnym dla całego Państwa wyniku subskrypcji, sięgającym kwoty 400 milionów złotych, udział Notariatu przekraczający łącznie kwotę 1,5 miliona złotych, przedstawia się dotyla wydatnie, że z tego miejsca wolno nam chyba stwierdzić: *Notariat polski, jak zawsze, tak i tym razem — starał się jak najlepiej spełnić obowiązek wobec Państwa!*

DAR NARODOWY 3 MAJA DLA POLSKIEJ MACIERZY SZKOLNEJ

Wszyscy P.P. Notariusze Izby Warszawskiej otrzymali następującą odezwę:

Wielce Szanowny Panie! Przystępując w roku bieżącym do organizowania zbiórki Daru Narodowego 3 Maja w Warszawie, na cele oświatowe Polskiej Macierzy Szkolnej, Komitet Obywatelski Zbiórki zwraca się z serdeczną prośbą o pomoc.

Polska Macierz Szkolna ma gwałtownie wzrastające obowiązki szkolne i oświatowe w województwach wschodnich i obecnie utrzymuje: 304 szkół powszechnych, 10 szkół średnich, 32 szkół zawodowych, 254 kursów dla przedpoborowych, 33 burs i ochron, 2032 bibliotek.

Prócz wyżej wymienionych instytucyj oświatowych Macierz Szkolna organizuje akcję odczytową, przedstawienia i obchody, potęgując w ten sposób poczucie solidarności narodowej i tężyzny państwowej.

Ważność tych prac oceniają dodatnio najwyższe czynniki w Państwie przyjmując z JWP. Marszałkiem Edwardem Śmigłym-Rydzem, Najprzewielebniejszym Episkopatem, Panem Prezesem Rady Ministrów i Członkami Rządu na czele udział w Komitecie Honorowym Zbiórki.

W Komitecie Głównym Zbiórki biorą udział JWPP. Wojewodowie, Dowódcy Okr. Korpusów, Kuratorowie i szereg najwybitniejszych przedstawicieli społeczeństwa.

Od wyników zbiórki zależy zmniejszenie tragedii dzieci bezszkolnych na Kresach, przez powiększenie ilości szkół Polskiej Macierzy Szkolnej na tym terenie.

Nie wątpiąc, że akcja Polskiej Macierzy Szkolnej, o której wyżej, znajduje uznanie u WPana najuprzejmiej prosimy o poparcie jej przez złożenie na ten cel osobistej ofiary z okazji Święta Narodowego.

Z wysokim poważaniem: (—) *Leon Supiński*, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, (—) *Leon Nowodworski*, Dziekan Rady Adwokackiej, (—) *Zygmunt Hübner*, Prezes Rady Notarialnej, (—) *Władysław Sołtan*, Prezes Polskiej Macierzy Szkolnej.

Kto z P.P. Notariuszów nie zareagował właściwie na tę odezwę — powinien to najrychlej uczynić, składając możliwie największą ofiarę na Dar Narodowy 3 Maja w celu wsparcia doniosłej pracy, jaką prowadzi Polska Macierz Szkolna!

OD REDAKCJI

ZGODNIE Z ZAPOWIEDZIĄ NINIEJSZY ZESZYT „PRZEGLĄDU NOTARIALNEGO“ OBEJMUJE ŁĄCZNIE (48 STR. DRUKU) DWA NUMERY MAJOWE I UKAZUJE SIĘ JAKO NUMER PODWÓJNY (NR 9-10, MAJ I i II, 1939 r.).

TAKIE ROZWIĄZANIE PODYKTOWAŁY WARUNKI TECHNICZNE, ZWIĄZANE Z UKŁADEM BIEŻĄCEGO MATERIAŁU REDAKCYJNEGO, W SZCZEGÓLNOŚCI WOBEC PRZYPADAJĄCYCH ZWYCZAJNYCH WALNYCH ZGROMADZEŃ IZB NOTARIALNYCH.

POCZYNAJĄC OD CZERWCA R. B. ZESZYTY „PRZEGLĄDU NOTARIALNEGO“ UKAZYWAĆ SIĘ BĘDĄ JAK COROCZNIE, JAKO NUMERY PODWÓJNE, PRZYPADAJĄCE NA LETNI OKRES FERYJNY (CZERWIEC, LIPIEC, SIERPIEŃ), A WIĘC W NIECO ZMNIEJSZONEJ OBJĘTOŚCI.

NASTĘPNY NUMER „PRZEGLĄDU NOTARIALNEGO“ (Nr 11 - 12, CZERWIEC I i II, 1939 r.) WYJDZIE OKOŁO 15 CZERWCA R. B.

KWARTALNIK PRAWA PRYWATNEGO

WYDAWANY PRZEZ IZBY NOTARIALNE R.P. W CELU POPIERANIA NAUKI PRAWA.

ZESZYT 2 (5). — KWARTAŁ II, 1939 R.

WYCHODZI Z DRUKU I ZAWIERA TREŚĆ NASTĘPUJĄCĄ:

Eugeniusz Waśkowski: Kara wadialna według Kodeksu Zobowiązań.

Wacław Miszewski: Likwidacja spadku według projektu Komisji Kodyfikacyjnej o postępowaniu spadkowym w Kodeksie Postępowania Niespornego.

Dr Jan Wasilkowski: Hipoteka łączna w projekcie prawa rzeczowego. Część pierwsza. Charakterystyka zasad projektu.

Dr Stefan Breyer: Niepodzielność gospodarstw wiejskich.

Dr Stanisław Kazimierz Rymar: Ś. p. Prof. Dr Stanisław Gołąb.

Franciszek Bossowski: Istituto di Studi Legislativi. Giurisprudenza comparata di diritto civile.

*

Prenumerata: rocznie — 8 zł., półrocznie — 4 zł.; ulgowa (dla asesorów i aplikantów zawodów prawniczych): rocznie — 6 zł., półrocznie — 3 zł. Konto P.K.O. Nr 19.969.

*

DO P. P. NOTARIUSZÓW

JAKO ODBIORCÓW „KWARTALNIKA PRAWA PRYWATNEGO“

W OSTATNIM W ROKU 1938 ZESZYCIE „KWARTALNIKA PRAWA PRYWATNEGO“ ZAMIEŚCILIŚMY KARTY, KTÓRYCH ZADANIEM BYŁO ZJEDNANIE PISMU NOWYCH PRENUMERATORÓW. Z TEGO MIEJSCA APELOWALIŚMY JUŻ DO P. P. NOTARIUSZÓW, BY ZECHCIELI PRZYCZYNIĆ SIĘ DO ROZSZERZENIA ZASIĘGU CZYTELNIKÓW CZASOPISMA, WYDAWANEGO PRZEZ IZBY NOTARIALNE, DROGĄ LOKOWANIA RZECZONYCH KART WŚRÓD ODPOWIEDNICH INSTYTUCJI I OSÓB. APEL NASZ NIE PRZEBRZMIAŁ BEZ ECHA, JEDNAKŻE ECHO TO NIE BYŁO DOSTATECZNIE GŁOŚNE.

ZWRACAMY SIĘ WIĘC PONOWNIE DO P. P. NOTARIUSZÓW, BY ZECHCIELI ŁASKAWIE ODPOWIEDZIEĆ NA NASZ APEL, ZADAJĄC SOBIE NIECO TRUDU, JAKIEGO WYMAGA ZAINTERESOWANIE OSÓB POSTRONNYCH PRACAMI WYDAWNICZYMI NOTARIATU. NIECH NIKOGO NIE ZBRAKNIE WE WSPÓLNYM DZIELE!

WALNE ZGROMADZENIA IZB NOTARIALNYCH

Dorocznym zwyczajem podajemy dalej obwieszczenia urzędowe Rad Notarialnych o zwyczajnych Walnych Zgromadzeniach Notariuszów, które odbywają się w maju — na podstawie art. 27 § 2 pr. o not.

Z mocy art. 29 § 4 pr. o not. z dniem 1 czerwca r. b. (art. 32 § 1 pr. o not.) wygasają mandaty Członków Rad Notarialnych, wybranych w roku 1936. Ustępują mianowicie następujący Członkowie Rad Notarialnych:

Warszawa: Dr *Stanisław Jurkiewicz*, Wiceprezes Rady, *Adam Sleszyński* (Warszawa), *Władysław Tarnowski* (Warszawa), *Marceli Bacciarelli* (Grójec).

Poznań: *Czesław Chmielewski* (Poznań), *Stefan Rosada* (Poznań), *Jan Zakrzewski* (Toruń).

Lwów: *Jan Antoniewicz* (Lwów), Dr *Stanisław Szymonowicz* (Lwów), *Bronisław Kowalski* (Dolina), Dr *Henryk Szymusik* (Brody).

Kraków: Dr *Franciszek Szymanowicz* (Kraków), Dr *Józef Krzyżanowski* (Jasło), Dr *Józef Popkiewicz* (Skawina), *Stefan Trętowski* (Miechów).

Lublin: *Franciszek Falkiewicz* (Radom), *Bolesław Skowera* (Iłża). Wobec zgonu ś. p. *Stefana Smólskiego*, b. Prezesa Rady, i ś. p. *Ignacego Stelińskiego*, b. Wiceprezesa Rady, oraz wobec ustąpienia z Rady wskutek choroby P. Not. *Stanisława Bielskiego* — sukcesywność mandatów Członków Rady Notarialnej w Lublinie uległa podważeniu (Walne Zgromadzenie dokona wyboru tylko dwóch Członków Rady).

Wilno: *Stanisław Chrząstowski* (Mołodeczno), *Józef Kosmaczewski* (Stołpce), *Mieczysław Piotrowski* (Słonim).

Katowice: *Antoni Rostek*, Prezes Rady, *Ferdynand Biliński* (Bielsk), Dr *Józef Kobiela* (Cieszyn); ponadto zmarł ś. p. *Tadeusz Stark*, Wiceprezes Rady, i ustąpił ze stanowiska Dr *Włodzimierz Dąbrowski*, b. Prezes Rady (Walne Zgromadzenie dokona więc łącznie wyboru 5 nowych Członków Rady Notarialnej).

OBWIESZCZENIA RAD NOTARIALNYCH

IZBA NOTARIALNA — WARSZAWA

Stosownie do art. 27 Prawa o Notariacie w dniu 21 maja r. b. o godz. 10-ej min. 15 w Sali nr II Sądu Okręgowego w Warszawie odbędzie się Zwyczajne Walne Zgromadzenie notariuszów Okręgu Izby Notaralnej w Warszawie z następującym porządkiem dziennym:

1. *Otwiarcie Walnego Zgromadzenia przez Prezesa Rady i wybór Prezydium Walnego Zgromadzenia.*
2. *Zatwierdzenie sprawozdania ogólnego z działalności Rady i sprawozdania rachunkowego za czas od 1 kwietnia 1938 r. do 31 marca 1939 r.*
3. *Uchwalenie budżetu i wysokości składek członkowskich na potrzeby Izby na rok 1939/40.*
4. *Sprawa ufundowania przez Izbę Notarialną samolotu sanitarnego dla armii.*
5. *Wybór czterech Członków Rady na miejsce ustępujących w myśl art. 29 § 4 Prawa o Notariacie.*
6. *Wybór Komisji Rewizyjnej na rok 1939/40.*
7. *Ustalenie wysokości zapomóg pośmiertnych.*
8. *Wnioski Członków Izby, zgłoszone w trybie art. 28 p. 6 Prawa o Notariacie.*

PREZES RADY (—) *Z. HÜBNER*

IZBA NOTARIALNA — POZNAŃ

Walne Zgromadzenie zwyczajne Notariuszów Izby Notarialnej w Poznaniu odbędzie się w niedzielę, dnia 21 (dwudziestego pierwszego) maja 1939 r. o godzinie 11-ej przedpołudniem w Poznaniu przy ul. Wały Zygmunta Starego 2/3 (Gmach Wyższej Szkoły Handlowej) I. piętro, sala nr 43, z następującym porządkiem dziennym:

1. *Otwarcie Walnego Zgromadzenia przez Prezesa Rady Notarialnej.*

2. Wybór Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego, 4 asesorów i 2 sekretarzy, jako Prezydium Walnego Zgromadzenia.

3. Odczytanie protokółu z poprzedniego Walnego Zgromadzenia.

4. Zatwierdzenie sprawozdania rocznego i zamknięcia rachunkowego, przedstawionego przez Radę Notarialną.

5. Zatwierdzenie sprawozdania rocznego i zamknięcia rachunkowego, przedstawionego przez Kuratorium Funduszu Zapomogowego.

6. Uchwalenie budżetu i wysokości składki rocznej na potrzeby Izby i na Fundusz Zapomogowy.

7. Wybór trzech członków Rady Notarialnej.

8. Wybór 2 członków i 2 zastępców do Kuratorium Fuduszu Zapomogowego.

9. Wybór Komisji Rewizyjnej.

10. Załatwienie wniosków Członków Izby Notarialnej, zgłoszonych do Rady Notarialnej w trybie z art. 28 L. 6 prawa o notariacie.

Nieprzybycie na Walne Zgromadzenie bez dostatecznego usprawiedliwienia się pociąga za sobą skutki przewidziane w art. 27 § 4 prawa o notariacie.

PREZES RADY NOTARIALNEJ: (—) *DR JESZKE*

IZBA NOTARIALNA — LWÓW

Z mocy art. 27. prawa o notariacie zwołuję Zwyczajne Walne Zgromadzenie Lwowskiej Izby Notarialnej, które odbędzie się dnia 21. maja 1939. o godz. 10-tej rano, w sali Kasyna i Koła Literacko - Artystycznego we Lwowie, przy ul. Akademickiej 13. z następującym porządkiem dziennym:

1. Otwarcie Walnego Zgromadzenia i omówienie działalności Konferencji Prezesów i Wiceprezesów Rad Notarialnych w roku admin. 1938/1939. oraz współudziału w niej Lwowskiej Rady Notarialnej.
Prezes Rady Notarialnej.

2. Wybór przewodniczącego, wiceprzewodniczącego, asesorów i sekretarzy.

3. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia w dniu 29. maja 1938.

4. Sprawozdanie z czynności Rady Notarialnej za czas od 1. kwietnia 1938.
Wiceprezes Rady Notarialnej.

5. Zamknięcie rachunków funduszu administracyjnego za czas od 1. kwietnia 1938. do 31. marca 1939. oraz prowizorium za czas od 1. kwietnia 1939.
Czł. Rady Not. *Jan Antoniewicz.*

6. Sprawozdanie o budowie gmachu czynszowego, stanowiącego własność funduszu rentowego.
Czł. Kuratorium Dr *Bolesław Trzos.*

7. Sprawozdanie z administracji funduszów rentowego i zapomogowego Lwowskiej Izby Notarialnej za czas od 1. kwietnia 1938. oraz zamknięcie rachunków za rok adm. 1938/1939. i prowizorium za czas od 1. kwietnia 1939.
Czł. Kuratorium Dr *Bolesław Trzos.*

8. Sprawozdanie Komisji Rewzyjnej.
Czł. Izby Not. Dr *Ludwik Adam.*

9. Wybór czterech członków Rady Notarialnej w miejsce ustępujących po myśli § 4. art. 29. p. o. n. a to członków Rady Notarialnej Jana Antoniewicza, Bronisława Kowalskiego, Dra Stanisława Szymonowicza i Dra Henryka Szymusika.

10. Wybór trzech Członków Kuratorium funduszów rentowego zapomogowego w grona Członków Izby Notarialnej.

11. Wybór dwóch rewizorów i dwóch zastępców.

12. Uchwalenie budżetu na rok administracyjny 1939/40. oraz ustalenie wysokości wkładki na potrzeby Izby.
Czł. Rady Not. *Jan Antoniewicz.*

13. Wnioski Członków Izby, zgłoszone do Rady Notarialnej conajmniej przez 10 Członków najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Usprawiedliwienie ewentualnej nieobecności na Walnym Zgromadzeniu winno być nadesłane przed wyznaczonym dla Zgromadzenia terminem, — późniejsze usprawiedliwienia będą rozpatrywane, o ile zostaną nadesłane do dni 3 po Walnym Zgromadzeniu.

O czasie i miejscu odbycia Walnego Zgromadzenia zechcą Panowie Notariusze zawiadomić zajętych w Ich kancelariach pp. Asesorów i Aplikantów ze względu na przyznane im art. 61. p. o. n. — prawo udziału w Walnym Zgromadzeniu (bez prawa składania wniosków i prawa głosowania).

PREZES RADY NOTARIALNEJ (—) *K. SOKOL*

IZBA NOTARIALNA — KRAKÓW

W dniu 21 maja 1939 r. (niedziela) odbędzie się stosownie do przepisu art. 27. §. 2. prawa o notariacie o godzinie 10-tej przedpołudniem w Sali Saskiej, ul. św. Jana L. 6. I. p. VI. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Notariuszów Krakowskiej Izby Notarialnej z następującym porządkiem dziennym:

1. Zagajenie Prezesa Rady Notarialnej.

2. Wybór Przewodniczącego i Zastępców Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia, tudzież Asesorów i Sekretarza Zgromadzenia (art. 30. pr. o not.).

3. Sprawozdanie Prezesa Rady Notarialnej oraz sprawozdania: ogólne, kasowe i Komisji Rewizyjnej z ubiegłego roku administracyjnego przedstawione przez Radą Notarialną. Wnioski Komisji Rewizyjnej w sprawie udzielenia absolutorium Radzie.

4. Uchwalenie budżetu i wysokości składki rocznej na potrzeby Izby na rok administracyjny 1939/40.

5. Uzupełniający wybór Członków Rady Notarialnej (art. 126. §. 4., art. 28. §. 1. i art. 31. §. 2. prawa o notariacie).

6. Wybór Komisji Rewizyjnej Izby na rok administracyjny 1939/40 (§. 3. Regulaminu Izby).

7. Załatwienie ewentualnych wniosków Członków Izby w sprawach ogólnych z zakresu działania notariatu, zgłoszonych conajmniej przez 10-ciu Członków Radzie Notarialnej najpóźniej na dni 14-cie przed terminem Zgromadzenia (art. 28. L. 6. prawa o notariacie).

Obecność na Walnym Zgromadzeniu jest obowiązkowa (art. 27. §. 3. pr. o not.) pod sankcją przepisu art. 27. §. 4. pr. o not.

Zarazem prosimy P.P. Notariuszów o powiadomienie o terminie Walnego Zgromadzenia, zatrudnionych w Ich biurach asesorów i aplikantów notarialnych z tym, że po myśli art. 61. pr. o not., mają oni prawo uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz zabierać głos w obradach, jednak bez prawa stawiania wniosków i głosowania.

RADA NOTARIALNA W KRAKOWIE: PREZES (—) *DR. STEIN*

IZBA NOTARIALNA — LUBLIN

Rada Notarialna w Lublinie zwołuje na dzień 14 maja 1939 r. o godz. 10 rano (niedziela), w lokalu Lubelskiego Towarzystwa Kredytowego m. Lublina ul. Pierackiego 7. Zgromadzenie Walne Członków Lubelskiej Izby Notarialnej, z następującym porządkiem dziennym:

1. Otwarcie Zgromadzenia Walnego i wybór Prezydium.

2. Sprawozdania: ogólne, kasowe i Komisji Rewizyjnej. Wnioski Komisji Rewizyjnej w sprawie udzielenia absolutorium Radzie.

3. Uchwalenie preliminarza budżetowego i wysokości składek na potrzeby Izby i Fundusz Zapomogowy na rok 1939/40.

4. Uchwalenie jednolitego tekstu regulaminu Funduszu Zapomogowego.

5. Wybór członków Rady Notarialnej na miejsce ustępujących oraz wybór członków Komisji Rewizyjnej.

6. Wnoski członków Izby, zgloszone w trybie art. 28 Pr. o Not.

Obecność PP. Notariuszów na Walnym Zgromadzeniu jest obowiązkowa pod sankcją z art. 27 § 4 Prawa o Notariacie.

Zarazem Rada Notarialna zawiadamia PP. Członków Izby, że w dniu 14 maja r. b. o godz. 8 rano (przed Walnym Zgromadzeniem) odprawione zostanie w kościele po-Wizytkowskim w Lublinie (ul.

Narutowicza vis à vis ul. Kapucyńskiej) Nabożeństwo żałobne za spokój duszy po Zmarłych Członkach Lubelskiej Izby Notarialnej. Na powyższe nabożeństwo Rada zaprasza wszystkich PP. Członków Izby.

PREZES RADY (—) *J. BORKOWSKI*

IZBA NOTARIALNA — WILNO

Stosownie do art. 27 Prawa o Notariacie w dniu 21 maja r. b. o godz. 10-tej w gmachu Sądów w Wilnie odbędzie się Zwyczajne Walne Zgromadzenie Notariuszów Okręgu Izby Notarialnej w Wilnie z następującym porządkiem dziennym:

1. *Otwarcie Walnego Zgromadzenia i wybór Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego, 2 asesorów i 2 sekretarzy.*
2. *Uczczenie pamięci zmarłego Kolegi ś. p. Notariusza Stanisława Rossudowskiego.*
3. *Sprawozdanie z działalności Rady Notarialnej za okres czasu od dnia 26 maja 1938 roku do dnia Walnego Zgromadzenia.*
4. *Sprawozdanie z Konferencji Prezesów i Wiceprezesów Rad Notarialnych.*
5. *Sprawozdanie ze spraw dyscyplinarnych.*
6. *Sprawozdanie kasowe.*
7. *Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.*
8. *Sprawa zmiany statutu Funduszu Zapomogowego Izby.*
9. *Uchwalenie budżetu na rok administracyjny 1939/40 i ustalenie wysokości miesięcznej składki.*
10. *Wnioski Członków Izby zgłoszone do Rady Notarialnej zgodnie z p. 6 art. 28 Prawa o Notariacie.*
11. *Wybory Członków Rady i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących.*

PREZES RADY (—) *J. BUYKO*

IZBA NOTARIALNA — KATOWICE

Rada Notarialna w Katowicach zwołuje po myśli art. 27 Prawa o Notariacie Zwyczajne Walne Zgromadzenie Izby Notarialnej w Katowicach na dzień 13 maja o godz. 16-tej w sali klubowej restauracji „Wypoczynek" w Katowicach przy ul. Św. Jana 10. I. p. — z następującym porządkiem dziennym:

1. *Otwarcie Walnego Zgromadzenia przez Prezesa Rady Notarialnej i wybór Prezydium Walnego Zgromadzenia.*
2. *Sprawozdanie z czynności Rady Notarialnej za czas od 1 maja 1938 r. do 30 kwietnia 1939 r.*
3. *Zamknięcie rachunków za ubiegły rok administracyjny i zatwierdzenie sprawozdań.*
4. *Uchwalenie preliminarza budżetowego i ustalenie wysokości składek.*
5. *Wybór 5-ciu Członków Rady (w miejsce 3 ustępujących, jeden zmarł, jeden wystąpił z notariatu).*
6. *Wnioski Członków Izby zgłoszone w trybie art. 28 Prawa o Notariacie.*

ZA RADĘ NOTARIALNĄ: PREZES (—) *ROSTEK*

SPRAWOZDANIA Z WALNYCH ZGROMADZEŃ IZB NOTARIALNYCH PODAMY:

W Nr. 11-12 (CZERWIEC I i II, 1939 r.) — DANE SUMARYCZNE I WYNIKI WYBORÓW UZUPEŁNIAJĄCYCH DO RAD NOTARIALNYCH;

W Nr. 13-14 (LIPIEC I i II, 1939 r.) — SZCZEGÓŁOWE DANE Z PRZEBIEGU WALNYCH ZGROMADZEŃ.

PIERWSZE PIĘCIOLECIE
WSPÓŁDZIAŁANIA MIĘDZYIZBOWEGO RAD NOTARIALNYCH

Niniejszy zeszyt „Przeglądu Notarialnego“ ukazuje się w przededniu tegorocznych Walnych Zgromadzeń Izb Notarialnych, które zamkną okres pierwszego pięciolecia życia korporacyjnego Notariatu polskiego, w ramach jednolitego ustroju ustalonego przez prawo z dnia 27 października 1933 roku.

Mniemamy, że ta właśnie chwila jest najstosowniejsza, by przedstawić ogólny dorobek tego tak młodego jeszcze życia, które poza poszczególnymi Izbami Notarialnymi rozwija się ponadto w wysiłku zbiorowym — w trybie zorganizowanego współdziałania międzyizbowego Rad Notarialnych.

Dotychczas nie przedstawialiśmy na tych łamach dorocznych zestawień, charakteryzujących zakres podejmowanych przez Rady Notarialne prac zbiorowych. Tak postępując, wychodziliśmy z założenia, że organizacja tych prac, oparta wyłącznie na poczuciu korporacyjnym i pozbawiona jakichkolwiek więzów natury prawnej, musi najpierw zdać wszechstronny egzamin w doświadczeniu rzeczywistości dnia codziennego i dostatecznie głęboko się utrwalić, by wypełniające ramy tej organizacji prace zyskać mogły tytuł do rejestracji publicznej.

Mniemamy, że okres pięciu lat jest już dostateczny, by uznać ów egzamin za odbyty, bez wdawania się zresztą w ocenę jego wyników, która oczywiście nie do nas należy. Toteż podjęta już została pierwsza próba przedstawienia dorobku twórczego pięciu lat (1934—1938) współdziałania Rad Notarialnych, dokonana w pamiętnej publikacji Lubelskiej Izby Notarialnej z grudnia ubiegłego roku. Przedstawienie to miało jednak charakter bardzo ogólnej syntezy, ujętej na tle historycznym lat 1919—1934, poprzedzających otwarcie nowego okresu w dziejach Notariatu polskiego.

Obecnie nadszedł czas bardziej szczegółowego analitycznego zestawienia i zarejestrowania prac zbiorowych, dokonanych w trybie współdziałania międzyizbowego Rad Notarialnych — z pominięciem przedstawienia samej ich konstrukcji organizacyjnej, dostatecznie szeroko uwzględnionej już w zaznaczonej publikacji (por. *P. N.* Nr 1, 1939 r., str. 6 i nast.).

Rejestrację tę zamierzamy przeprowadzić w ten sposób, że przedstawiamy pięć kolejnych dorocznych zestawień, obrazujących sumarycznie wyniki prac Koferencji Prezesów i Wiceprezesów R. N. (szczegóły w zaznaczonych numerach „Przeglądu Notarialnego“ — w skrócie: *P. N.)*. Każde z tych zestawień poprzedzamy wykazem odbytych Konferencji oraz spraw, opracowanych i zarejestrowanych przez Sekretariat Międzyizbowy R. N.

W ten sposób dokonujemy zestawienia całości za czas ubiegły, a na przyszłość będziemy corocznie w maju — przed Walnymi Zgromadzeniami Izb Notarialnych — podawać zestawienie bieżące za rok miniony (do dnia 1 kwietnia każdego roku). Ciągłość będzie więc zachowana i dokumentacja będzie wyczerpująca: współdziałanie międzyizbowe Rad Notarialnych będzie odtąd stale przedmiotem rejestracji publicznej.

OKRES: 1934 — 1935

Konferencje Prezesów i Wiceprezesów R. N:

I — 24 lutego 1934 r. w Warszawie;
II — 5 maja 1934 r. w Warszawie;
III — 24 listopada 1934 r. w Warszawie;
IV — 9 marca 1935 r. w Warszawie.

Sekretariat Międzyizbowy R. N. opracował i zarejestrował następujące sprawy (w kolejności numeracji — według repetorium podręcznego):

Nr 1. Zasada sztywności stawek wynagrodzenia notariusza.
Nr 2. Zakaz z art. 65 § 1 p. e) pr. o not.
Nr 3. Art. 114 Kodeksu Zobowiązań.
Nr 4. Organizacja statystyki notarialnej.
Nr 5. Zastępstwo notariusza.
Nr 6. 3-dniowa przerwa w zajęciach notariusza.
Nr 7. Unifikacja formy czynności notarialnych. I. Projekt jednolitego początku i zakończenia aktu notarialnego.
Nr 8. Zasady stosowania taksy notarialnej.
Nr 9. Poświadczenie ksiąg handlowych przez notariuszów.
Nr 10. Kształcenie zawodowe aplikantów notarialnych.
Nr 11. Rewizje kancelarii notarialnych.
Nr 12. Zapis wynagrodzenia notariusza do księgi przychodów i rozchodów.
Nr 13. Projekt jednolitego schematu sprawozdań rocznych Rad Notarialnych.
Nr 14. Sprawa nabywania gruntów włościańskich.
Nr 15. Technika odnawiania składu Rad Notarialnych w latach 1935 i 1936.
Nr 16. Przerwa w urzędowaniu notariusza bez pozostawienia zastępcy.
Nr 17. Kredytowanie wynagrodzenia notariusza.
Nr 18. Zapis wynagrodzenia notariusza do repertorium.
Nr 19. Stosowanie taksy za poświadczenie podpisu z art. 113 Kodeksu Zobowiązań.
Nr 20. Schemat budżetowy Rad Notarialnych.
Nr 21. Rozjemstwo polubowne (art. 34 p. 5 pr. o not.).

Ustalenie podstaw organizacyjnych. — I Konferencja rozważała przede wszystkim sprawę organizacji współdziałania Izb Notarialnych w Polsce, powołując do życia stałą insty-

tucję okresowych *Konferencji Prezesów i Wiceprezesów Rad Notarialnych,* zaś III Konferencja ostatecznie ustaliła tę organizację, tworząc *Sekretariat Międzyizbowy Rad Notarialnych* (por. powołany na wstępie wywód — *P. N.* Nr 1, 1939). I Konferencja ustaliła podstawy organizacyjne i charakter *Przeglądu Notarialnego,* jako centralnego organu Notariatu polskiego i organu urzędowego Rad Notarialnych *(P. N.* Nr 5, 1934).

Przed nową taksą. — II Konferencja poświęcona była wyłącznie sprawie ustosunkowania się Notariatu do nurtujących projektów zmiany obowiązujących taks notarialnych. Wymiana zdań w tej sprawie prowadzona była w dalszym ciągu na III Konferencji.

IV Konferencja ustaliła stanowisko w sprawie *zasady sztywności stawek* wynagrodzenia notariusza.

Sprawy zawodowo - korporacyjne. — IV Konferencja wyraziła opinię w sprawie *systemu rewizji kancelarii notarialnych (P. N.* Nr 13-14. 1935 r.), ustaliła stanowisko w sprawie *zapisu wynagrodzenia notariusza* do księgi przychodów i rozchodów *(P. N.* Nr 23, 1935 r.) oraz wyjaśniła kilka kwestii z dziedziny *zastępstwa notariusza (P. N.* Nr 8, 1935 r.). Ponadto IV Konferencja obradowała nad sprawą *normalizacji biurowości notarialnej.*

Sprawa *kształcenia zawodowego aplikantów* notarialnych była przedmiotem obrad kilku kolejnych Konferencji, poczynając od I. Na tejże I Konferencji ustalone zostały zasady systemu i programu *egzaminów notarialnych (P. N.* Nr 5, 1934 r.).

Sprawą *międzyizbowego ubezpieczenia notariuszów* zajmowały się I, III i IV Konferencje.

Statystyka zawodowa. — III Konferencja ustaliła zasady prowadzenia statystyki zawodowej w postaci dorocznego referatu statystycznego (komunikat zbiorowy Rad Notarialnych — *P. N.* Nr 8, 1935 r.).

Zagadnienia praktyki. — IV Konferencja ustaliła stanowisko w sprawie *wykładni art. 65 § 1 p. e) pr. o not. (P. N.* Nr 9, 1935 r.), jako też w sprawie *stosunku art. 114 Kod. Zob. do ustawy z 23.III.1929 r.* o wystawianiu skryptów dłużnych i pokwitowań przez niepiśmiennych *(P. N.* Nr 15-16, 1935 r.).

IV Konferencja wyłoniła komisję międzyizbową do spraw *unifikacji formy czynności notarialnych,* powierzając jej opracowanie projektu jednolitego początku i zakończenia aktu notarialnego.

OKRES: 1935 — 1936

Konferencje Prezesów i Wiceprezesów R. N:

V — 1 czerwca 1935 r. w Warszawie;
VI — 27 lipca 1935 r. w Warszawie;
VII — 28 września 1935 r. w Warszawie;
VIII — 30 listopada 1935 r. w Warszawie;
IX — 21 marca 1936 r. w Warszawie.

Sekretariat Międzyizbowy R. N. opracował i zarejestrował następujące sprawy:

Nr 22. Okres sprawozdawczy Rad Notarialnych.
Nr 23. Sporządzanie przez notariusza umów prywatnych.
Nr 24. Przyczynki do wykładni ustawy o ulgach dla nowowznoszonych budowli.
Nr 25. Metoda poświadczania podpisów z art. 33 (4) Ordynacji Wyborczej do Sejmu (Dz. Ust. Nr 47, poz. 319).
Nr 26. Projekt opracowania taksy notarialnej, jako wydawnictwa Izb Notarialnych.
Nr 27. Projekt jednolitej taksy notarialnej (przyczynki komisyjne).
Nr 28. Projekt rozporządzenia o wynagrodzeniu notariuszów (koncept memoriału opiniodawczego).
Nr 29. Wynagrodzenie notariuszów za poświadczenie podpisów przy wyborach do Sejmu.
Nr 30. Sporządzanie czynności dla pracowników kancelarii.
Nr 31. Protestowanie weksli przez pocztę.
Nr 32. Normalizacja biurowości notarialnej. I. Akty i protokóły notarialne (kwestionariusz przygotowawczy).
Nr 33. Metoda rewizji kancelarii notarialnych.
Nr 34. Unifikacja formy czynności notarialnych. II. Klauzula wypisowa (art. 90 § 1 pr. o not.).
Nr 35. Zapis do repertorium wydawanych wypisów.
Nr 36. Projekt rozporządzenia o wynagrodzeniu notariuszów (zestawienie sytuacyjne).
Nr 37. Odpowiedzialność notariusza jako poborcy opłat stemplowych.
Nr 38. Reforma ustawy stemplowej (zagadnienia wstępne i proceduralne).
Nr 39. Program walki z obniżaniem szacunków.
Nr 40. Rola notariusza jako prowadzącego protokół walnego zgromadzenia akcjonariuszów (art. 412 Kod. Handl.).
Nr 41. Kwestia językowa w stosowaniu art. 114 Kod. Zob.
Nr 42. Ugoda przed sądem polubownym w świetle art. 82 § 2 pr. o not.
Nr 43, 51, 52, 53, 54. Wykładnia rozporządzenia o wynagrodzeniu notariuszów (I, II, III, IV, V).
Nr 44. Ulgi pocztowe dla korespondencji notarialnej.
Nr 45. Projekt nowelizacji ustawy z 28.III.1933 r. o biurach pisania podań.
Nr 46. Kwestia równoczesności urzędowania notariusza i zastępcy.
Nr 47. Materiały do nowelizacji prawa o notariacie.
Nr 48. Przechowywanie testamentów otrzymywanych w trybie art. 1007 Kod. Cyw.
Nr 49. O respektowanie w postępowaniu skarbowym notarialnie poświadczonych odpisów.
Nr 50. Testamenty obcojęzyczne na Ziemiach Zachodnich.
Nr 55. Akty sprzedaży nieruchomości niehipotekowanych na Ziemiach Wschodnich.
Nr 56. Projekt nowego prawa wekslowego.

W hołdzie pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego. — Notariat wziął manifestacyjny udział w hołdzie pamięci Pierwszego Marszałka Polski *Józefa Piłsudskiego,* co przejawiło się w następujących aktach zbiorowych (poza wystąpieniami poszczególnych Rad Notarialnych): 1) w obchodzie żałobnym na wstępie V Konferencji; 2) w uchwale V Konferencji, ustalającej jednolite opodatkowanie Notariuszów do dyspozycji Naczelnego Komitetu Uczczenia Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego *(P. N.* Nr 11-12, 1935 r. i Nr 19, 1935 r.); 3) w dwóch wielkich publikacjach żałobnych w „Przeglądzie Notarialnym" — Nr 10 i 11-12, 1935 r.; 4) w inicjatywie zwołania Zjazdu Notariuszów u stóp Wawelu, podniesionej przez VII Konferencję, a zrealizowanej przez Zjednoczenie Notariuszów R. P. w dniu 27 października 1935 r. *(P. N.* Nr 21, 1935 r.).

Ku czci zmarłych. — Dnia 16 stycznia 1936 r. zmarł ś. p. *Aleksander Rożnowski*, Prezes Rady Notarialnej w Wilnie. IX Konferencja uczciła pamięć zasłużonego pierwszego Prezesa Rady Notarialnej w Wilnie.

VIII Konferencja uczciła pamięć zmarłych w roku 1935 wybitnych Notariuszów: ś. p. *Ludwika Summer Brasona*, Notariusza w Krośnie, Członka Rady Notarialnej w Krakowie, zmarłego dnia 4 listopada 1935 r. (*P. N.* Nr 2, 1936 r.) i ś. p. *Wacława Dominika Paszkowskiego*, Notariusza w Warszawie, zmarłego dnia 23 listopada 1935 r. (*P. N.* Nr 23, 1935 r.).

Unormowanie wynagrodzenia notariuszów. — Gdy po wejściu w życie jednolitego Prawa o Notariacie zaczęła wysuwać się na porządek dzienny sprawa ustalenia jednolitych norm wynagrodzenia notariuszów (art. 5 pkt. 2 pr. o not.), jeszcze II Konferencja w dniu 5 maja 1934 r. zajęła się wyłącznie szczegółowym przygotowaniem podstaw stanowiska Notariatu w tej tak pierwszorzędnej dla zawodu sprawie, przy czym wyłoniła specjalną komisję międzyizbową, której powierzyła czuwanie nad dalszym biegiem rzeczy.

Z kolei V Konferencja ustaliła wytyczne postępowania w sprawie, a to wobec dobiegających już wówczas do końca prac nad projektem rozporządzenia o wynagrodzeniu notariuszów.

Gdy więc w pierwszej połowie lipca 1935 r. poszczególne Rady Notarialne otrzymały z Ministerstwa Sprawiedliwości tekst projektu w celu zgłoszenia dezyderatów w terminie 14 dni, przedłużonym w następstwie tylko o jeden tydzień, akcja zbiorowa Notariatu rozwinąć się mogła wobec przygotowania sprawy w sposób prawidłowy.

Po gruntownym zbadaniu projektu w trybie komisyjnym rozważyła go umyślnie w tym celu zwołana na dzień 27 lipca 1935 r. VI Konferencja, która ustaliła jednolite stanowisko Notariatu. Stanowisko to znalazło wyraz w jednym zbiorowym od wszystkich Rad Notarialnych memoriale, złożonym Ministerstwu Sprawiedliwości. W trakcie dalszej akcji zwołana została w trybie nagłym VII Konferencja na dzień 28 września 1935 r., która zajęła stanowisko względem projektu w jego ówczesnym stadium. W przerwach między Konferencjami czynna była nieprzerwanie wyłoniona dla tej sprawy komisja międzyizbowa.

Przedstawiona powyżej w zarysie formalnym akcja zbiorowa Notariatu w sprawie rozporządzenia o wynagrodzeniu notariuszów nie znajdowała żadnego wyrazu publicystycznego. Również i merytoryczne stanowisko Notariatu w sprawie nie znajdowało z uzasadnionych względów wyrazu zewnętrznego — poza jednym wystąpieniem w obronie mniejszych kancelarii (*P. N.* Nr 17, 1935 r.). Dopiero po ogłoszeniu rozporządzenia rozpoczęła się szeroko zakrojona akcja publicystyczna (*P. N.* Nr 22, 1935 r. i nast.).

W dążeniu do jednolitego stosowania praktycznego nowego rozporządzenia o wynagrodzeniu notariuszów VIII Konferencja ustaliła wytyczne postępowania międzyizbowego (*P. N.* Nr 23, 1935 r.), zmierzającego do formułowania tez interpretacyjnych. Pierwszą serię tez uchwaliła IX Konferencja (*P. N.* Nr 7, 1936 r.).

Wreszcie zaznaczyć należy, że tekst rozporządzenia z dnia 15 listopada 1935 r. wraz z przepisami dodatkowymi wydany został w postaci książeczki o praktycznym formacie podręcznym — nakładem zbiorowym Izb Notarialnych.

Sprawy zawodowo-korporacyjne.— Doniosłą sprawą organizacji *międzyizbowego ubezpieczenia notariuszów* zajmowała się V Konferencja na podstawie uchwał, powziętych przez zwyczajne Walne Zgromadzenia Notariuszów 1935 r., a powróciła do sprawy IX Konferencja, przyjmując za podstawę obrad projekt ostateczny (*P. N.* Nr 3-4. 1936 r.), uchwalony przez Radę Notarialną w Warszawie, i postanawiając oddać sprawę pod definitywne rozważenie zwyczajnym Walnym Zgromadzeniom Notariuszów 1936 r.

W związku z wejściem w życie nowych przepisów o wynagrodzeniu notariuszów (rozporządzenie z 15. XI.1935 r.) VIII Konferencja podjęła prace, zmierzające do ustalenia wytycznych *walki z obniżaniem szacunków*.

Sprawa *protestów pocztowych* była przedmiotem obrad VIII Konferencji. Akcja w tym zakresie miała charakter wewnętrzny — z wyjątkiem jednego wystąpienia publicystycznego (*P. N.* Nr 17, 1935 r.).

Stanowisko Notariatu do projektu nowego *prawa wekslowego* było rozważane na IX Konferencji. Znalazło ono częściowy tylko wyraz na zewnątrz (*P. N.* Nr 7, 1936 r.).

Sprawa *podatku nadzwyczajnego* była rozstrząsana i poruszana kilkakrotnie. Stanowisko Notariatu w tej sprawie ujął na zewnątrz jedyny w tej materii artykuł zasadniczy (*P. N.* Nr 19, 1935 r.).

Statystykę zawodową (*P. N.* Nr 8, 1935 r.) postanowiła IX Konferencja zreorganizować w tym sensie, że ogólny referat międzyizbowy opracowywany będzie za okres roczny.

W dziedzinie *normalizacji biurowości notarialnej* zapadły stosowne uchwały na VIII Konferencji (*P. N.* Nr 23, 1935 r.).

Sprawą *zapisów wynagrodzenia notariusza* do księgi przychodów i rozchodów zajmowała się V Konferencja. W wyniku wniesionego do Ministerstwa Sprawiedliwości memoriału nastąpiło wyjaśnienie, idące po linii uchwały Konferencji (*P. N.* Nr 23, 1935 r.). W związku z tym V Konferencja rozważała również sprawę systemu zapisów wynagrodzenia notariusza do repertorium.

W zakresie spraw, związanych z *systemem urzędowania* Rad Notarialnych, IX Konferencja ostatecznie ustaliła zalecenia, dotyczące: okresu sprawozdawczego Izb Notarialnych, jednolitego schematu budżetowego oraz jednolitego schematu sprawozdawczego dla Rad Notarialnych.

Sprawa *odpowiedzialności notariusza*, jako poborcy opłat stemplowych, była przedmiotem dyskusji na VIII Konferencji.

Poza wymienionymi sprawami załatwiono w trybie międzyizbowym: ujęcie art. 113 Kod. Zob. ze stanowiska taksy notarialnej (*P. N.* Nr 13-14, 1935 r.), oraz kwestię przerwy w urzędowaniu notariusza bez pozostawienia zastępcy (*P. N.* Nr. 13-14, 1935 r.). Ponadto VIII Konferencja powróciła do rozważanej już przez IV Konferencję kwestii wykładni art. 20 § 1 pr. o not.

Wreszcie na porządku dziennym każdej Konferencji znajdowały się bądź sprawy bieżące, bądź sprawy o charakterze ogólnym, jako to: udział notariuszów w akcie wyborczym do Sejmu, ustosunkowanie się do projektów reformy ustroju adwokatury, poparcie prac Związku Zrzeszeń Młodych Prawników, współdziałanie ze Stałą Delegacją Zrzeszeń i Instytucji Prawniczych, udział Notariatu w III Zjeździe Prawników Polskich, zorganizowanie kontaktów na gruncie Izb Ustawodawczych, poparcie prac poszczególnych organizacji społecznych itd.

Zagadnienia praktyki. — Na czoło spraw, związanych z codzienną praktyką, wysunęło się w okresie sprawozdawczym zagadnienie *reformy ustawy stemplowej* (*P. N.* Nr 20, 1935 r.), którą zajmowały się kolejno VIII i IX Konferencje.

Notariat, wysoce w tej sprawie zainteresowany, podjął odpowiednie prace przygotowacze i nawiązał właściwe kontakty z instytucjami gospodarczymi, które ze swej strony przygotowały materiały do reformy ustawodawstwa stemplowego. IX Konferencja wyłoniła dla tej sprawy specjalną komisję międzyizbową.

Poza szeregiem spraw, jakie wysuwa bieżąca praktyka, a poruszanych na każdej nieomal Konferencji w wolnych wnioskach — załatwiona została sprawa zapisu do repertorium wypisów (*P. N.* Nr 13-14, 1936 r.), jak również sprawa nabywania gruntów włościańskich na ziemiach środkowych (*P. N.* Nr 13-14, 1935 r.), oraz przedyskutowana została sprawa poświadczeń ksiąg handlowych przez notariuszów.

W tym miejscu wypada również wspomnieć o pracach, zmierzających do *unifikacji formy czynności notarialnych*. Na warsztacie prac specjalnej komisji międzyizbowej znajdowały się sprawy: początku i zakończenia aktu notarialnego oraz klauzuli wypisowej. W myśl ustalonej metody powolnego i ostrożnego traktowania tych prac nie weszły one jeszcze w stadium ostateczne.

W związku z wejściem w życie z dniem 1 lipca 1936 r. nowego *prawa wekslowego* IX Konferencja uznała za celowe podjęcie prac w kierunku ujednostajnienia praktyki protestowej.

Na gruncie międzynarodowym. — Na zakończenie wypada podkreślić wejście Notariatu polskiego na teren współpracy międzynarodowej, a to przez udział delegacji Rad Notarialnych w Kongresie 1935 r. Notariuszów Francji w *Reims* oraz Kongresie 1935 r. Notariuszów Belgii w *Brukseli* (szczegółowe sprawozdania — *P. N.* Nr 13-14 i Nr 15-16, 1935 r.).

Na Kongresie w *Reims* wyznaczony członek delegacji wygłosił według ustalonego przez V Konferencję tekstu referat relacyjny o notariacie polskim. Referat ten p. t. *„Sur l'organisation du Notariat en Pologne. Le Caractère et la situation sociale du Notaire Polonais"* — ogłoszony został w rozesłanym do wszystkich krajów sprawozdaniu Kongresu (*Compte Rendu 41-e Congrès tenu à Reims, les 17, 18 et 19 juin 1935. Bordeaux, 1935.* Str. 179, dużego formatu).

W ten sposób nawiązane zostały stosunki Notariatu polskiego z terenem zagranicznym.

OKRES: 1936 — 1937

Konferencje Prezesów i Wiceprezesów R. N:

X — 20 czerwca 1936 r. we Lwowie;
XI — 3-4 października 1936 r. w Warszawie;
XII — 6 listopada 1936 r. w Katowicach;
XIII — 20 lutego 1937 r. w Warszawie.

Sekretariat Międzyizbowy R. N. opracował i zarejestrował następujące sprawy:

Nr 57. Międzyizbowy referat statystyczny za rok 1935.
Nr 58, 63, 64, 69, 75. Wykładnia rozporządzenia o wynagrodzeniu notariuszów (VI, VII, VIII, IX, X).
Nr 59. Wykonanie dyspozycji art. 95 nowego prawa wekslowego.
Nr 60. Projekt ustawy o fundacjach.
Nr 61. Akty „domowe" na Ziemiach Wschodnich.
Nr 62. Tajemnica zawodowa notariusza wobec Ordynacji Podatkowej.
Nr 65. Wpis na listę aplikantów notarialnych.
Nr 66. I. Niszczenie odpisów protestów. II. Oznaczenie godzin protestowych.
Nr 67. Przepisy o obrocie pieniężnym w praktyce notarialnej.
Nr 68. Zwrot kosztów przy sporządzaniu protestów.
Nr 70. Ujednostajnienie praktyki protestowej.
Nr 71. Wobec tendencji podważania obowiązującej taksy notarialnej.
Nr 72. Czasokres protestowy (art. 44 ust. 3 nowego prawa wekslowego).
Nr 73. Przyczynek do wykładni art. 16 pr. o not.
Nr 74. Delegowanie notariuszów do zastępstwa pisarzy hipotecznych.
Nr 76. Tryb postępowania nominacyjnego.
Nr 77. Nota w szczególnie pilnych sprawach bieżących.
Nr 78. Sprawa nowelizacji art. 29 § 4 pr. o not.
Nr 79. Projekt rozwinięcia akcji propagandowo-wydawniczej Notariatu.
Nr 80. Projekt numeru lutowego 1937 r. „Przeglądu Notarialnego".
Nr 81. Udział Notariatu w akcji pomocy zimowej.
Nr 82. Przyczynek do wykładni art. 69 § 4 pr. o not.
Nr 83. Podatek od zewnętrznych oznak notariuszów.
Nr 84. Kilka kwestii z dziedziny asesoriatu i aplikacji.
Nr 85. Kilka kwestii na tle art. 78 § 3 pr. o not.
Nr 86. O uporządkowanie prawodawstwa stemplowego.
Nr 87. Zasady organizacji zjazdów notarialnych.
Nr 88. Projekt ustawy o niepodzielności gospodarstw wiejskich.
Nr 89. O przymus przyjmowania aplikantów.
Nr 90. Obrót nieruchomościami w pasie granicznym.
Nr 91. Dalszy przyczynek do wykładni art. 16 pr. o not.

Sprawy ogólne. — W zakresie spraw publicznych o charakterze *społeczno - państwowym* X Konferencja ustaliła zasady udziału Notariatu w zbiórce na F.O.N. (*P. N.* Nr 13-14, 1936 r.); XII Konferencja ustaliła zasady udziału Notariatu w akcji Pomocy Zimowej dla bezrobotnych (*P. N.* Nr 21 i 22, 1936 r.).

Na X i XI Konferencjach rozważano udział Notariatu w *III Zjeździe Prawników Polskich* w Katowicach i ustalono formy tego udziału. W okresie Zjazdu odbyła się XII Konferencja, tak że Prezesi i Wiceprezesi Rad Notarialnych mogli połączyć uczestnictwo w Zjeździe z udziałem w obradach Konferencji.

Wszelkie *projekty prawodawcze*, mające choćby pośrednie znaczenie dla notariatu, były przedmiotem

obrad kolejnych Konferencji, które ustalały stanowisko Notariatu i nakreślały linię postępowania praktycznego. W szczególności rozważano następujące projekty prawodawcze: o fundacjach, o kontraktach naftowych, o ustroju adwokatury, o obrocie nieruchomościami z parcelacji, o przenoszeniu ksiąg hipotecznych, o regulacji hipoteki w województwach południowych, o księgach umów na Ziemiach Wschodnich, o zmianie § 2249 niem. Kod. Cyw. itd.

XIII Konferencja ustaliła zasady organizacji współpracy międzyizbowej w zakresie zajęcia stanowiska Notariatu wobec przyszłego projektu jednolitego *prawa rzeczowego.*

Z dziedziny *stosunków międzynarodowych* rozważano zaproszenie do udziału w kilku zjazdach zagranicznych, jednakże z zaproszeń tych nie skorzystano.

P o d s t a w o w e s p r a w y k o r p o r a c y j n e. — W okresie sprawozdawczym opracowane zostały, odrębnie i w ujęciu zbiorowym, podstawowe dla notariatu sprawy korporacyjne, a mianowicie: 1) *rola samorządu zawodowego,* 2) *tryb postępowania nominacyjnego,* 3) *ustalenie stanowisk notariuszów,* 4) *zawarowanie obowiązującej taksy notarialnej.*

Sprawy te, po gruntownym ich przeoraniu przez X i XI Konferencje i po odrębnym ujęciu sprawy *ad* 2) w obszernym memoriale Rad Notarialnych, złożonym w Ministerstwie Sprawiedliwości w początkach lipca 1936 r., znalazły wyraz w memoriale sumarycznym, złożonym przez Prezesów Rad Notarialnych Panu Ministrowi Sprawiedliwości na posłuchaniu zbiorowym dnia 5 października 1936 r. (*P. N.* Nr 19, 1936 r.). W następstwie sprawa *ad* 3) znalazła ponadto wyraz w szczegółowo udokumentowanym memoriale dodatkowym.

Wymienione sprawy w wydatnej mierze wypełniły program prac międzyizbowych Notariatu w okresie sprawozdawczym, co znajdowało też wyraz w odpowiednich publikacjach na łamach „Przeglądu Notarialnego".

I n n e s p r a w y z a w o d o w o - k o r p o r a c y j n e. — W zakresie *wykładni rozporządzenia o wynagrodzeniu notariuszów* XIII Konferencja uchwaliła dalsze tezy unifikacyjne (*P. N.* Nr 8, 1937 r.).

W związku z obowiązującym od dnia 1 lipca 1936 r. nowym *prawem wekslowym* wniesiono do Ministerstwa Sprawiedliwości memoriał w sprawie protestów pocztowych.

XII Konferencja zamknęła ostatecznie dyskusję nad *wykładnią art. 20 § 1 pr. o not.* (*P. N.* Nr 2, 1937 r.).

Sprawa *odpowiedzialności notariusza jako poborcy opłat stemplowych* była przedmiotem obrad XI Konferencji, która wyłoniła komisję międzyizbową do opracowania sprawy *de lege ferenda.*

XI Konferencja zajmowała się sprawą *rewizji kancelarii notarialnych* w związku z kwestionariuszem, ustalonym przez Ministerstwo Sprawiedliwości (*P. N.* Nr 15-16, 1936 r.), jak również sprawą t. zw. *aktów domowych* na Ziemiach Wschodnich.

Sprawa *kształcenia zawodowego aplikantów notarialnych* była przedmiotem dalszych obrad na X Konferencji.

W okresie sprawozdawczym opracowano po raz pierwszy *statystykę zawodową Notariatu,* obejmującą szczegółowe zestawienie z wszystkich Izb Notarialnych za rok 1935.

Wreszcie wspomnieć należy o wydaniu *specjalnego numeru 3-4, 1937 r. „Przeglądu Notarialnego"* według planu, przyjętego przez XI Konferencję, oraz o szczegółowo przedyskutowanym w komisji międzyizbowej oraz na XII i XIII Konferencjach planie dalszego rozwoju *akcji wydawniczej* Notariatu.

S p r a w y z d z i e d z i n y p r a k t y k i. — W związku z nowym *prawem wekslowym* opracowano i wniesiono do Ministerstwa Sprawiedliwości dwa memoriały: w sprawie niszczenia odpisów protestów i godzin urzędowych oraz w sprawie czasokresu protestowego (art. 44 ust. 3 pr. weksl.).

Przepisy o *obrocie pieniężnym* (t. zw. przepisy dewizowe) były przedmiotem szczegółowych obrad X Konferencji (*P. N.* Nr 13-14, 1936 r.).

Sprawa *ugody przed sądem polubownym* w związku z orzeczeniem Sądu Najwyższego (*P. N.* Nr 11-12, 1936 r.) rozważana była przez XI Konferencję.

Opracowany przez komisję międzyizbową memoriał w sprawie *reformy ustawy o opłatach stemplowych,* po przyjęciu go przez X Konferencję, skierowany został na właściwe tory.

Sprawa *obrotu nieruchomościami w pasie granicznym* znajdowała się w rozważaniach wstępnych.

Wreszcie w zakresie *unifikacji formy czynności notarialnych* XI Konferencja ustaliła plan dalszych prac, zaś XIII Konferencja przyjęła opracowany przez komisję międzyizbową projekt jednolitego początku i zakończenia aktu notarialnego wraz z klauzulą wypisową.

OKRES: 1937 — 1938

K o n f e r e n c j e P r e z e s ó w i W i c e p r e z e s ó w R. N:.

XIV — 5 - 6 maja 1937 r. w Poznaniu;
XV — 26 czerwca 1937 r. w Warszawie;
XVI — 23 października 1937 r. w Warszawie;
XVII — 8 stycznia 1938 r. w Warszawie.

S e k r e t a r i a t M i ę d z y i z b o w y R. N. opracował i zarejestrował następujące sprawy:

Nr 92. Osoby z art. 71 §§ 2 i 3 pr. o not. jako rekognoscenci.
Nr 93. Wykładnia art. 27 § 4 pr. o not.
Nr 94. Księgi notarialne wobec Ordynacji Podatkowej.
Nr 95. Koszty postępowania dyscyplinarnego.
Nr 96. Aplikacja notarialna wobec prawodawstwa społecznego.
Nr 97. O ograniczenie dostępu do kancelarii notarialnych.
Nr 98. Tajemnica zawodowa wobec Urzędu Rozjemczego.
Nr 99. Opłata stemplowa od poświadczenia wzoru podpisu.
Nr 100. Udział notariusza w stemplowym postępowaniu odwoławczym.
Nr 101. Międzyizbowy referat statystyczny za rok 1936.
Nr 102. Zaoczne poświadczenie podpisu.
Nr 103. Poświadczenie podpisu wobec dyspozycji art. 96 § 1 pr. o not.
Nr 104. Wykładnia art. 157 (ust. ost.) u. o. s.
Nr 105. Taksa dla tłumaczów przysięgłych.
Nr 106. Projekt Instrukcji w sprawie skrótów w dokumentach notarialnych.

Nr 107. Projekt Instrukcji w sprawie jednolitego początku i końca aktu notarialnego.
Nr 108. Wynagrodzenie za redagowanie podań z § 1 rozp. z 22.I.37 r. do prawa o granicach Państwa.
Nr 109. Projekt prawa rzeczowego.
Nr 110. Nowelizacja ustawy o opłatach stemplowych.
Nr 111. Ustalanie tytułu własności sprzedawcy nieruchomości.
Nr 112. Przyczynek do kwestii stwierdzania tożsamości.
Nr 113. Projekt obniżenia taksy dla mniejszych czynności.
Nr 114. Projekt prawa małżeńskiego majątkowego.
Nr 115. Zagadnienie aplikacji notarialnej.
Nr 116. Konflikty prawne w pasie granicznym.
Nr 117. Technika wydawania wypisów.
Nr 118. Zastępstwo notariusza z art. 21 pr. o not.
Nr 119. Przyczynek do wykładni art. 65 pr. o not.

S p r a w a t a k s y. — Sprawa grożącego obniżenia taksy notarialnej od mniejszych aktów sprzedaży nieruchomości wysunęła się na czoło prac międzyizbowych: XV Konferencja ustaliła wytyczne postępowania w sprawie; XVI Konferencja sprecyzowała plan dalszego działania; XVII Konferencja na podstawie zgromadzonego wyczerpującego materiału statystycznego ustaliła tekst memoriału, jaki złożony został Ministerstwu Sprawiedliwości i poparty w następstwie w interwencjach ustnych. W trybie publicystycznym sprawa potraktowana została w *P. N.* — Nr 2 i Nr 7-8, 1938 r.

S p r a w a p a s a g r a n i c z n e g o. — Jest to druga wielka sprawa, która była przedmiotem nieprzerwanych prac międzyizbowych w okresie sprawozdawczym: XIV Konferencja ustaliła tekst szczegółowego memoriału, jaki złożony został Ministerstwu Sprawiedliwości; XV Konferencja rozważała opracowane przez komisję międzyizbową uwagi do projektu instrukcji urzędowej, które to uwagi zostały w następstwie odpowiednio zużytkowane; XVI i XVII Konferencje badały sprawę w zakresie sytuacyjnym i zastanawiały się nad dalszymi etapami podjętej akcji — w stałym współdziałaniu w tym względzie ze Zjednoczeniem Notariuszów R. P. W trybie publicystycznym sprawa była nieprzerwanie rozważana w *P. N.*

P r o j e k t y p r a w o d a w c z e. — XIV Konferencja wyłoniła komisję międzyizbową do opracowania uwag Notariatu do *projektu prawa rzeczowego,* którego opublikowanie przez Komisję Kodyfikacyjną miało niebawem nastąpić. XV Konferencja ustaliła metodę pracy komisji międzyizbowej, zaś XVI Konferencja ustaliła tekst uwag, które złożone zostały Komisji Kodyfikacyjnej. W trybie publicystycznym sprawa była nieprzerwanie rozważana w *P. N.*

XVII Konferencja ustaliła tekst uwag Notariatu do *projektu prawa małżeńskiego majątkowego,* ogłoszonego przez Komisję Kodyfikacyjną, której uwagi te zostały złożone.

Bieżące projekty prawodawcze (ustrój adwokatury, niepodzielność gospodarstw wiejskich, obniżenie opłat alienacyjnych, rejestry gruntowe itd), ze szczególnym uwzględnieniem zalegających wniosków sejmowych, zmierzających do podważenia niektórych istotnych przepisów Prawa o Notariacie — były przedmiotem rozważań XIV i XVII Konferencji.

M i ę d z y i z b o w y F u n d u s z W y d a w n i c z y. — XIV Konferencja postanowiła ostatecznie powołać do życia Międzyizbowy Fundusz Wydawniczy Notariatu, uchwaliła regulamin Funduszu i ustaliła, że agendy Funduszu zaczną działać z dniem 1 października 1937 r.

S p r a w y r ó ż n e. — Poza sprawami bieżącymi o charakterze ogólnym, społecznym, zawodowym i praktycznym, które rozważane były przez wszystkie Konferencje, wypada zanotować osobno:

XIV Konferencja ustaliła zasadniczy tekst *jednolitego początku i zakończenia aktu notarialnego* (*P. N.* Nr 13-14, 1937 r.) do którego ma być wydana znajdująca się w opracowaniu odpowiednia Instrukcja — w powiązaniu ze sprawą skrótów w dokumentach notarialnych (orzeczenie Sądu Najwyższego z 3.IV.1937 r.—*P. N.* Nr 13-14, 1937 r.).

W zakresie *spraw zawodowo - korporacyjnych* przeprowadzona została na XVI Konferencji gruntowna dyskusja wstępna na temat zasady przymusu przyjmowania aplikantów.

Ponadto rozważane były sprawy następujące: kwestia równoczesności urzędowania notariusza i zastępcy (*P. N.* Nr 6, 1938 r.), wynagrodzenie za redagowanie podań z § 1 rozporządzenia z 22.I. 1937 r. do prawa o granicach Państwa, opłaty stemplowe od wypłat z Funduszów Zapomogowych (*P. N.* Nr 7-8, 1938 r.), kilka kwestii z dziedziny asesoriatu i aplikacji (*P. N.* Nr 7-8, 1938 r.), aplikacja notarialna wobec prawodawstwa społecznego (*P. N.* Nr 20, 1938 r.).

XIV Konferencja kontynuowała wymianę zdań na temat międzyizbowego *ubezpieczenia notariuszów.*

Wreszcie zaznaczyć wypada, że w okresie sprawozdawczym opracowano kolejną tabelę międzyizbowej *statystyki zawodowej* za rok 1936.

W zakresie spraw z dziedziny *praktyki* poddana została badaniu na XV Konferencji ustawa z 14.IV. 1937 r. o ograniczeniu obrotu nieruchomościami powstałymi z parcelacji. Ponadto XVII Konferencja rozważyła kilka spraw z zakresu praktyki stemplowej (*P. N.* Nr 7-8, 1938 r.), a w szczególności sprawę udziału notariusza w stemplowym postępowaniu odwoławczym (*P. N.* Nr 10, 1938 r.).

OKRES: 1938 — 1939*)

K o n f e r e n c j e P r e z e s ó w i W i c e p r e z e s ó w R. N:

XVIII — 23 kwietnia 1938 r. w Krakowie;
XIX — 10 września 1938 r. w Warszawie;
XX — 10 grudnia 1938 r. w Lublinie;
XXI — 25 lutego 1939 r. w Warszawie.

S e k r e t a r i a t M i ę d z y i z b o w y R. N. opracował i zarejestrował następujące sprawy:

Nr 120. Wykładnia rozporządzenia o wynagrodzeniu notariuszów (XI).
Nr 121. Prawo ubogich w stemplowym postępowaniu notarialnym.
Nr 122. Tajemnica zawodowa notariusza (przyczynek do wykładni art. 14 § 2 Pr. o Not.).

*) Dnia 15 kwietnia 1939 r. odbyła się w Warszawie XXII Konferencja, która przypada już na następny okres sprawozdawczy (1939 — 1940).

Nr 123. Sygnowanie testamentów osób niepiśmiennych.
Nr 124. Notariusz w roli informatora hipotecznego.
Nr 125. Organizacja aplikacji notarialnej (pismo ankietowe).
Nr 126. Sprawa wydawania legitymacji.
Nr 127. § 27 przepisów o taksie w związku z rozporządzeniem z 3.VI.1938 r.
Nr 128. Zagadnienia etyki zawodowej.
Nr 129. Sprawa wyplenienia „dzikiego" obrotu nieruchomościami.
Nr 130. Projekt prawa o stosunkach rodziców i dzieci.
Nr 131. Międzyizbowy referat statystyczny III—za rok 1937.
Nr 132. Wykładnia art. 29 § 4 Pr. o Not.
Nr 133. Zakres terytorialny uprawnienia zastępcy z art. 131 pr. o not.
Nr 134. Projekt ujednostajnienia formuł protestowych.
Nr 135. Przedwstępne umowy sprzedaży na obszarze pasa granicznego.
Nr 136. Wykładnia art. 75 § 2 pr. o not.
Nr 137. Wynagrodzenie notariusza od aktów, związanych z powstaniem spółki akcyjnej.
Nr 138. Sprawa nowelizacji ustawy z 28.IV.1938 r.
Nr 139. Sprawa właściwości władz w pasie granicznym.
Nr 140. Wykładnia rozporządzenia o wynagrodzeniu notariuszów (XII).
Nr 141. Przyczynek do wykładni art. 87 prawa wekslowego.
Nr 142. Powiązanie artykułów 112—125—115 Pr. o Not.
Nr 143. Ujęcie wypisu w wypadku z art. 75 § 2 Pr. o Not.
Nr 144. Projekt postępowania spadkowego w projekcie K.P.N.
Nr 145. Kodeks notarialnej etyki zawodowej.
Nr 146. Kodeks notarialnego postępowania dyscyplinarnego.
Nr 147. Wpis na listę z art. 131 § 1 Pr. o Not.
Nr 148. Wynagrodzenie notariusza w wypadku z art. 19 § 3 Pr. o Not.

W okresie sprawozdawczym Konferencja Prezesów i Wiceprezesów R. N. dała wyraz swym uczuciom w następujących m a n i f e s t a c j a c h zbiorowych:

XIX Konferencja delegowała swych przedstawicieli dla złożenia wyrazów czci i wdzięczności Naczelnemu Wodzowi Marszałkowi *Śmigłemu-Rydzowi* za zaszczycenie łamów „Przeglądu Notarialnego" oświadczeniem, jakie się ukazało w Nr. 17, 1938 r.;

XVIII Konferencja żałobnie uczciła pamięć zmarłego dnia 2 lutego 1938 r. Prezesa Rady Notarialnej w Lublinie ś. p. *Stefana Smólskiego*, zasłużonego pracownika na polu współdziałania Izb Notarialnych;

XVIII Konferencja uczestniczyła w uroczystości uczczenia 20-lecia pracy zawodowej Dra *Stanisława Steina*, Prezesa Rady Notarialnej w Krakowie, Przewodniczącego Komitetu Redakcyjnego „Przeglądu Notarialnego";

XX Konferencja powitała w szeregach zawodowych Dra *Leona Wolfa*, Notariusza we Frysztacie, jako przewódcę ziemi zaolziańskiej w jej wytrwałym i nieugiętym dążeniu do zespolenia się z Rzecząpospolitą;

XXI Konferencja z żalem przyjęła do wiadomości ustąpienie z szeregów zawodowych Dra *Włodzimierza Dąbrowskiego*, wieloletniego Prezesa Rady Notarialnej w Katowicach, bardzo zasłużonego na terenie współdziałania Izb Notarialnych.

Wreszcie już po zamknięciu okresu sprawozdawczego — XXII Konferencja dokonała zbiorowego wystąpienia w sprawie udziału Notariatu w subskrypcji *Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej*, które to wystąpienie znalazło wyraz w Nr. 8, 1939 r. „Przeglądu Notarialnego".

P r o j e k t y p r a w o d a w c z e. — Do projektów, ogłaszanych przez Komisję Kodyfikacyjną, ustalone zostały uwagi Notariatu (Izb Notarialnych R. P.), a mianowicie: przez XIX Konferencję — uwagi ostateczne do projektu prawa *o stosunkach rodziców i dzieci* (druk Kom. Kodyf. — og. zb. Nr 94) oraz przez XXI Konferencję — uwagi wstępne do projektu *postępowania spadkowego* w Kodeksie Postępowania Niespornego (druk Kom. Kodyf. — og. zb. Nr 95). Uwagi do pierwszego z wymienionych projektów złożone zostały Panu Prezydentowi Komisji Kodyfikacyjnej, zaś uwagi do drugiego projektu ostatecznie ustalone zostały już po zamknięciu okresu sprawozdawczego — przez XXII Konferencję i złożone w wyznaczonym terminie (przed dniem 1 maja 1939 r.).

Bieżące projekty prawodawcze, rozważane w Izbach Ustawodawczych, bądź dopiero dojrzewające w poszczególnych Ministerstwach, były w zakresie zainteresowań Notariatu przedmiotem stałych obrad i poczynań międzyizbowych.

O b n i ż e n i e t a k s y n o t a r i a l n e j. — XVIII Konferencja kontynuowała rozpoczętą w ubiegłym okresie sprawozdawczym intensywną akcję w związku ze sprawą grożącej obniżki taksy notarialnej od mniejszych aktów sprzedaży nieruchomości, a już XIX Konferencja stanęła wobec *rozporządzenia z 3.VI.1938 r.* (Dz. Ust. Nr 41, poz. 343) i zajęła stanowisko, pokrywające się z wywodami, jakie ukazały się dodatkowo w *P. N.* (Nr. Nr. 9, 10 i 13-14, 1938 r.).

Ponadto XIX Konferencja ustaliła stosunek rzeczonego rozporządzenia do § 27 taksy (*P. N.* Nr 18, 1938 r.).

O p ł a t y s t e m p l o w e. — XIX Konferencja rozważała zagadnienia praktyczne, związane ze stosowaniem *ustawy z 28.IV.1938 r.* o ulgowych opłatach stemplowych (Dz. Ust. Nr 32, poz. 276), a w związku z tą ustawą — zastanawiała się nad dalszą akcją w kierunku *ukrócenia „dzikich" transakcji* i postanowiła wystąpić do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z odpowiednim memoriałem, który został złożony Ministerstwu Sprawiedliwości.

XX Konferencja rozważała dalsze zagadnienia, związane ze stosowaniem rzeczonej ustawy, i postanowiła wystąpić o jej *nowelizację* na podstawie szczegółowo omówionych tez. Odpowiedni memoriał skierowany został do Ministerstwa Skarbu (*P. N.* Nr 6, 1939 r.).

Ponadto XX Konferencja, w nawiązaniu do dyskusji, jaka toczyła się już na XVIII Konferencji, postanowiła powierzyć wyłonionej komisji międzyizbowej przygotowanie materiałów do nowelizacji *ustawy stemplowej* i projektowanej unifikacji przepisów o *podatku spadkowym*.

P a s g r a n i c z n y. — XIX Konferencja zajęła stanowisko wobec *rozszerzenia pasa granicznego* (Dz. Ust. Nr 43, poz. 360, 1938 r.), podzielając zasadność wywodu prawnego, ogłoszonego w *P. N.* Nr 15-16, 1938 r., w sprawie mocy obowiązującej przepisów o obrocie nieruchomościami na nowych

obszarach pasa granicznego, odmiennie rozstrzygniętej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (*P. N.* Nr 17, 1938 r.). Ponadto Konferencja zajęła stanowisko wobec uzupełnienia do instrukcji wykonawczej, dotyczącej obrotu nieruchomościami na obszarze pasa granicznego (*P. N.* Nr 13-14, 1938 r.).

XVIII Konferencja wyraziła opinię w sprawie *konfliktów prawnych* w pasie granicznym (*P. N.* Nr 10, 1938 r.).

XX Konferencja zajęła stanowisko w sprawie dopuszczalności sporządzania *umów przedwstępnych* sprzedaży nieruchomości na obszarze pasa granicznego (*P. N.* Nr 1, 1939 r.), oraz postanowiła wystąpić w sprawie *właściwości władz* na tym obszarze. Odpowiedni memoriał skierowany został do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (*P. N.* Nr 6. 1939 r.).

Etyka zawodowa. — W okresie sprawozdawczym wpłynęły na warsztat prac międzyizbowych zagadnienia, związane z notarialną etyką zawodową. XIX Konferencja powzięła w tym zakresie odpowiednią uchwałę *zasadniczą*, a ponadto ustaliła wytyczne *ujednolicenia akcji represyjnej* przeciwko nielojalnej konkurencji (*P. N.* Nr 18, 1938 r.).

Ponadto Konferencja postanowiła dążyć do gromadzenia materiałów, ilustrujących obrazę zasad etyki zawodowej w notariacie, oraz podjąć próbę opracowania notarialnego *kodeksu etyki zawodowej*. W zakresie postępowania Konferencja aprobowała projekt skodyfikowania norm, regulujących notarialne *postępowanie dyscyplinarne*.

Przymus przyjmowania aplikantów. — XVIII Konferencja ostatecznie ustaliła *zasadę* przymusu przyjmowania aplikantów przez notariuszów i zaprojektowała odpowiednią rezolucję na zwyczajne Walne Zgromadzenia Izb Notarialnych 1938 r. (*P. N.* Nr 9, 1938 r.).

Na podstawie uchwały Konferencji wystosowane zostało do wszystkich Rad Notarialnych pismo ankietowe, zmierzające do zgromadzenia materiałów do opracowania ramowego *systemu realizacji* zasady przymusu przyjmowania aplikantów.

Sprawy zawodowo - korporacyjne. — XIX Konferencja powróciła do sprawy *mnożenia stanowisk* notariuszów i uznała, że uwagi, ogłoszone w *P. N.* Nr 15-16, 1938 r., dają wyraz zasadniczemu stanowisku Notariatu w sprawie.

XXI Konferencja rozpoznała kilka zagadnień, związanych z *tajemnicą zawodową* notariusza (*P. N.* Nr 7, 1939 r.).

Ponadto rozważane były m. in. sprawy następujące: notariusz w roli informatora hipotecznego (*P. N.* Nr 7, 1939 r.), zastępstwo notariusza z art. 21 pr. o not. (*P. N.* Nr 19,1938 r.), kwestia obecności na Walnym Zgromadzeniu (*P. N.* Nr 7, 1939 r.), sprawa wydawania legitymacji (*P. N.* Nr 7, 1939 r.).

W okresie sprawozdawczym opracowany został kolejny III referat *statystyczny* za rok 1937.

Wykładnia taksy. — Z zakresu wykładni rozporządzenia o wynagrodzeniu notariuszów XXI Konferencja rozważała kwestię stosowania taksy od aktów, związanych z *powstaniem spółki akcyjnej*. Kwestia ta nie została jeszcze ostatecznie rozstrzygnięta. Poza tym XX Konferencja rozpoznawała kilka innych kwestii z zakresu wykładni taksy (m. in. *P. N.* Nr 2, 1939 r.). XVIII Konferencja powróciła do sprawy *zwrotu kosztów przy sporządzaniu protestów* (*P. N.* Nr 19, 1938 r.).

Zagadnienia praktyki. — XVIII Konferencja ustaliła instrukcję w sprawie *jednolitego początku i zakończenia aktu notarialnego* łącznie z instrukcją w sprawie *skrótów w dokumentach notarialnych* (*P. N.* Nr 17, 1938 r.). Co do dalszych prac w zakresie unifikacji formy czynności notarialnych, to w okresie sprawozdawczym podjęto prace wstępne nad ujednoliceniem *formuł protestowych*.

Ponadto rozważane były m. in. zagadnienia, związane ze stwierdzaniem tożsamości (*P. N.* Nr 6, 1939 r.), z wykładnią art. 65 pr. o not. (*P. N.* Nr 18, 1938 r.), z techniką wydawania wypisów (*P. N.* Nr 11-12, 1938 r.).

XIX Konferencja postanowiła wystąpić do Ministerstwa Sprawiedliwości o wyjednanie wyjaśnienia Sądu Najwyższego co do wykładni art. 65 § 1 pkt. e) pr. o not. w stosunku do notariuszów, będących członkami rad miejskich (gminnych). Odpowiedni memoriał został złożony (*P. N.* Nr 22, 1938 r.).

Sprawy różne.—Ponadto rozważano sprawy udziału Notariatu w różnych imprezach publicznych, uczestnictwa Notariatu w IV Zjeździe Prawników Polskich, sprawę wypłacania diet sędziom i prokuratorom, zasiadającym w notarialnych kolegiach zawodowych (w tej sprawie wystąpiono do Ministerstwa Sprawiedliwości z odpowiednim memoriałem), sprawę nowego podatku obrotowego, sytuację prawną notariatu na ziemiach odzyskanych itd.

Międzyizbowy Fundusz Wydawniczy. — XVIII Konferencja ostatecznie zakończyła prace nad ustaleniem podstaw organizacyjno - budżetowych Międzyizbowego Funduszu Wydawniczego, który po okresie próbnym (od 1.X.1937 r. do 1.VI.1938 r.) wszedł na tory ustalonej gospodarki i normalnej działalności.

W II kwartale 1938 r. zaczął wychodzić *Kwartalnik Prawa Prywatnego*, który odtąd prowadzi regularny żywot czasopisma.

W zakresie *wydawnictw książkowych* ukazały się: 1) Wykaz Notariuszów R. P. według stanu na dzień 1.X.1938 r. (z Suplementem I. — według stanu na dzień 1.I.1939 r.); 2) Prawo o Notariacie — w języku francuskim; 3) Prawo o Notariacie 1934—1938 (wykaz źródeł wykładni według roczników „Przeglądu Notarialnego"). Dalsze wydawnictwa są w projektowaniu, bądź już w przygotowaniu.

W zakresie *prasowym* prowadzona była nadal dorywcza akcja reagowania na wszelkie niewłaściwe i niesłuszne wystąpienia, dotyczące Notariatu. W dalszym ciągu też podejmowane były odpowiednie kroki w dążeniu do oparcia akcji prasowej na szerszych podstawach organizacyjnych.

HENRYK CHUDZIŃSKI

USTRÓJ NOTARIATU WOLNEGO MIASTA GDAŃSKA*)

Z dniem 1. kwietnia 1939 r. weszło w życie prawo o notariacie Wolnego Miasta Gdańska *(Notar-ordnung vom 21.II.1939)*, ogłoszone w drodze rozporządzenia Senatu W. M. Gdańska w Dzienniku Ustaw *(Gesetzblatt für die Freie Stadt Danzig)* z dnia 9.III.1939 r. str. 97, poz. 40.

Rozporządzenie dzieli się na cztery części pod następującymi tytułami: Urząd Notariusza — Izba Notarialna — Nadzór — Postępowanie dyscyplinarne — Przepisy przejściowe i końcowe. Składa się na nie 80 paragrafów, z których §§ 52 i 54 do 56, przypadające na przepisy o Izbie Notarialnej, określone są w samym rozporządzeniu jako „brakujące". Z wejściem w życie tego prawa wszystkie dotychczasowe przepisy, o ile w prawie nie postanowiono odmiennie, zostały uchylone.

Przedstawiając tu zarys tego nowego prawa, prawo gdańskie nazywać będą o r d y n a c j ą n o t a r i a l n ą.

I. — 1) Ordynacja notarialna znachodzi się pod znakiem hitlerowskiej doktryny. Notariusz nietylko musi być obywatelem gdańskim i posiadać kwalifikacje sędziowskie, ale, jak każdy inny urząd publiczny W. M. Gdańska, i ten urząd może być objęty tylko przez taką osobę, która względem siebie samego, jak i swego małżonka odpowiada hitlerowskim wymaganiom czystości krwi. Ordynacja notarialna mówi wyraźnie, że notariusz względem Państwa i jego nacjonalno - socjalistycznego kierownictwa znajduje się w publiczno - prawnym stosunku wierności *(in einem öffentlich - rechtlichen Treueverhältnis)*. „Tylko takie osoby — mówi § 4. ordynacji — należy mianować notariuszami, które dają pewność, że każdego czasu i bezwarunkowo wystąpią w obronie Państwa i jego nacjonalno - socjalistycznego kierownictwa, oraz nadają się na urząd notariusza według swej wewnętrznej postawy i działalności".

2) Zasadniczo notariusz winien mieć ukończoną jednoroczną służbę próbną oraz 3-letnią służbę kandydacką jako asesor notarialny. Przepisy przejściowe zawierają jednakże wyjątki od tej zasady, licząc się z obecnym stanem personalnym notariatu.

Asesor notarialny w czasie swej służby przygotowawczej znajduje się w takim samym stosunku służbowym do Państwa jak notariusz. Otrzymuje on takie same pobory, jak asesor sądowy, od notariusza, któremu jest przydzielony, i to na podstawie wzajemnej ugody. O ile notariusz nie jest w stanie płacenia tych poborów, zapłatę ich zapewnia Izba Notarialna.

3) Notariusza wybiera sędziowski wydział wyborczy *(Richterwahlausschuss)*. Wybrany otrzymuje dekret nominacyjny *(Bestallung)* od Senatu i składa przysięgę urzędową. Ustanowienie notariusza następuje na czas jego życia.

O ile to jest pożyteczne dla właściwego wymiaru sprawiedliwości, notariusz może być dopuszczony do adwokatury przy sądzie grodzkim swojej siedziby urzędowej. Dopuszczenie takie może być cofnięte, gdy stosunki doznają istotnej zmiany. Z drugiej strony, na czas dopuszczenia ich przy pewnym sądzie, dopuszczeni mogą być tymczasowo do notariatu również i adwokaci. Przepisy o służbie przygotowawczej dla notariatu w takim razie nie stosują się do adwokatów.

Notariuszowi, który nie wykonuje równocześnie praktyki adwokackiej, nie wolno się ani wiązać z adwokatem dla wspólnego wykonywania zawodu, ani też posiadać z nim wspólnego lokalu urzędowego.

Notariusz nie może być równoczenie płatnym urzędnikiem, jednakże Senat może tu dopuścić wyjątki. Dla przyjęcia zajęcia ubocznego odpłatnego notariusz musi posiadać zezwolenie od władzy nadzorczej. Odnosi się to zwłaszcza do wykonywania procederu, do wstąpienia do zarządu, rady nadzorczej, rady administracyjnej lub innego organu spółki zarobkowej lub spółdzielni lub innego przedsiębiorstwa gospodarczego. Ten sam przepis obowiązuje względem małżonka notariusza, chyba że małżonkowie żyją w separacji.

4) Okręgiem urzędowym notariusza jest cały teren W. M. Gdańska. Notariuszowi przydziela się jako siedzibę urzędową pewną miejscowość, a na terenie gminy miejskiej Gdańska jedną z dzielnic miejskich. Tam też winien zamieszkiwać, jednak za zgodą władzy nadzorczej może też mieszkać poza siedzibą swego urzędu. Przeniesienie siedziby urzędowej dopuszczalne jest jedynie za zgodą notariusza. Może on być zobowiązany do utrzymywania kilku lokalów *(Geschäftsstellen)* jak i do odbywania roków zamiejscowych.

II. — 1) Notariuszowi nie wolno odmawiać dokonywania czynności bez wystarczających przyczyn. Musi jednakże odmówić żądaniu czynności, o ile jest niezgodną z jego obowiązkami, w szczególności zaś jeśli strona domaga się współdziałania notariusza przy czynnościach, zmierzających rozpoznawalnie *(erkennbar)* ku celom niedozwolonym lub nierzetelnym.

2) Ordynacja notarialna wyklucza czynności notariusza tam, gdzie w sprawie stanowiącej przedmiot czynności urzędowej:

a) notariusz sam bierze udział lub znajduje się z którąś ze stron w stosunku współuprawnionego lub współzobowiązanego;

*) P. *Henryk Chudziński*, Notariusz w Gdyni. zechciał na naszą prośbę przedstawić nowy ustrój notariatu W. M. Gdańska— w niniejszym artykule informacyjnym, który spotka się niezawodnie ze zrozumiałym zainteresowaniem Czytelników. (R e d.)

b) udział biorą małżonek notariusza, były małżonek lub narzeczony *(Ehegatte, Verlobter)*;

c) notariusz jest spokrewniony ze stroną w linii prostej lub w drugim stopniu linii bocznej lub spowinowacony w tymże stopniu;

d) notariusz jest ustawowym zastępcą lub członkiem powołanego do zastępstwa organu strony, lub znajduje się ze stroną w stałym stosunku służbowym lub w podobnym do takiego stałym stosunku interesów *(Geschäftsverhältnis)*;

e) notariusz jest pełnomocnikiem strony.

Obraza tych przepisów nie narusza ważności czynności, o ile co innego nie wynika z rozporządzenia o testamentach i umowach spadkowych z 29.X.1938 r. *(G. B.* str. 607) i §§ 170, 171 ustawy Rzeszy o sprawach sądownictwa niespornego.

Notariusz może siebie samego wyłączyć od czynności urzędowej z obawy o swoją bezstronność *(Befangenheit)*. Jeśli w sprawie bierze udział więcej osób, a notariusz względem jednej z nich działał dawniej w charakterze ustawowego zastępcy lub pełnomocnika, lub też w innej sprawie aktualnie czynny jest jako pełnomocnik, winien on przed czynnością urzędową zapytać się stron czy nie zgłaszają sprzeciwu przeciwko dokonywaniu przez niego danej czynności urzędowej. Sprzeciw nie może być uwzględniony, jeśli nie nastąpi bezzwłocznie.

3) Notariusz za swoje czynności otrzymuje opłaty. Stronę niezamożną obowiązany jest tymczasowo zwolnić od opłat, jeśli zachodzą przesłanki, według których strona otrzymać winna prawo ubogich w myśl przepisów procedury cywilnej.

Tajemnica urzędowa obowiązuje notariusza gdańskiego tak samo jak i polskiego z tym, że w razie wątpliwości rozstrzyga władza nadzorcza.

Notariusz obowiązany jest do prenumerowania pism urzędowych, które wyznacza Senat.

Notariusz odpowiada za szkody, wynikłe z rozmyślnej obrazy obowiązku urzędowego lub też niedbalstwa. W sprawach depozytowych oraz w sprawach porady i projektowania dokumentów, mówiąc słowami ustawy: w zakresie — *vorsorgende Rechtspflege*, notariusz odpowiada bez ograniczenia, w całej pełni bez stosowania przepisów § 839 ust. I. zdanie 2. *BGB*. Zastępca notariusza i asesor urzędujący samodzielnie odpowiadają wobec strony solidarnie z notariuszem, zaś w stosunku wewnętrznym odpowiedzialni są wyłącznie przed notariuszem. Państwo w żadnym razie za czynności notariusza majątkowo nie odpowiada.

III. — 1) Czynności urzędowe notariusza polegają na dokonywaniu dokumentowań każdego rodzaju oraz uwierzytelnianiu podpisów i odpisów. W szczególności dokumentuje notariusz uchwały zgromadzeń, przedsiębierze losowania, spisuje inwentarze majątkowe, zakłada i odejmuje pieczęcie, sporządza protesty, doręcza oświadczenia i wydaje innego rodzaju poświadczenia o faktach urzędowo przez niego stwierdzonych *(wahrgenommen)*. Dalej notariusz może przyjmować przewłaszczenia, wystawiać częściowo listy hipoteczne i gruntowe, pośredniczyć przy działach wspólności spadkowej i majątkowej oraz przeprowadzać przetargi dobrowolne. Przetargi rzeczy ruchomych przeprowadzone mają być przez notariusza jedynie tylko w takich wypadkach, gdy związane są z przetargiem nieruchomości lub z rozdziałem majątkowym, który notariusz dokumentował.

2) Przy dokumentowaniu lub uwierzytelnieniu notariusz może zaświadczać prawo strony do reprezentowania firmy, gdy prawo to wynika z wpisu w rejestrze handlowym lub z wpisu w innym podobnym rejestrze. Takie zaświadczenie notariusza posiada tę samą siłę dowodową, co świadectwo sądu rejestrowego, lecz wydane być może jedynie wtedy, jeśli notariusz przed tym dokonał wglądu do rejestru lub jego uwierzytelnionego odpisu. Notariusz obowiązany jest podać w zaświadczeniu bądź to dzień swego wglądu do rejestru, bądź też datę wystawienia odpisu. Zaświadczenie notariusza umieszczone być musi albo na samym dokumencie albo na jego wypisie lub też na połączonej z nim karcie.

3) Notariusz jest uprawniony do odbierania przysięgi i do przesłuchiwania stron pod przysięgą, lecz tylko o tyle, o ile to jest wymagalnym według prawa obcego kraju, względnie według przepisów obcokrajowej władzy, lub też potrzebnym jest dla zachowania praw zagranicą.

Przyjmowanie zapewnień w miejsce przysięgi przez notariusza ma miejsce we wszystkich tych wypadkach, w których służyć ono ma ku uprawdopodobnieniu stwierdzenia faktycznego lub w celu zeznania dla władzy lub w ogóle placówki służbowej *(Dienststelle)*. Notariusz jest uprawniony do zaprzysiężania przybranych do czynności urzędowych tłumaczy.

4) Notariusz przyjmuje pieniądze, papiery wartościowe i kosztowności, oddawane mu przez stronę na przechowanie lub celem wydania ich osobom trzecim.

5) Do czynności urzędowych notariusza należy poza tym jeszcze zwykła piecza o interesy stron w zakresie obrotu prawnego *(die sonstige Betreuung der Beteiligten auf dem Gebiet vorsorgender Rechtspflege)*, w szczególności w zakresie sporządzania projektów dokumentów i udzielania porad. W tym zakresie notariusz zastępować może strony również przed sądami i władzami administracyjnymi.

O ile notariusz na podstawie ogólnych przepisów o sądownictwie niespornym z samego prawa uprawniony jest do składania wniosków w sądzie hipotecznym i u władz rejestrowych, to również powołanym jest do cofania tychże wniosków. Takie oświadczenie cofnięcia wymaga jednakże dla swej ważności podpisu i pieczęci notariusza.

Przy uwierzytelnianiu podpisu lub znaku odręcznego notariusz obowiązany jest zbadać dany dokument w tym kierunku, czy nie zachodzi jeden z powodów do powstrzymania się od urzędowania, wymienionych wyżej pod II — 1. i 2.

Ordynacja notarialna wyraźnie zabrania notariuszowi pośredniczyć w umowach pożyczkowych i interesach gruntowych, udzielać rękojmi lub jakiej innej gwarancji w związku z swoją działalnością urzędową. Notariusz musi również troszczyć się o to, ażeby personel jego nie zajmował się takimi intesami.

IV. — Notariusz zobowiązany jest niezwłocznie zawiadomić władzę nadzorczą, gdy zamierza opuścić swoją siedzibę urzędową, lub też jest przeszkodzony w wykonywaniu swego urzędu przez czas dłuższy aniżeli jeden tydzień. Nieobecność notariusza ponad jeden miesiąc wymaga zezwolenia władzy nadzorczej. O ile nie ustanowiono zastępcy dla nieobecnego notariusza, notariusz akta swe razem z rejestrami i księgami oddać może na przechowanie innemu notariuszowi, zamieszkałemu w okręgu tego samego lub sąsiedniego sądu grodzkiego, albo sądowi grodzkiemu tego okręgu. Wypisów i odpisów udziela wtedy ta instytucja, która akta przechowuje, z tym, że w klauzuli wypisu wskazaną musi być nieobecność lub przeszkoda właściwego notariusza.

V. — Urząd notariusza wygasa:

a) przez śmierć, przez dobrowolne złożenie urzędu oraz przez wygaśnięcie dopuszczenia adwokata, będącego notariuszem, do adwokatury;

b) przez utratę urzędu z powodu karno-sądowego zasądzenia stosownie do przepisów urzędniczych, przez złożenie z urzędu *(Amtsenthebung)* oraz przez wydalenie z urzędu na mocy wyroku dyscplinarnego.

1) Złożenie z urzędu *(Amtsenthebung)* następuje przez Senat:

a) gdy odpadają przesłanki co do przepisowej czystości rasy;

b) gdy zachodzi jedna z przesłanek, wedle której uznane być musi jako nieważne *(nichtig)* mianowanie urzędnika według § 32 gdańskiej ustawy urzędniczej;

c) gdy notariusz odmówi złożenia przysięgi służbowej;

d) gdy zostanie przez sąd ograniczony w rozporządzaniu swoim majątkiem;

e) gdy stanie się trwale niezdolnym do wykonywania urzędu z powodu ułomności lub słabości sił cielesnych czy umysłowych;

f) gdy jego stosunki i sposób prowadzenia gospodarstwa stanowi niebezpieczeństwo dla interesów „poszukujących" prawa *(die Belange der Rechtssuchenden gefährden).*

Co do ostatnio wymienionych dwóch punktów notariusz może się odwołać do decyzji sądu dyscyplinarnego, jeśli uważa, że nie zachodzą przesłanki złożenia go z urzędu. Poza tym stosują się do złożenia z urzędu notariusza powody, dla których według § 71. gdańskiej ustawy urzędniczej urzędnik może być przeniesiony w stan spoczynku.

2) Notariusz może być złożony tymczasowo z urzędu również przez władze nadzorcze:

a) gdy wdrożono przeciwko niemu postępowanie o ubezwłasnowolnienie;

b) gdy zachodzą przesłanki, wymienione w poprzednim ustępie (pod 1);

c) gdy bez zezwolenia władzy nadzorczej przebywa poza siedzibą swego urzędowania dłużej niż dwa miesiące.

Ponadto skutki tymczasowego złożenia z urzędu następują z samego prawa, gdy: a) zawieszono nad notariuszem areszt śledczy z przyczyny postępowania karnego, b) gdy przeciwko notariuszowi, będącemu równocześnie adwokatem, wydano zakaz występowania po myśli § 95 ord. adw., i to na czas trwania zakazu. W czasie takiego tymczasowego złożenia z urzędu notariusz obowiązany jest powstrzymać się od wszelkiego urzędowania. Naruszenie tego zakazu nie wzrusza jednakże ważności dokonanej przez niego czynności urzędowej.

VI. — Izba Notarialna znajduje się pod nadzorem Senatu. Organami jej są: Prezes i Prezydium. Prezes stoi na czele Izby i powołany jest przez Senat na okres czterech lat. U boku jego urzęduje Prezydium, powoływane również na 4 lata przez Senat, a składające się z trzech członków i tyluż zastępców.

Prezes reprentuje Izbę i wykonuje jej uprawnienia. Jest on odpowiedzialny za wykonanie powierzonych Izbie zadań. Prezydium posiada charakter jedynie doradczy i wspomaga Prezesa, który z pośród jego członków wyznacza swoich zastępców. W ważnych sprawach Prezes winien — wedle swego służbowego sumienia—wysłuchać Prezydium. Prezes wydaje regulamin czynności i rozdziela je między członków Prezydium.

Izba powołana jest do reprezentowania ogółu notariuszów, Izba stoi na straży honoru i godności oraz rzetelnego wykonywania zawodu notarialnego, a ponadto wspomaga władzę nadzorczą w sprawowaniu nadzoru. Izba pośredniczy w sporach: a) między notariuszami na wniosek notariusza, b) między notariuszem a adwokatem na wniosek adwokata, c) między notariuszem a stroną na wniosek strony. Izba udziela opinii dla władz.

Prezes Izby wymierzać może kary porządkowe do wysokości 300 guldenów. Kary porządkowe, jak i zaległe składki Izby można ściągać na podstawie wystawionego przez Prezesa Izby wezwania do zapłaty, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, wydawaną w myśl przepisów o wykonywaniu wyroków w sprawach cywilnych.

Członek Prezydium Izby może złożyć swój mandat tylko za zewoleniem Prezesa.

VII. — Władzami nadzorczymi notariuszów i asesorów notarialnych są: Prezes Sądu *(Gerichtspräsident)* i Senat. Władze nadzorcze przy wykroczeniach porządkowych lub przy naruszeniu obowiązku służbowego lżejszego rodzaju, mogą wyrażać notariuszom niezadowolenie *(Missbilligung).*

VIII. — W postępowaniu dyscyplinarnym ma odpowiednie zastosowanie ordynacja dyscyplinarna dla urzędników sędziowskich W. M. Gdańska. W kompletach sądzących notariuszów lub asesorów notarialnych przepisany jest udział przedstawicieli notariatu.

Karami dyscyplinarnymi są: 1) ostrzeżenie, 2) nagana, 3) grzywna, 4) wydalenie z urzędu.

Wydalenie z urzędu notariusza, który równocześnie jest adwokatem, skutkuje równocześnie wykluczenie go z adwokatury. Grzywny mogą być wyznaczane do wysokości: 5.000 guldenów względem notariusza i 500 guldenów względem asesora.

IX. — Przepisów prawa formalnego (o postępowaniu notarialnym) ordynacja notarialna nie zawiera, ponieważ przepisy te zawarte są w ustawach o sądownictwie niespornym.

DR STEFAN BREYER

WYTYCZNE NOWELIZACJI
PRAWA O GRUNTACH „NADZIAŁOWYCH"

Zagadnienie uporządkowania stanu prawnego t. zw. gruntów nadziałowych na ziemiach wschodnich było już kilkakrotnie poruszane na łamach „Przeglądu Notarialnego", w szczególności część swoich wywodów poświęcił tej sprawie P. Not. *Zygmunt Godlewski* w swojej pracy p. t. „Uporządkowanie stanu prawnego drobnych pospodarstw rolnych na obszarze działania T. X. części I. Zbioru praw cywilnych ros.", zamieszczonego w Nr. 15-16 *P. N.* z roku 1938.

Sprawa ta nabrała obecnie aktualności wobec przyjęcia przez Sejm w dniu 22 marca b. r. rezolucji P. Posła *Krupskiego*, wzywającej Rząd do znowelizowania rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 14 października 1927 Dz. U. R. P. poz. 822/1927. W związku z tym zachodzi potrzeba zastanowienia się w jaki sposób ta nowelizacja winna być przeprowadzona, aby dotyczące przepisy nabrały żywotności i przyniosły oczekiwane rezultaty.

Przypomnieć należy, że brak tytułu własności przeważnej części gruntów posiadanych przez ludność zamieszkującą kresy wschodnie wynika z różnych przyczyn, zależnie od sposobu nabycia tych gruntów. Mogą to być grunta „nadziałowe", to jest nadane włościanom przy uwłaszczeniu, albo też t. zw. „mieszczańskie". Może tu także chodzić o grunta nabyte przed wojną przy pomocy Włościańskiego Banku Ziemskiego, albo też przypadłe na własność na zasadzie uwłaszczenia drobnych dzierżawców w drodze parcelacji, scalenia i t. p.

Uregulowanie tych wszystkich spraw może nastąpić i częściowo następuje w różny sposób zależnie od rodzaju będącego przedmiotem regulacji gruntu. Dzieje się to przy sposobności akcji scaleniowej lub w drodze uzyskiwania tytułów własności w formie wyroków i orzeczeń sądowych. Założenie w przyszłości rejestrów gruntowych będzie dalszym bardzo ważnym krokiem do ostatecznego uporządkowania stanu prawnego wszystkich gruntów w formie powszechnej hipoteki. Zamierzenia te jednak potrzebują z natury rzeczy długotrwałej działalności władz, gdy tymczasem interesy miejscowej ludności wymagają rozwiązań prędkich.

Z tego powodu nowelizacja rozporządzenia Prezydenta Rzpltej — z dnia 14 października 1927 r., które dotychczas w praktyce nie dało oczekiwanych rezultatów, jest niezbędna i celowa.

Obecny tekst powołanego rozporządzenia wymienia w art. 2 jako dowody prawa własności do gruntów nadziałowych decyzje b. urzędów włościańskich, wyroki i decyzje sądowe, wszelkie inne akty o własności, sporządzone na mocy przepisów obowiązujących, a w braku wyżej wymienionych dowodów należycie zatwierdzone uchwały zebrań wiejskich stwierdzające prawo własności faktyczniego posiadacza. Zgodnie z wywodami P. *Godlewskiego* w pracy na wstępie zacytowanej, oraz dodatkowymi uwagami sygn. *W. T.* („Przegląd Notarialny" Nr 15-16, 1938), należy wprowadzić jako nowy pełnowartościowy tytuł własności umowy dzierżawy zawarte nie później jak przed dniem 1 stycznia 1934 r. z terminem 35 lat lub dłuższym, gdy czynsz dzierżawny został za cały okres dzierżawy z góry zapłacony i kwitowany. Tego rodzaju długoletnie umowy dzierżawy, Najwyższy Trybunał Administracyjny wyrokiem z dnia 23 września 1931 L. 6021/29 uznał za ukrytą sprzedaż i na tej podstawie urzędy skarbowe ściągały od tych umów opłaty alienacyjne jak od umów sprzedaży.

Od chwili wejścia w życie kodeksu zobowiązań praktyka ta straciła na znaczeniu, gdyż wedle art. 401 i 403 kod. zob. zapłata czynszu z góry więcej niż za jeden okres płatności w związku z art. 722 k. p. c. jest wobec nowonabywcy bezskuteczna, o ile nie została ujawniona w księdze hipotecznej, co z natury rzeczy przy tego rodzaju gruntach miejsca mieć nie może. Z tego powodu uznanie długoletnich umów dzierżawy pochodzących z czasów przed wprowadzeniem w życie kodeksu zobowiązań za pełnowartościowe tytuły własności, odpowiada zasadzie słuszności, nie zagrażając interesom Skarbu Państwa i stanowi ważny krok dla uporządkowania stanu prawnego tych nieruchomości.

Dotychczasowe przepisy zwężały zbytecznie zasięg pastępowania do stwierdzania tytułu własności tylko faktycznego posiadacza. Jakkolwiek w większości wypadków, najważniejszą podstawą dla uzyskania tytułu własności i wskazówką dla wydania decyzji będzie stwierdzenie dziesięcioletniego posiadania i uzyskania tą drogą przedawnienia nabywczego, możliwem jest jednak stwierdzanie tytułu własności gruntów nadziałowych także na innej zasadzie. Należy zatym w przyszłej nowelizacji dążyć do stwierdzania prawa własności wogóle, a nie tylko prawa własności faktycznego posiadacza.

W miejsce uchwał zebrań wiejskich, w których biorą udział wszyscy członkowie gromady, należy wprowadzić zgodnie z ustawą z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie samorządu terytorialnego uchwały rady gromadzkiej, która daje większe gwarancje sumiennego załatwienia sprawy, niż dorywcze zebranie wszystkich członków gromady. Zebrania te nie zdały egzaminu życiowego, gdyż uczestnicy ich często traktowali wydawanie żądanych uchwał nie jako obowiązek społeczny nałożony ustawą, lecz jako akt łaski wobec zainteresowanego. W związku z czym żądano nieraz od niego wzajemnych świadczeń, poczęstunków i t. p. co nieraz uniemożliwiało przeprowadzenie sprawy.

Dotychczasowe postępowanie o uzyskanie tytułu własności na podstawie uchwały zebrania wiejskiego, zależało wyłącznie od inicjatywy i starań zainteresowanego. Istniały wprawdzie pewne terminy ustawowe dla wójta gminy i sądu do załatwienia sprawy, ale kontrola nad ich przestrzeganiem była słaba. Rygory przewidziane w art. 9 na wypadek gdyby zebranie powzięło uchwałę odmowną, albo pomimo dwukrotnego zwołania nie doszło do skut-

ku, były niedostateczne, bo znowu zależne od inicjatywy strony starającej się, na której żądanie sołtys obowiązany był zawiadomić do siedmiu dni wójta o stanie sprawy, a wójt miał przeprowadzić dochodzenia, poczem dopiero sąd grodzki wydawał decyzje zastępujące uchwały zebrań wiejskich. Wobec małego uświadomienia społecznego i prawnego miejscowej ludności, dotychczasowa forma postępowania nie dawała gwarancji skutecznego rezultatu. Należy zatym w przyszłej noweli ustawowo nadać sprawie ten charakter publiczno - prawny, jaki w rzeczywistości przedstawia ona dla Państwa, gdyż chodzi tu o zabezpieczenie obrotu podstawowym dobrem Narodu, jakim jest bezwątpienia ziemia.

Potrzebna jest zatym ingerencja fachowa organu urzędowego, któryby czuwał nad biegiem sprawy. Do czynności tej powołany być powinien komisarz ziemski przy starostwie powiatowym, który ma już powierzone sobie regulowanie pokrewnych spraw, jak uporządkowanie tytułów własności do gruntów nabytych w trybie uwłaszczenia drobnych dzierżawców, lub dawnych umów parcelacyjnych, albo też w postępowaniu scaleniowym. Skoncentrowanie całego postępowania w rękach komisarza ziemskiego, zapewni skuteczność tego postępowania, odciąży zarządy gminne z natury rzeczy mniej mające kwalifikacji do współdziałania w tej sprawie i tem samem zagwarantuje fachowe przygotowanie sprawy przed przedłożeniem jej do definitywnego załatwienia sądowi. Należy przyznać komisarzom ziemskim prawo wszczynania postępowania z własnej inicjatywy, co umożliwi im w przyszłości regulowanie własności gruntów całych gromad, przyczym mogą oni korzystać z materiałów zebranych w postępowaniu dla klasyfikacji gruntów. W ten sposób stworzonaby została możliwość uporządkowania stosunków prawnych większości gruntów na ziemiach wschodnich w krótszej drodze niż to dotychczas jest możliwe. Osiągnięte tą drogą wyniki byłyby wielką pomocą w przyszłości zarówno przy zakładaniu rejestrów gruntowych jak i powszechnych ksiąg hipotecznych.

Dotychczas postępowanie na zasadzie omawianego rozporządzenia toczyło się przy udziale strony zainteresowanej, oraz wójta, który miał do pomocy sołtysa, i sądu. Wciągnięcie do akcji czynnika urzędowego w osobie komisarza ziemskiego wymaga oczywiście należytego ustalenia stosunku tegoż do sądu, oraz jego atrybucji w postępowaniu przed sądem, które z natury rzeczy skoro sprawie nadaje się charakter prawno-publiczny, powinny być większe aniżeli strony zainteresowanej. W tym względzie można się wzorować na ustawie o uregulowaniu prawa własności gruntów oddanych w drodze parcelacji w posiadanie nabywców na obszarze woj. centralnych i wschodnich z dnia 18 marca 1932 poz. 308 Dz. U. R. P. z roku 1932. Samo postępowanie przed sądem również wymaga pewnego uproszczenia, w szczególności nie zachodzi potrzeba dopuszczenia w tym postępowaniu aż skargi kasacyjnej, skoro postępowanie to ma charakter deklaratoryjny i raczej porządkowy, a zainteresowanym osobom przysługuje zwyczajna droga prawa niezależna od decyzji sądowych i uchwał zebrań wiejskich, zabezpieczona w art. 11 rozporządzenia.

W myśl powyższych założeń przebieg postępowania, do którego w drodze nowelizacji należy dążyć, byłby następujący:

Postępowanie byłoby wszczynane bądź to z inicjatywy starostwa powiatowego (komisarza ziemskiego), bądź to na wniosek zainteresowanych, zgłoszony pisemnie lub ustnie do protokołu u komisarza ziemskiego lub w urzędzie gminnym. Urząd gminny byłby obowiązany wniosek ten natychmiast przesłać do komisarza ziemskiego, u którego centralizuje się postępowanie. Komisarz ziemski za pośrednictwem zarządu gminnego przesyłałby wniosek o ustalenie prawa własności do właściwej rady gromadzkiej. Sołtys gromady miałby obowiązek w ciągu dni 30-tu przedłożyć sprawę radzie gromadzkiej. Uchwała powzięta winna być bezzwłocznie przesłana do komisarza ziemskiego i ogłoszona przez przybicie na domu sołtysa i w urzędzie gminnym. Osoby zainteresowane mają prawo zgłaszać swoje uwagi i sprzeciwy. Komisarz ziemski następnie bada uchwałę rady gromadzkiej i sprzeciwy i wydaje na tej podstawie swoje orzeczenie, a następnie przesyła podanie do sądu grodzkiego z załączeniem odpisu uchwały rady gromadzkiej, sprzeciwów oraz swojego orzeczenia z wnioskiem o zatwierdzenie uchwały w całości lub w części. Sąd grodzki o ile nie ma wątpliwości może uchwałę zatwierdzić bez wzywania strony interesowanej, a więc nie jak dotychczas tylko w wypadku kiedy nie ma sprzeciwów, gdyż sprzeciwy mogą być czysto gołosłowne i sprawa dla sądu może być odrazu jasna. Gdyby sąd uznał uchwałę za niesłuszną, może odmówić jej zatwierdzenia, jednakże przedtem winien zażądać dodatkowych wyjaśnień od starostwa powiatowego (komisarza ziemskiego). W razie wątpliwości sąd przeprowadza dochodzenie, jak to ma miejsce dotychczas, i albo zatwierdza uchwałę albo odmawia jej zatwierdzenia, bądź też zawiesza postępowanie do czasu rozstrzygnięcia sporu w drodze powództwa.

Decyzja uwzględniająca podanie starostwa (komisarza ziemskiego) będzie mogła być zaskarżona w trybie identycznym do sądu okręgowego, zaś decyzja odmowna mogłaby być zaskarżona tylko przez starostwo powiatowe (komisarza ziemskiego). Decyzje sądu okręgowego w przyszłości nie podlegałyby zaskarżeniu.

Odpowiedniej nowelizacji powinien ulec także art. 9 gdzie w miejsce dochodzeń wójtowskich na wypadek odmownej uchwały rady gromadzkiej, przeprowadzałby dochodzenia komisarz ziemski i następnie wydawał orzeczenie zastępujące uchwałę rady gromadzkiej.

Sądzę, że przedstawione powyżej w ogólnych zarysach wytyczne nowelizacji przyczyniłyby się do uproszczenia postępowania. Ingerencja komisarza ziemskiego nie stanowi wbrew pozorom wciągnięcie do akcji jeszcze jednego czynnika, lecz raczej jest przydaniem stronie urzędowego orędownika zarówno wobec gminy i rady gromadzkiej, jak i wobec sądu w uzyskaniu w drodze uproszczonej tytułu własności. Gdyby zasady wyżej wyłuszczone zostały przyjęte mogłyby być z czasem stopniowo rozszerzone na regulację prawa własności innych gruntów, nie tylko nadziałowych.

Opłaty stemplowe

ULGI INWESTYCYJNE W ZAKRESIE OPŁAT STEMPLOWYCH

(UZUPEŁNIENIE ARTYKUŁU OGŁOSZONEGO w Nr 3-4, 1939 r.)

Do rozdziału I (*Normy prawne*).

Jak wynika z ustawy z dn. 15 marca 1939 r., poz. 136 Dz. Ust., ziemie odzyskane obejmują — prócz obszarów już wymienionych w rozdziale I — pewne ziemie na Orawie i nad rzeką Cygielką.

Na mocy ustawy z dnia 29 marca 1939 r., poz. 171 Dz. Ust. (art. 7, 19, 25) została z dniem 1 kwietnia 1939 r. rozciągnięta na wszystkie ziemie odzyskane moc obowiązująca norm ustawowych wymienionych w rodziale I pod 1-3 i 11; jednak normy ustawowe, wymienione pod 11, obowiązują na ziemiach odzyskanych ze zmianami.

Na mocy art. 3 powołanej ustawy z dn. 15 marca 1939 r. moc obowiązująca normy 5 (o koncesjach na koleje znaczenia miejscowego i koleje miejskie) i normy 8 (o własności lokali) została rozciągnięta na wszystkie inne ziemie odzyskane.

Na mocy art. 10 pkt. 36 tejże ustawy moc obowiązująca normy 7 (o popieraniu elektryfikacji) została rozciągnięta na ziemie odzyskane, włączone do województw krakowskiego i lwowskiego.

Na mocy art. 2 tejże ustawy moc obowiązująca rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli, wymienionego w rozdziale I pod 10, została rozciągnięta na ziemie odzyskane na Orawie i nad rzeką Cygielką.

Tezy, podane w trzech ustępach poprzedzających, weszły w życie w dniu 23 marca 1939 r. (art. 15 powołanej ustawy z dn. 15 marca 1939 r.).

Pod poz. 216/39 Dz. Ust. został ogłoszony tekst jednolity rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli; numeracja art. 143 i 170 powołanych w dziale I pod 10 nie uległa zmianie.

Do rozdziału II (*Zakres terytorialny*).

Zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie następujące: „Niektóre z norm wymienionych w rozdziale I obowiązują tylko na niektórych obszarach wchodzących w skład Państwa Polskiego".

Ustęp B otrzymuje brzmienie: „B) Na całym obszarze Państwa obowiązuje norma 8".

W ustępie C skreśla się wyrazy: „oraz ziem wymienionych pod B)".

W ustępie E skreśla się wyrazy: „oraz (znajdujących się poza tym województwem) ziem wymienionych pod B)".

Do ustępu H: Na mocy art. 19 pkt. 4 ustawy z dn. 29 marca 1939 r., poz. 171 Dz. Ust. Centralny Okręg Przemysłowy obejmuje również ziemie odzyskane w dolinie Popradu, nad rzeką Cygielką oraz źródłowisko Udawy. Włączenie gminy Ireny do powiatu garwolińskiego nastąpiło na mocy rozp. Rady Ministrów z dn. 17.II.1939 r., poz. 82 Dz. Ust. Na mocy zaś takiegoż rozp. z tejże daty, poz. 83 Dz. Ust., zostały włączone gminy: miejska Skarżysko - Kamienna i wiejska Bliżyn do powiatu kieleckiego, miejska Szydłowiec do powiatu radomskiego, wiejska Szydłowiec częściowo do powiatu radomskiego, częściowo do iłżeckiego.

Dodaje się nowy ustęp w brzmieniu następującym:

„I) Na ziemiach odzyskanych w 1938 r. obowiązują normy wymienione pod 1-3 oraz artykuły u. i. powołane pod 11, z wyjątkiem art. 1-4 oraz 6-8, jednak ze zmianami podanymi w art. 21 ust. (3), (4) ustawy z dn. 29.III.1939 r., poz. 171 Dz. Ust. Nadto na ziemiach tych obowiązują nadal — na mocy art. 21 ust. (4) powołanego w zdaniu poprzedzającym — niektóre normy czesko - słowackie, o czym będzie mowa szczegółowo niżej".

Do rozdziału III (*Pisma tyczące się przejścia własności rzeczy nieruchomych bądź prawa wydobywania ciał kopalnych*).

Na str. 19/57 w drugim nawiasie po oznaczeniu 16/33 wstawia się oznaczenie 7/39.

Art. 13 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (poz. 454/36 Dz. Ust.) obowiązuje — od 1 kwietnia 1939 r. — na mocy art. 9 ustawy z dn. 15.III.1939 r., poz. 136 Dz. Ust., w związku z art. 7 i 25 ustawy z dn. 29.III.1939 r., poz. 171 Dz. Ust., na ziemiach odzyskanych, włączonych do województw krakowskiego i lwowskiego.

Wyrazy: *na obszarze A*, znajdujące się w części 1 rozdziału III oraz w działach c), e), f) części 3, zostają zastąpione wyrazami: „na obszarch A, I". Wyrazy „na obszarze A", znajdujące się w części 2 oraz w działach a), b) części 3 zostają zastąpione wyrazami: „na obszarach A, I — z wyjątkiem województwa śląskiego". Rozporządzenia bowiem Prezydenta Rzeczypospolitej, powołane w części 2 oraz w dziale a) części 3, nie obowiązują na obszarze województwa śląskiego.

Do działu e): Na str. 21/69 w odsyłaczu **) passus: „poz. 202... poz. 405 Dz. Ust." zostaje zastąpiony oznaczeniem: poz. 216/39 Dz. Ust.

Na str. 22/70 w odsyłaczu wstawia się pomiędzy punktami IV i V nowy punkt w brzmieniu następującym: „IVa) krakowski — jednak tylko co do osiedli wymienionych w rozp. Min. Spraw Wewn. z dn. 6.IV.1939 rł (poz. 237 Dz. Ust.)".

W działach f) g) passus „(poz. 202... 405 Dz. Ust.)" zostaje zastąpiony oznaczeniem: „(poz. 216/39 Dz. Ust.)"; wyraz „także" skreśla się.

Do działu h) (ustęp drugi): Ministerstwo Spraw Wewnętrznych okólnikiem z dn. 9/1 1939 r. Nr SB 28—197, ogłoszonym też w nr. 2 Dz. Urz. Min. Sk. pod poz. 53, wyjaśniło szczegółowo, co należy rozumieć przez „fundamenty", oraz zarządziło, aby władze budowlane, stwierdzając w zaświadczeniach fakt wykonania do dnia 31 grudnia 1938 r. fundamentów pod przyszły dom, równocześnie stwierdzały, „czy fundamenty wykonano pod cały budynek czy też pod pewną jego część, a w tym ostatnim wypadku, czy część ta może być traktowana jako odrębna samoistna całość".

Na obszarze I nie obowiązuje prawo, określone w ustępie drugim działu h) jako „dotychczasowe". Na mocy art. 21 ust. (4) oraz art. 25 ustawy z dn. 29 marca 1939 r. (poz. 171 Dz. Ust.) należy na ob-

szarze I do pism sporządzanych począwszy od dnia 1.IV.1939 r. stosować normy, określone w ustępie drugim działu h) jako „prawo nowe", „bez względu na to, kiedy budowa została rozpoczęta. Jeśliby jednak co do takiego pisma nie istniały warunki zwolnienia od opłaty stemplowej", przewidziane w powołanym „prawie nowym", „istniały zaś warunki zwolnienia od należytości przenośnej w myśl jednej z ustaw czesko-słowackich o ruchu budowlanym, to pismo takie jest wolne od opłaty stemplowej". Te ustawy czesko-słowackie są następujące: z dn. 11.III.1921 r. Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr. 100; z dn. 27.I.1922 r. Nr. 45; z dn. 25.I.1923 r. Nr. 35; z dn. 7.III.1924 r. Nr. 58; z dn. 7.IV.1927 r. Nr. 44; z dn. 28.III.1928 r. Nr. 43 wraz z nowelą z dn. 22.XI. 1928 r. Nr. 197; z dn. 21.III.1929 r. Nr. 32; z dn. 10.IV.1930 r. Nr. 45; z dn. 26.III.1936 r. Nr. 65.

Do tekstu pod nagłówkiem: *Pojęcie budynku niewykończonego:* W myśl § 55 r. i. „bieg dziesięcioletniego terminu zwolnienia od podatku od nieruchomości nowowzniesionych budowli... rozpoczyna się z dniem, w którym chociażby jeden lokal... został oddany do używania... Oddanie lokalu do używania dozorcy domowemu nie uzasadnia rozpoczęcia biegu dziesięcioletniego terminu zwolnienia od podatku od nieruchomości". Zdanie ostatnie tekstu tylko co przytoczonego należy stosować analogicznie w zakresie opłat stemplowych. W tym zakresie zatem okoliczność, że jest używany tylko jeden lokal, mianowicie przez dozorcę domowego, nie dowodzi sama przez się, że budynek jest zdatny do używania.

N.T.A. orzekł wyrokiem z dn. 3.II.1937 r. l. rej. 1708/35, że faktyczne używanie budynku przed wydaniem przez władzę budowlaną pozwolenia na używanie może skwalifikować budynek jako zdatny do używania, „o ile nie stanie temu na przeszkodzie stan budynku, nie dopuszczający oczywiście do uznania go nawet przy wzięciu pod uwagę używania za wykończony". N.T.A. podkreślił, iż w przypadku konkretnym władza budowlana nie zarządziła opróżnienia budynku (art. 380 prawa budowlanego, poz. 216/39 Dz. Ust.).

Do tekstu pod nagłówkiem: *Przeznaczenie budynku* (ustęp ostatni): W związku z tezą prawa dotychczasowego, przyznającą zwolnienie od opłaty stemplowej pismom tyczącym się przejścia własności budynku przeznaczonego na cele p r z e m y s ł o w e, ustalił wyrok N.T.A. z dnia 16/12 1938 r. l. rej. 5283/36 (*OPA* 2535/39), że zwolnienie to *nie* dotyczy *maszyn* znajdujących się w budynku fabrycznym.

Do tekstu pod nagłówkiem: *Normy proceduralne* (str. 26/74): W przypadku, którego dotyczy wyrok N.T.A. z dn. 19/10 1936 r. l. rej. 5064/35, władza sprawująca nadzór nad budownictwem zaświadczyła, że dany dom „aczkolwiek zamieszkały, nie jest jeszcze całkowicie wykończony". N.T.A. (powołując się na wyrok z dn. 5/6 1935 r. l. rej. 1807/32, *OPA* 1383/36) ustalił, że władza sprawująca nadzór nad budownictwem powinna podać tylko okoliczności faktyczne, a ocena stanu faktycznego ze stanowiska przepisów o opłatach stemplowych należy do zakresu organów powołanych do orzekania o należności opłat stemplowych.

D o d z i a ł u i): Na obszarze I nie obowiązuje prawo określone w ustępie pierwszym działu i) jako „dotychczasowe". Mają zastosowanie tezy podane wyżej (w niniejszym numerze) co do obszaru I pod nagłówkiem: „Do działu h)".

Do tekstu pod nagłówkiem: *Wielokrotne przeniesienie własności budynku wykończonego* (str. 28/76): W przypadku, którego dotyczy wyrok N.T.A. z dn. 3/6 1937 r. l. rej. 4061/35, osoba A, kupiwszy wykończony budynek *gospodarczy* przerobiła go na budynek *mieszkalny* i następnie sprzedała osobie B. N.T.A. orzekł, iż umowa między osobami A i B nie korzysta ze zwolnienia, gdyż nie jest pierwszą lecz jest drugą sprzedażą budynku wykończonego.

Tezę wypowiedzianą w wykładni 467 uznał N.T.A. w wyroku z dnia 3/1 1939 r. l. rej. 3691/37.

W d z i a l e d) części 4, w dziale c) części 5 oraz w dziale c) części 7 rozdziału III, tudzież: w dziale d) części 1, w dziale c) części 2 i w dziale c) części 4 rozdziału V wyrazy „Obszar A" zostają zastąpione wyrazami: „Obszary A, I".

D o r o z d z i a ł u VI. — Podane w części 2 tezy prawa nowego stosuje się na obszarze I — na mocy art. 21 ust. (3) ustawy z dn. 29 marca 1939 r., poz. 171 Dz. Ust. — jeśli fundamenty, zajmujące całą powierzchnię, która ma być zabudowana, zostały wykonane po dniu 31 grudnia 1938 r.; prawo zaś określone w powołanej części 2 jako dotychczasowe stosuje się w razie wykonania fundamentów w czasie od dnia 1 października 1938 r. do końca 1938 r.

W u s t ę p i e d r u g i m powołanej części 2 passus „w art. 12 ust. (1) — (3)... 23 Dz. Ust. Śl." zostaje zastąpiony passusem: „w art. 16 ust. (1)—(3) ustawy z dnia 8.II.1928 r. o Śląskim Funduszu Gospodarczym, poz. 12/39 Dz. Ust. Śl.". Ustawa ta obowiązuje od dnia 1 stycznia 1939 r. na śląskiej części obszaru I na mocy ustawy z dn. 31.I.1939 r., poz. 9 Dz. Ust. Śl.

W ustępie p r z e d o s t a t n i m powołanej części 2 oznaczenie „art. 12" należy zastąpić oznaczeniem „art. 16".

ACHILLES ROSENKRANZ.

DALSZY CIĄG RUBRYKI

OPŁATY STEMPLOWE

p. — dalej:

NA ODWROCIE (STR. 24 i NAST.) — *Z ORZECZNICTWA NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO*

(najświeższej daty wyroki N.T.A. z zakresu opłat stemplowych)

NA STR. 27 — *Z PRAKTYKI STEMPLOWEJ*

(kwestia stosowania ustawy z 28.IV.1938 r. o ulgowych opłatach alienacyjnych do umów o nabycie praw spadkowych do nieruchomości).

Z ORZECZNICTWA N. T. A.

NIEWAŻNOŚĆ SPRZEDAŻY NIERUCHOMOŚCI OBCOKRAJOWCOWI

Aktem notarialnym z 4 sierpnia 1933 *A*... sprzedał małż. *B*... nieruchomość w Poznaniu. Od tego aktu uiszczono opłatę stemplową, wymierzoną według stawki 4%. W akcie notarialnym Nr rep. 529 z 28 marca 1934 *A*... oraz małżonkowie *B*... oświadczyli, że na podstawie kontraktu kupna z 4 sierpnia 1933 sprzedał *A*... wspomnianym małżonkom *B*... nieruchomość w Poznaniu, że małż. *B*... będący obywatelami amerykańskimi nie otrzymali zezwolenia Rady Ministrów na zawarcie powyższej umowy kupna, a uważając ten kontrakt za nieważny rozwiązali go i w związku z tym zezwalają i wnoszą o wykreślenie w księdze wieczystej zapisanego ostatecznie prawa na przewłaszczenie nieruchomości na rzecz małż. *B*... W dalszej treści aktu tego mieści się oświadczenie co do odstąpienia wszelkich pretensji z tytułu opłat stemplowych, uiszczonych od aktu z 4 sierpnia 1933 następnemu nabywcy nieruchomości *S*... Aktem notarialnym Nr rep. 537 z 28 marca 1934 *A*... i *S*... zawarli kontrakt kupna, którym *A*... sprzedał *S*... wspomnianą nieruchomość.

Pismem z 12 czerwca 1934 złożył skarżący *S*... do Izby Skarbowej w Poznaniu oparty na art. 49 ust. o opł. stempl. wniosek o zwrot opłaty stemplowej, uiszczonej od aktu z 4 sierpnia 1933 r. Wniosek ten Izba Skarbowa orzeczeniem z 27 marca 1935 nie uwzględniła na zasadzie cytowanego art. 49 ustęp 2. W orzeczeniu podano powody, dla których — zdaniem władzy — nie wchodzi w sprawie w zastosowanie przepis ustępu pierwszego powołanego art. 49. Kodeks cywilny niem. — głosi orzeczenie — rozróżnia obligatoryjny kontrakt kupna (§ 433) od przewłaszczenia (§§ 873, 925), skutkującego dopiero łącznie z wpisem do księgi gruntowej przeniesienie własności nieruchomości. Ustawa z 24 marca 1920 , poz. 178 Dz. Ust. wymaga wprawdzie do nabycia nieruchomości przez obcokrajowca, pod rygorem nieważności, uprzedniego zezwolenia Rady Ministrów, jednakże przez „nabycie" należy rozumieć na obszarze ziem zachodnich kontrakt rzeczowy (przewłaszczenie), a nie kontrakt obligatoryjny, powodujący jedynie osobiste prawa i obowiązki bez przeniesienia własności.

Odwołania, wniesionego od orzeczenia Izby Skarbowej Ministerstwo Skarbu nie uwzględniło orzeczeniem z 2 grudnia 1936 r. W orzeczeniu tym zaznaczono, że ustęp 1 art. 49 ust. o opł. stempl. nie ma zastosowania, gdyż idzie o opłatę nie od „nabycia nieruchomości", lecz od umowy obligatoryjnej, która w myśl ust. 2 art. 7 ustawy z dnia 24 marca 1920, poz. 178 Dz. Ust. mogła stać się nieważną tylko wskutek orzeczenia sądu, wydanego na żądanie właściwej władzy. Ostatni warunek wcale się nie ziścił, gdyż małż. *B*... nawet nie zabiegali o uzyskanie zezwolenia Rady Ministrów na nabycie nieruchomości. Powyższego stanu prawnego nie zmienia w niczym przepis art. 5 ustawy z dnia 24 marca 1920, albowiem przepis ten, jak wynika z odwołania się w nim do art. 1 tej ustawy — mówiący o „nabywaniu", może dotyczyć jedynie takiego aktu prawnego, który w danej dzielnicy stanowi przeniesienie własności, na obszarze b. zaboru niemieckiego takim aktem nie jest kontrakt obligatoryjny. Zresztą do zaskarżenia ewent. nieważności samego nawet aktu nabycia nie byłaby powołana interesowana strona, lecz „właściwa władza", jak o tym stanowi art. 7 ust. 2 ustawy, z czego znowu wynika, że w danym przypadku nie wchodzi w grę akt bezwzględnie nieważny, lecz tylko akt zaskarżalny i to jedynie przez uprawnioną do tego władzę.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył:

Jak widoczne z treści zaskarżonego orzeczenia, nieuwzględnienie odwołania nastąpiło z tej przyczyny, że w sprawie chodzi o opłatę od umowy obligatoryjnej, nie zaś o opłatę od nabycia nieruchomości. Zaskarżone orzeczenie podało też i drugi w istocie samoistny, argument nieuwzględnienia odwołania, mianowicie ten, iż do zaskarżenia, ewent. nieważności samego nawet „aktu nabycia" nie byłaby powołana strona interesowana, lecz „właściwa władza" (art. 7 ust. 2 ustawy z 24 marca 1920 r.), z czego znów wynika, że w rozpatrywanej sprawie nie wchodzi w grę akt bezwzględnie nieważny, lecz tylko akt zaskarżalny i to jedynie przez uprawnioną do tego władzę. Ten drugi argument nieuwzględnienia odwołania poddał Trybunał w pierwszym rzędzie rozpatrzeniu, skoro ew. trafność jego przesądzała by spór na niekorzyść strony skarżącej nawet w wypadku, gdyby pozwana władza nie utrzymała się z swoim zapatrywaniem, że art. 49 ust. o opł. stempl. nie może znaleźć zastosowania w rozpatrywanej sprawie, skoro w niej chodzi o opłatę od umowy obligatoryjnej, nie zaś o opłatę od „nabycia nieruchomości", — z zapatrywaniem, którego zwalczaniu poświęcone jest gros wywodów skargi.

Według ustępu 1 art. 7 ustawy z 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców poz. 202/1933 Dz. Ust., nabycie nieruchomości przez cudzoziemców wbrew postanowieniom tej ustawy jest nieważne. Według ustępu 2 tegoż artykułu, w razie zawarcia transakcji wbrew tej ustawie, o nieważności orzekają sądy na żądanie właściwej władzy powiatowej. Według skargi przewidziana w art. 7 nieważność wywiera swe skutki przede wszystkim wobec stron zainteresowanych i każda z nich, czy to w drodze powództwa, czy też zarzutu w procesie może się powołać na nieważność, a sędzia znów także z urzędu musi tę nieważność uwzględnić. Wprawdzie specjalny przepis ustępu 2 art. 7 — wywodzi dalej skarga — uprawnia władze do wniesienia powództwa do Sądu o stwierdzenie nieważności, gdyż ustawodawca chciał zapewnić skuteczność ustawy nawet na wypadek bezczynności stron, względnie gdyby strony zamierzały ominąć ustawę, jednak ustęp 2 art. 7 nie uchyla innych przepisów prawnych, a w szczególności art. 3 k. p. c., na podstawie którego strona zainteresowana ma prawo domagać się od sądu ustalenia stosunku prawnego lub ustalenia prawa.

Otóż Trybunał nie przyznał trafności wykładni, nadawanej art. 7 ustawy przez stronę skarżącą. Już bowiem sama dykcja przepisu ust. 2 art. 7 stoi takiej wykładni na przeszkodzie. Gdyby zamiar ustawodawcy był takim, jakiego dopatruje się skarga, nie nadałby ustawodawca ust. 2 art. 7 brzmienia, jaki on posiada, gdyż wówczas nadanie takiego brzmienia byłoby niezgodne z zasadami legislacji. Wręcz przeciwnie, tekst tego przepisu prawa każe przyjąć, iż w myśl intencji ustawodawcy, nieważność nabycia, czyli aktu nabycia nieruchomości ma tylko to znaczenie, że na żądanie właściwej władzy sądy orzekają nieważność. Nawet więc w wypadku, gdy nabycie nieruchomości przez cudzoziemca nastąpiłoby bez uprzedniego uzyskania zezwolenia na nie przez władzę, czy też, gdy władza odmówiła zezwolenia, względnie gdy nie zachowano innych postanowień ustawy z 24 marca 1920 r., poz. 202 z 1933 Dz. Ust., strony, które zawarły transakcję wbrew tej ustawie, są tą transakcją związane (por. orzeczenie Izby III Sądu Najwyższego z 13 listo-

pada 1923 r. Rw 3327/22, ogłoszone w t. III „Orzecznictwa Sądów Polskich" pod poz. 312). Takie skutki nabycia nieruchomości wbrew postanowieniom ustawy z 24 marca 1920 r. odpowiadają też istocie ograniczenia cudzoziemców w nabywaniu nieruchomości, podyktowanego przecież względami na interes publiczny, nie zaś na interes kontrahentów. Co się zaś tyczy nieważności aktów, o której mowa w art. 5 ustawy *in fine* (na który to przepis skarga również się powołuje), to skutki jej względnie sankcje ulegają ocenie w płaszczyźnie wskazanej art. 7.

Tak tedy brak podstaw do uznania, iż czynność prawna, stwierdzona pismem z 4 sierpnia 1933 r., była na zasadzie postanowień ustawy z 24 marca 1920 r. od początku nieważną. Wobec tego należało uznać za bezzasadny zarzut skargi, iż pozwana władza winna była zastosować przepis ust. 1 art. 49 ust. o opł. stempl. przewidującego zarządzenie zwrotu opłaty stemplowej, jeżeli czynność prawna stwierdzona pismem, od którego opłatę uiszczono, była od początku nieważna.

Wobec bezzasadności powyższego istotnego zarzutu należało oddalić skargę, jako nieuzasadnioną. *(L. rej.: 865/37—wyrok z dnia 12 kwietnia 1939 r.).*

HIPOTEKA KAUCYJNA NA RZECZ SKARBU PAŃSTWA

Urząd Opłat Stemplowych w Łodzi wymierzył Bankowi X... nakazem płatniczym z 25 października 1937 od aktu notarialnego z 18 października 1933 Nr rep. 1396 opłatę stemplową według stawki 0,5% na zasadzie art. 84 ustawy o opłatach stemplowych. Na mocy powyższego aktu Bank ustanowił kaucję w kwocie 1.500.000 zł, z której zobowiązał się odpowiadać za należności, przypadające i przypaść mające Skarbowi Państwa od Banku tytułem dodatkowo wymierzonych za lata 1925, 1926, 1927, 1928 i 1929 podatków dochodowego i obrotowego oraz odsetek i kar.

W odwołaniu od wymiaru skarżący podniósł, że zakwestionowany akt nie jest umową, lecz jednostronnym oświadczeniem, że art. 84 ust. o opł. stempl. dotyczy wyłącznie stosunków, wynikających z przepisów prywatno-prawnych, nie dotyczy natomiast stosunków, wynikających z przepisów publiczno-prawnych, jakimi są ustawy o podatku dochodowym i przemysłowym, oraz że należność z tytułu wymierzonych podatków prawnie nie powstała i nie było wiadomo, czy powstanie i w jakiej wysokości, od orzeczeń wymiarowych bowiem wniesiono odwołania, nie były one więc prawomocne.

Izba Skarbowa w Łodzi orzeczeniem z dnia 30 kwietnia 1938 odwołania nie uwzględniła. Orzeczenie to zaskarżył Bank do N.T.A, który rozpatrując skargę łącznie z odpowiedzią pozwanej władzy, zauważył, co następuje:

Skarga nie podtrzymuje zarzutu, że akt z 18 października 1933 r. nie stwierdza umowy, lecz jednostronne oświadczenie.

O ile chodzi o zarzut skargi, że art. 84 powołanej ustawy dotyczy jedynie i wyłącznie stosunków prywatno-prawnych, to należy zaznaczyć, że przedmiot opłat stemplowych stanowią pisma, stwierdzające czynności prawne, unormowane przepisami prawa prywatnego. Chodzi tedy o to, czy pismo z 18 października 1933 r. stwierdza czynność przewidzianą i unormowaną w tych przepisach. Otóż pismo to stwierdza umowę w rozumieniu ustawy o opł. stempl.; umowa ta zawarta między wierzycielem a dłużnikiem dotyczy ustanowienia hipoteki tytułem kaucji dla zabezpieczenia wierzytelności przypadających i przypaść mogących Skarbowi Państwa. Jest ona rzeczywiście umową, podpadającą pod przepisy prawa prywatnego, a tego jej charakteru nie może zmienić okoliczność, że wierzytelność, dla której ustanowiono zabezpieczenie, ma tytuł prawno-publiczny. Pismo nr. rep. 1936/33 dotyczy samego zabezpieczenia wierzytelności Skarbu Państwa, a to zabezpieczenie nastąpiło na podstawie umowy prywatno-prawnej. Nie ma więc żadnych podstaw do traktowania takiego pisma odmiennie od pisma, dotyczącego zabezpieczenia wierzytelności, opartych na tytule prawno-prywatnym. To też upaść musi powyższy zarzut skargi, że do omawianego pisma, jako dotyczącego stosunku publiczno-prawnego, nie może być stosowany przepis art. 84 ust. o opł. stempl.

Skarga zarzuca dalej, że wierzytelność Skarbu Państwa z tytułu wymierzonych podatków, dochodowego, obrotowego oraz odsetek i kar prawnie nie powstała i nie było wiadomo, czy powstanie i w jakiej wysokości. Otóż N.T.A. w swej judykaturze, która znalazła wyraz między innymi w wyroku z 29 stycznia 1936, l. rej.: 9594/33, zajmuje stanowisko, że przy ocenie, czy ustanowione w piśmie zabezpieczenie dotyczy tylko wierzytelności, które dopiero w przyszłości powstać mogą, czy też także wierzytelności już istniejących, władza ma prawo oprzeć się na samej treści pisma, przy czym nie ma obowiązku badania, czy stan faktyczny, stwierdzony danym oświadczeniem jest zgodny z rzeczywistym stanem faktycznym. W świetle motywów tego wyroku, na które N.T.A. powołuje się w sprawie niniejszej na zasadzie § 57 swego regulaminu (poz. 968/32 Dz. Ust.) władza miała prawo pominąć twierdzenia odwołania sprzeczne z treścią aktu i zaofiarowane na te twierdzenia dowody. Gdy zaś z treści aktu wynika, że ustanowione w nim zabezpieczenie odnosi się także do wierzytelności Skarbowi Państwa już przypadających, to w tym stanie rzeczy zastosowanie przepisu art. 84 ust. 1 ustawy o opł. stempl. przedstawia się jako uzasadnione.

Z powyższych powodów N.T.A. oddalił skargę, jako nieuzasadnioną. *(L. rej.: 3551/38 — wyrok z dnia 23 lutego 1939 r.).*

PEŁNOMOCNICTWO ZBIOROWE W POSTĘPOWANIU UPADŁOŚCIOWYM

Teza: *Pełnomocnictwo zbiorowe, upoważniające do prowadzenia sprawy o ogłoszenie upadłości, w szczególności do wyboru syndyka ostatecznego, wystawione na obszarze b. zaboru rosyjskiego przed wejściem w życie polskiego prawa upadłościowego, nie odpowiada wymogom art. 111 ustęp przedostatni ustawy o opł. stempl.*

Skarżącemu wymierzono opłatę stemplową oraz podwyżkę, stosując art. 111 i art. 42 ustawy o opł. stempl. Jako przedmiot opłaty podano: pełnomocnictwo z 14 maja 1934, wystawione skarżącemu przez 12 wierzycieli masy upadłościowej firmy węglowej do przeprowadzenia sprawy ich wierzytelności od powyższej firmy — oraz takież pełnomocnictwo z 15 maja 1934, wystawione przez 36 mocodawców.

Odwołania, wniesionego od powyższego wymiaru, pozwana władza zaskarżonym orzeczeniem nie uwzględniła (poza obni-

żeniem podwyżki). W orzeczeniu oznano za nie trafny zarzut odwołania, że zakwestionowane pełnomocnictwa dotyczą jednej sprawy. Jak bowiem widać z treści tych pełnomocnictw, wystawiło je 12 i 36 mocodawców do prowadzenia ich spraw, jako wierzycieli, o ogłoszenie upadłości firmy węglowej, a w szczególności do wyboru syndyka ostatecznego. Zatem pełnomocnik ich miał razem 48 głosów, tak przy ogłoszeniu upadłości, jak i przy wyborze syndyka, występując oddzielnie w imieniu każdego mocodawcy. Wobec tego pełnomocnictwa *quaestionis,* jako nie dotyczące jednej sprawy, nie mogą podpadać pod wyjątkowy przepis ustępu przedostatniego art. 111 ust. o opł. stempl., gdyż każda wierzytelność, w imieniu której występował pełnomocnik, stanowiła odrębną całość.

N.T.A. rozważył:

Według tekstu pism *quaestionis* wystawcy, wierzyciele masy upadłości firmy węglowej, spółki z ogr. odpow., oświadczają, że upoważniają adwokata N.... do prowadzenia „sprawy o ogłoszenie upadłości" wspomnianej firmy „w szczególności do wyboru syndyka ostatecznego".

I. Skarga twierdzi, że pełnomocnictwo, wystawione po sprawdzeniu wierzytelności, zatem po dokonaniu jedynej według skargi czynności w postępowaniu upadłościowym, w której zapadają indywidualne rozstrzygnięcia dla każdego z wierzycieli. Według skargi, z zestawienia daty pełnomocnictw z aktami postępowania upadłościowego wynika, że *de facto* pełnomocnictwa *quaestionis* były wydane tylko i wyłącznie do wyboru syndyka ostatecznego. Skarga zaznacza, że w tej materii odwołanie powołało się na akta sądowe.

Otóż, skoro przedmiotem opłaty są pisma *quaestionis,* to pozwana władza miała prawo oprzeć się na ich treści, bez potrzeby badania, czy stan faktyczny, stwierdzony oświadczeniem pisemnym, jest zgodny ze stanem faktycznym. Według treści wspomnianych pism pełnomocnictwa dotyczą prowadzenia sprawy o ogłoszenie upadłości firmy węglowej (w ogóle), a w szczególności wyboru syndyka ostatecznego. Tak tedy według treści pism, nawet w myśl skargi (mianowicie w myśl stanowiska, zajętego przez nią w kwestii charakteru prawnego sprawdzania wierzytelności) nie występują w rozpatrywanej sprawie pełnomocnictwa, udzielone każde w „jednym piśmie" (t.j. z 14 maja 1934 i 15 maja 1934 r.). dotyczącym „jednej sprawy" (art. 111 ustęp przedostatni ustawy o opł. stempl.).

II. Treść pism *quaestionis* nie wskazuje, ani nawet strona skarżąca nie twierdzi, by między wierzytelnościami osób, które wystawiły te pisma, względnie, by między tymi osobami istniał jakiś specjalny stosunek, mogący mieć znaczenie dla oceny zagadnienia, czy przy pismach *quaestionis* chodzi o pełnomocnictwo, udzielone w jednym piśmie, dotyczącym „jednej sprawy" z cytowanego art. 111 ustęp przedostatni. Z natury rzeczy zaś w postępowaniu o ogłoszenie upadłości każdy wierzyciel może bronić swoich interesów indywidualnie. Sama zaś okoliczność, iż pełnomocnictwa *quaestionis* dotyczą tego samego postępowania (o ogłoszenie upadłości), nie jest miarodajną w sprawie oceny, czy chodzi o „jedną sprawę", skoro jedno postępowanie może dotyczyć kilku przedmiotów (spraw) oddzielnych, które wskutek złączenia w tym jednym postępowaniu nie tracą samodzielności pod względem materialno-prawnym, nie przestają być materialnie odrębnymi sprawami. Zresztą gdyby pełnomocnictwa *quaestionis* były nawet wydane tylko do wyboru syndyka ostatecznego, to i wówczas nie zachodziłby wymóg „jednej sprawy" z art. 111, bowiem i w tym wypadku da się pomyśleć — wbrew odmiennemu twierdzeniu skargi — oddzielne wystąpienie pełnomocnika w imieniu poszczególnych mocodawców, mianowicie też w formie złożenia nie wszystkich głosów na jednego syndyka.

Z powyższych przyczyn Trybunał oddalił skargę, jako nieuzasadnioną. *(L. rej.: 5277/37 — wyrok z dnia 12 kwietnia 1939 r.).*

PORĘKA PRZY OTWARCIU KREDYTU PRZEZ SPÓŁDZIELNIĘ

Zasada prawna: *Poręka, udzielona przy otwarciu przez spółdzielnię członkowi kredytu, podpada pod zwolnienie, przewidziane w ust. 2 art. 117 ustawy o opłatach stemplowych.*

N.T.A. rozważył, co następuje:

Poręka przy otwarciu kredytu jest w istocie swej niczym innym jak poręką przy pożyczkach, udzielonych w ramach otwartego kredytu. Poręczyciel przy otwarciu kredytu ręczy za dług względnie za długi przyszłe do wysokości oznaczonej z góry, to jest do wysokości udzielonego kredytu. Skoro zaś według § 765 kodeksu cywilnego niemieckiego, mającego w danym wypadku zastosowanie, zgodnie zresztą z art. 627 Kod. Zob., można poręczyć również za dług przyszły albo za dług warunkowy, a ust. 2 art. 117 u. o. s. stanowiąc, iż wolną jest od opłaty poręka przy pożyczce, udzielonej przez spółdzielnię członkowi, nie czyni różnicy między poręką za dług już istniejący a długiem mogącym powstać w przyszłości, to wychodząc z powyższych założeń Kolegium Zwiększone Najwyższego Trybunału Administracyjnego uchwałą z dnia 25 lutego 1939 r. uznało, że poręka przy otwarciu kredytu, udzielonego przez spółdzielnię członkowi korzysta również z uwolnienia, o którym mowa w ust. 2 art. 117 u. o. s. Wobec powyższego bez znaczenia jest podniesiona przez władzę pozwaną w odpowiedzi na skargę okoliczność, iż w ustawie o opłatach stemplowych jest mowa o pismach stwierdzających umowę o pożyczkę w rozdziale dwudziestym pierwszym, a o pismach stwierdzających umowę w przedmiocie otwarcia kredytu w rozdziale dwudziestym siódmym i że art. 117 u. o. s. umieszczony jest tylko w rozdziale, traktującym o pismach, stwierdzających umowę o pożyczkę.

Z tych powodów uchylił N.T.A. zaskarżone orzeczenie, jako niezgodne z prawem... *(L. rej.: 1417/37 — wyrok z dnia 1 marca 1939 r.).*

*

Teza: *Poręka, udzielona przy otwarciu przez spółdzielnię członkowi kredytu nie tylko dla pretensji, pochodzących z udzielonych w ramach otwartego kredytu pożyczek, lecz także dla pretensji, pochodzących z innych tytułów, nie podpada pod zwolnienie, przewidziane w ustępie 2 art. 117 ustawy o opłatach stemplowych.*

N.T.A. rozważył, co następuje:

Przede wszystkim zaznacza N.T.A., iż nietrafne jest twierdzenie skargi, że władza odmowne swe orzeczenie oparła na tym, że kwestionowane poręki dotyczą również pożyczek, udzielanych przez spółdzielnię niecżłonkom oraz na tej okoliczności, że w danym wypadku chodzi nie tylko o pożyczki istniejące w chwili poręczenia, lecz również o pożyczki przyszłe, władza pozwana bowiem przez użycie w zaskarżonym orzeczeniu słów, że „kwestionowane poręki dotyczą nie tylko pożyczek, udzielonych przez spółdzielnię członkom" miała jedynie na myśli, jak to z dalszego uzasadnienia wynika, że w danym wypadku chodzi o porękę nie tylko p o ż y c z e k, lecz wszystkich p r e t e n s j i, które ze stosunków handlowych między skarżącą a jej członkami z j a k i e g o k o l w i e k t y t u ł u p r a w n e g o już istniały względnie wynikną. Władza pozwana zatem wcale nie twierdziła, by w danym wypadku chodziło również o pożyczki, udzielone niecżłonkom skarżącej spółdzielni, a zaskarżone orzeczenie nie zawiera żadnej sprzeczności, jeśli twierdzi, że przewidziane w art. 117 ust. 2 ustawy o opł. stempl. zwolnienie nie ma zastosowania, gdy chodzi o porękę nie tylko dla pożyczek, ale dla wszystkich pretensji skarżącej, które jej z jakiegokolwiek bądź tytułu prawnego przysługują lub przysługiwać będą wobec jej członków, pozostających ze skarżącą w stosunkach kupieckich względnie kredytowych.

To zapatrywanie prawne władzy uznał N.T.A. za trafne. Wprawdzie, jak to słusznie skarga twierdzi i jak to też Trybunał orzekł w wyroku z 1 marca 1939 r. L. rej.: 1417/37, poręka, udzielona przy otwarciu przez spółdzielnię członkowi kredytu podpada pod zwolnienie, przewidziane w ustępie 2 art. 117 ust. o opł. stempl., lecz wypowiedziana w tym wyroku zasada prawna nie ma w danym wypadku zastosowania. Z treści zakwestionowanych pism, jedynie miarodajnej w myśl art. 6 ust. 1 ust. o opł. stempl. dla oceny, czy i jakiej opłacie pismo podlega, wynika bowiem wyraźnie, że poręka nie dotyczy tylko pożyczek, udzielonych członkom, ale również innych pretensji, przysługujących skarżącej wobec jej członków. Skoro zaś zwolnienie, przewidziane w ustępie 2 art. 117 ust. o opł. stempl. odnosi się jedynie do poręki pożyczek i również we wspomnianym wyroku L. rej.: 1417/37 chodzi tylko o pożyczki, udzielone w ramach otwartego kredytu, zakwestionowane zaś pisma dotyczą poręki nie tylko pożyczek lecz pretensji, które przysługują lub przysługiwać będą skarżącej wobec jej członków z jakiegokolwiek bądź tytułu prawnego, to N.T.A. nie dopatrzył się w zaskarżonym orzeczeniu zarzuconej obrazy art. 117 ust. 2 ustawy o opł. stempl.

Z tych powodów oddalił Trybunał skargę, jako nieuzasadnioną. *(L. rej.: 189/38 — wyrok z dnia 20 kwietnia 1939 r.).*

Z PRAKTYKI STEMPLOWEJ

ZAKRES STOSOWANIA USTAWY z 28.IV.1938 r.

Notariusz sporządził akt nabycia praw spadkowych do majątku nieruchomego — bez zastosowania ulg z ustawy z 28.IV.1938 r. (Dz. Ust. Nr 32, poz. 276), gdyż strony nie przedstawiły wymaganego przez tę ustawę zaświadczenia.

W terminie ustawowym zainteresowana strona założyła odwołanie do właściwej Izby Skarbowej, składając odpowiednie zaświadczenie i wnosząc o zwrot różnicy z tytułu pobranej przez notariusza opłaty stemplowej. Izba Skarbowa nie uwzględniła odwołania, wywodząc w decyzji, że ustawa z 28.IV. 1938 r. o ulgowych opłatach stemplowych ...„dotyczy umów, stwierdzających przejście własności nieruchomości i nie ma zastosowania do umów o przejście własności praw spadkowych".

Kwestię tę rozważała Rada Notarialna w W a r s z a w i e, która oparła się na następującym wywodzie:

Ustawa z 28.IV.1938 r. w art. 1 głosi:

„Zamiast stawki 4% przewidzianej w art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. Ust. z 1935 r. Nr 64, poz. 404) będzie stosowana stawka 1% do pism stwierdzających umowę o nabycie nieruchomości *(art. 52 pkt. 1* powołanej ustawy)".

Wspomniany art. 52 pkt. 1 u. o. s. głosi:

„Opłacie stemplowej według rozdziału niniejszego podlegają: 1) pisma stwierdzające umowę o nabycie nieruchomości *(art. 12)...*"

Powyższy art. 12 u. o. s. w ust. 4 głosi:

„Przepisy niniejszej ustawy o rzeczach nieruchomych (nieruchomościach) stosuje się jedynie do: 1)... 2)... 3.... 4... 5) *prawa do majątku spadkowego* — o tyle, o ile składa się z rzeczy nieruchomych".

A zatem: ustawa z 28.IV.1938 r. mówi o *całym art. 52 pkt. 1 u. o. s.;* ustawa stemplowa w art. 52 pkt. 1 mówi o *całym art. 12 u. o. s.;* art. 12 u. o. s. mówi wyraźnie — o *prawach do majątku spadkowego.*

W konkluzji Rada Notarialna w Warszawie stanęła na stanowisku, że ustawa z 28.IV.1938 r. o ulgowych opłatach stemplowych stosuje się do umów o nabycie praw spadkowych do nieruchomości.

To samo stanowisko odnosi się do aktów nabycia niewydzielonej (idealnej) części nieruchomości, a to w oparciu o art. 52 ust. 5 u. o. s.

Wobec zaznaczonego poglądu jednej z Izb Skarbowych — Rada Notarialna w Warszawie wystąpiła o wyjednanie odpowiedniej wykładni urzędowej. Wykładnia jest bardzo pożądana — wobec istotnego znaczenia poruszonej kwestii.

Orzecznictwo sądowe

Z JUDYKATURY SĄDU NAJWYŻSZEGO

FORMA DZIAŁU NIERUCHOMOŚCI HIPOTEKOWANEJ

W związku z zarzutami skargi kasacyjnej wyłania się pytanie, czy podział hipotekowanej nieruchomości niespadkowej pomiędzy ujawnionych w wykazie hipotecznym niepodzielnych współwłaścicieli może być dokonany w formie prywatnego aktu i czy taki dział jest ważny?

W myśl art. 816 K. N. można żądać działu spadkowego majątku, o ile nie było aktu działowego, lub posiadania dostatecznego do nabycia przedawnienia, zaś art. 819 K. N. stanowi, iż dział takiego majątku może być dokonany w formie takiej i za pomocą takiego aktu, jakie strony zainteresowane za właściwe uznają. Nie stają na przeszkodzie przy dokonaniu takiego podziału nieruchomości hipotekowanej zarówno przepisy art. 241 i 256 dawniejszej ustawy notarialnej z 1866 roku, jak i art. 1, 2, 5 i 30 prawa hipotecznego z 1818 roku, kod. cyw. bowiem w art. 711 i następnych, zamieszczonych w rozdziałach o różnych sposobach nabywania i przejścia prawa własności, zupełnie nie wspomina o aktach działu, a to ze względu na deklaratywny i retroaktywny skutek każdego działu, który nie ustala i nie przenosi prawa własności na poszczególnych współspadkobierców czy też współwłaścicieli, przysługującego tymże już przed działem, lecz tylko usuwa stan ich niepodzielnego posiadania, z czego oczywiście wynika, że do aktów działu nieruchomości spadkowej przepisy art. 241 i 256 ustawy notarialnej z 1866 r. zastosowania nie mają.

W powołanym w skardze kasacyjnej orzeczeniu nr. 67/1921 Sąd Najwyższy zaznaczył tylko, iż gdy w skład spadku wchodzi nieruchomość, dział ustny jest niedopuszczalny, natomiast w orzeczeniu opublikowanym w Urzędowym Zbiorze za rok 1928 pod nr. 163 Sąd Najwyższy wyraźnie wypowiedział się w tym sensie, że przepis art. 819 K. N. nie wymaga żadnej formy dla ważności aktu działowego, że gdy w skład spadku wchodzi nieruchomość, dział musi być ujęty w formę aktu pisemnego, może być jednak sporządzony nie tylko w postaci aktu urzędowego, lecz również przez akt prywatny i że przepisy art. 241 i 256 ustawy notarialnej z 1866 roku nie stanowią przeszkody do uznania, iż dział polubowny spadku, nawet obejmującego nieruchomość, może być ważnie dokonany przez akt prywatny oraz co za tym idzie, do przyznania każdemu ze spadkobierców możności skutecznego dochodzenia praw, z takiego aktu płynącego, w stosunku do innych współspadkobierców.

W związku z powyższym prywatny akt działu spadkowej nieruchomości hipotekowanej nie może być uznany za nieważny w świetle przepisów art. 1, 2, 5 i 30 prawa hipotecznego, aczkolwiek bowiem taki akt, zdziałany w formie nieurzędowej, nie może mieć skutków hipotecznych w znaczeniu hipoteki umownej, jednakże zgodnie z poglądem, ustalonym w doktrynie (por. *Dutkiewicz:* Prawo Hipoteczne w Królestwie Polskim, str. 66, 67 i 68), *prywatny akt działu nieruchomości hipotekowanej, odpowiadający wymaganiom prawa materialnego, ma wszelkie skutki, jakie kodeks cywilny mu nadaje, wyjąwszy te, które mu są prawem hipotecznym odjęte* i stanowi w znaczeniu hipotecznym osobiste zobowiązanie, uprawniające każdego z jego kontrahentów do wystąpienia przed Sąd przeciwko pozostałym współdzielącym się z akcją o przeniesienie na niego prawa z takiego aktu wypływającego i żądania zabezpieczenia tego prawa drogą hipoteki sądowej. *(C. I. 1276/37).*

FORMA UMOWY SPÓŁKI CICHEJ

Spółka cicha. o jakiej traktują przepisy art. 682 do 695 kodeksu handlowego, nie jest spółką handlowa, gdyż jako takiej nie wymienia jej art. 5 § 2 k. h., który wyczerpująco wylicza spółki handlowe. Spólnik cichy nie jest też kupcem, gdyż według art. 2 § 1 k. h. kupcem jest, kto we własnym imieniu prowadzi przedsiębiorstwo zarobkowe, spólnik cichy zaś uczestniczy w myśl art. 682 § 1 k. h. wkładem w przedsiębiorstwie kupca, prowadzonym przez tegoż w imieniu własnym. Wobec tego należy uznać, że *umowa spółki cichej powinna być pismem stwierdzona* w myśl przepisu art. 550 kodeksu zobowiązań. *(C. II. 1039/38).*

WZAJEMNE ZOBOWIĄZANIE DO NABYCIA NIERUCHOMOŚCI

Umowa, którą strony *zobowiązały się kupić nieruchomość na wspólną własność,* i w tym celu każdy z tych kontrahentów miał się przyczynić swymi funduszami do uiszczenia ceny kupna, nie da się podciągnąć pod pojęcie żadnej z tych umów, które w myśl § 1 lit. a, b, c, d ustawy z dnia 25 lipca 1871 r. (D. p. p. austr. Nr. 76) wymagają do swej ważności formy aktu notarialnego. *(C. II. 705/38).*

NABYCIE NIERUCHOMOŚCI NA RZECZ OBCOKRAJOWCA

Nabycie przez obcokrajowca nieruchomości bez uzyskania zezwolenia władzy stosownie do przepisów ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez obcokrajowców (Dz. U. nr. 31, poz. 178 — tekst jednolity Dz. U. poz. 202/33) jest z mocy samego prawa nieważne. Obowiązku obcokrajowca o wystaranie się o takie zezwolenie nie osłabia przepis art. 7 ustęp 2 cyt. ustawy, stanowiący, że w razie zawarcia transakcji wbrew tej ustawie, o nieważności orzekają sądy na żądanie powiatowej władzy administracji ogólnej. Jeżeli uchybienie powyższe dostrzeżono w toku postępowania sądowego, sąd nie ma potrzeby oczekiwania wniosku właściwej władzy powiatowej, lecz obowiązany jest z urzędu stwierdzić nieważność nabycia nieruchomości (por. wyr. N.T.A.: str. 24 — *Red.).*

Umowa między obcokrajowcem a obywatelem polskim tej treści, że obywatel polski będzie podstawioną osobą, nabędzie nieruchomość na swe imię i zostanie wpisany do księgi publicznej, posiadać zaś nieruchomość, ciągnąć z niej dochody i rozporządzać się będzie obcokrajowiec, choćby za pośred-

nictwem tego obywatela polskiego, jest nieważna, jako naruszająca wspomnianą ustawę (por. orzeczenia: Zb. Urz. 253/33; 461/36). — *(C. II. 2284/38).*

Z ZAKRESU WIERZYTELNOŚCI W WALUTACH ZAGRANICZNYCH

Według treści aktu notarialnego ..... powód obowiązał się zapłacić pozwanemu w czterech rocznych ratach sumę 48.100 dolarów U. S. A. w złocie... Z tego postanowienia wynika, że strony zastrzegły płatność wierzytelności zagranicznymi monetami złotymi lub według równowartości złota w zagranicznej jednostce pieniężnej, a m. w dolarach, a nie w złotych waluty polskiej. Ważność tego zastrzeżenia ocenia się według prawa kraju, w którego walucie wyrażona jest wierzytelność (art. 4 ust. 1 rozp. Prez. Rzp. z dnia 12 czerwca 1934 r. o wierzytelnościach w walutach zagranicznych — Dz. U. nr. 59, poz. 509), a więc według uchwały Kongresu Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej z dnia 5 czerwca 1933 r...

Wskutek uchylenia przez Stany Zjednoczone Ameryki Północnej klauzuli złota w umowach, mających za przedmiot świadczenia w walucie tego państwa, postanowienie aktu notarialnego .... o poddaniu sporów wynikłych o wymienione tam roszczenia rozstrzygnieniu sądu polubownego stało się, jak długo obowiązują przepisy dekretu walutowego, bezprzedmiotowe, a wskutek tego zarzut pozwanego, że rozstrzygnienie sprawy należy do sądu polubownego, jest nieuzasadniony. *(C. II. 1173/38).*

WYKREŚLENIE Z POZWU KAUCJI HIPOTECZNEJ

Stan sprawy. Wierzyciel hipoteczny Aleksander *K.* żądał w pozwie wykreślenia z wykazu hipotecznego zapisanej przed jego wierzytelnością kaucji hipotecznej na rzecz Marii *P.* przez Michała Z.

Sąd Apelacyjny zmienił wyrok I instancji, który oddalił powództwo, i Sąd Apelacyjny, uwzględniając powództwo, powołał się na to, że kaucja powyższa ulegała wykreśleniu na jednostronny wniosek Michała *Z.*, jeśli do 5 lipca 1930 r. nie wniesiono do wykazu hipotecznego wpisu, że z niej cośkolwiek się należy, i wskutek tego Aleksander *K.*, działając po tej dacie i po zgłoszeniu przez Michała *Z.* wniosku o wykreślenie powyższej kaucji, mógł, ze względu na treść wpisu kaucyjnego, działać w słusznym przeświadczeniu, że kaucja ta już nie istnieje, nawet jeśli następnie wydział hipoteczny wadliwie uzależnił uwzględnienie wniosku Michała *Z.* o jej wykreślenie od zgody jej wierzycieli i ta decyzja Wydziału Hipotecznego uprawomocniła się. To jej uprawomocnienie się nie stanowi przeszkody dla poszukiwania przez powoda w drodze sądowej wykreślenia kaucji ze względu na jego samodzielne prawa jako wierzyciela hipotecznego ze stopniem niższym i ze względu na zasadę jawności hipotecznej.

Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną Marji *P.*

Z uzasadnienia. Zwierzchność hipoteczna, jako władza homologacyjna, rozpoznaje zgłoszone przed nią żądania w pewnym ograniczonym tylko zakresie, wskazanym w art. 20 ust. hip., i w tym tylko zakresie postanowienie zwierzchności hipotecznej zyskuje prawomocność i nie ulega wzruszeniu w drodze sporu sądowego. Materialno-prawny jednak stosunek stron, uczestniczących w czynności hipotecznej, w ogólnej zasadzie, zawsze może być przedmiotem sporu sądowego. W szczególności, *jeśli Wydział Hipoteczny zawiesił do czasu zgody wierzycieli kaucji hipotecznej zatwierdzenie wniosku o jej wykreślenie, zgłoszonego przez dłużnika tej kaucji, uprawnionego w pewnych warunkach do żądania jej wykreślenia na swój jednostronny wniosek, to powyższe postanowienie nie będzie przeszkodą dla poszukiwania w drodze sądowej przez dłużnika kaucji hipotecznej jej wykreślenia ze względu na to, że ziściły się warunki, przewidziane w umowie, dotyczącej tej kaucji, które powodują rozwiązanie stosunku prawnego, wynikającego z tej umowy,* gdyż w tym przypadku Sąd rozstrzyga niewyłączony w drodze sądowej (art. 2 k. p. c.) spór o prawo prywatne w przedmiocie istnienia materialno-prawnego stosunku stron i jego prawnych skutków. Jeśli zaś dłużnik posiada powyższe uprawnienia, to tym samym posiada je też jego wierzyciel z mocy art. 1166 K. N.

Z powyższego wynika, że wbrew zarzutom skargi kasacyjnej, Aleksander *K.*, jako wierzyciel hipoteczny Michała *Z.*, mógł w drodze sądowej poszukiwać wykreślenia kaucji hipotecznej, zapisanej na rzecz skarżącej w wykazie hipotecznym nieruchomości Michała *Z.* przed wierzytelnością powoda, wobec tego, że nastąpił warunek, rozwiązujący umowę w przedmiocie tej kaucji, zawartą przez Michała *Z.* ze skarżącą, nawet jeśli nie została w terminie zaskarżona decyzja Wydziału Hipotecznego, zawieszająca zatwierdzenie wniosku Michała *Z.* o wykreślenie kaucji skarżącej do czasu wyrażenia przez nią zgody na jej wykreślenie. *(C. I. 2724/37).*

ZWROT NAKŁADÓW PRZY ODWOŁANIU DAROWIZNY

Stan sprawy. Sądy, uznając darowiznę za odwołaną, nie przyznały obdarowanemu prawa zatrzymania darowanej nieruchomości do czasu zwrócenia mu przez darczyńcę nakładów poniesionych na tę nieruchomość w wysokości 30.000 zł., a to z zasady, że darczyńca nie żąda wydania mu nieruchomości, lecz tylko tabularnego jej przewłaszczenia.

Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną pozwanego.

Z uzasadnienia. Skarga kasacyjna, zwalczając powyższy pogląd prawny sądów merytorycznych, wychodzi z założenia, że żądanie powództwa, by pozwany zezwolił na hipoteczne przeniesienie prawa własności darowanej nieruchomości, jest równoznaczne z żądaniem wydania nieruchomości, czyli oddania tej nieruchomości w znaczeniu prawnym, które uzyskuje się przez wpis hipoteczny według §§ 321, 322, 431 i 441 ustawy cywilnej z roku 1811, ponieważ sam wpis hipoteczny daje wpisanemu pełną właścicielską dyspozycję nieruchomością, przeto zachodzi obawa, że powódka może po uzyskaniu wpisu prawa własności zbyć sporną nieruchomość i w ten sposób udaremnić zwrot nakładów.

Wywodom powyższym nie można przyznać słuszności. *Przepis art. 218 kod. zob., głoszący, iż zobowiązany do wydania cudzej rzeczy może ją zatrzymać, dopóki nie nastąpi zwrot lub należyte zabezpieczenie wyłożonych na rzecz wydatków koniecznych i użytecznych, nie doznał obrazy, gdyż odnosi się do przypadku wydania rzeczy w znaczeniu fi-*

zycznym, a nie, jak wywodzi skarga kasacyjna, w znaczeniu prawnym. W tym ostatnim znaczeniu należałoby pojmować „wydanie" jedynie co do posiadania rzeczy ruchomych, przy których oddanie prawne jest jednoznaczne z wręczeniem fizycznym (p. §§ 312, 425,428 i 429 u. c.). Nie można natomiast rozszerzać tego pojęcia także na wydanie nieruchomości w drodze wpisu do ksiąg gruntowych stosownie do przepisów §§ 321, 322, 431, 441 u. c., gdyż w takim przypadku nie chodzi o rzeczywiste oddanie czyli o zmianę władztwa faktycznego, stanowiącego istotę posiadania (§ 309 u. c.), lecz jedynie o zmianę prawa własności, która częstokroć nie schodzi się w jednej osobie z posiadaniem.

Również z innych względów słusznie nie uwzględniono zarzutu pozwanego. Powódka bowiem żąda zezwolenia na wpis prawa własności do ksiąg gruntowych, pozwany zaś żąda uwarunkowania tego wpisu zwrotem rzekomych nakładów na sporną realność. Podstawą zatem wpisu miałby być wyrok, zezwalający na wpis prawa własności pod warunkiem, którego sprawdzenie co do wypełnienia byłoby pozostawione sędziemu hipotecznemu, ten zaś do rozstrzygania tego rodzaju kwestii nie jest powołany.

Z tych zasad należy uznać, iż *w przypadku odwołania darowizny nieruchomości, obdarowany jest obowiązany do przepisania w księdze gruntowej nieruchomości z powrotem na darczyńcę przed zwrotem względnie zabezpieczeniem wyłożonych na nieruchomość wydatków koniecznych i użytecznych, jeżeli darczyńca żąda nie wydania w posiadanie nieruchomości, lecz tylko tabularnego przewłaszczenia.* — *(C. II. 2805/37).*

OPŁATY W POSTĘPOWANIU SPADKOWYM NA ZIEMIACH POŁUDNIOWYCH

S t a n s p r a w y. Sąd Grodzki wezwał notariusza o uiszczenie opłat sądowych od wniosku o zabezpieczenie jego należytości za spisanie akt spadkowych na nieruchomościach spadkowych. Od powyższej uchwały odwołał się notariusz rekursem do Sądu Okręgowego.

Sąd Okręgowy odrzucił rekurs jako niedopuszczalny.

Sąd Najwyższy nie uwzględnił rekursu notariusza.

Z u z a s a d n i e n i a. Sąd Okręgowy odrzucenie rekursu oparł na tym, że według art. 15 ust. 3 przepisów o kosztach sądowych z dnia 24 października 1934 r. (Dz. U. nr. 93, poz. 837) na zarządzenie co do wezwania strony do uiszczenia należnej opłaty nie ma zażalenia. Sąd Okręgowy błędnie zastosował powołany przepis. Rozporządzenie powyższe normuje opłaty sądowe w sprawach cywilnych, wymienionych w tym rozporządzeniu, a mianowicie w postępowaniu cywilnym spornym i egzekucyjnym, w postępowaniu upadłościowym i układowym, na obszarze mocy obowiązującej kodeksu cywilnego z roku 1811 — w niektórych postępowaniach szczegółowych, do których nie należy jednak postępowanie niesporne i hipoteczne..

W postępowaniu spadkowym i hipotecznym obowiązują w dalszym ciągu przepisy ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (tekst jednolity — Dz. U. z roku 1932 nr. 41, poz. 413). Według art. 47 tej ustawy odwołanie należy złożyć temu organowi, który wymierzył opłatę lub podwyżkę albo wydał decyzję, organ ten przedstawia odwołanie właściwej władzy skarbowej, a odwołanie rozstrzyga izba skarbowa. Wobec powyższych uwag rekurs do Sądu Okręgowego był niedopuszczalny zarówno według rozporządzenia Prezydenta Rzpl. o kosztach sądowych, jak i według ustawy o opłatach stemplowych. *(C. II. 682/38).*

PRZEJĘCIE DŁUGU OSOBISTEGO W DRODZE UMOWY Z § 415 K. C.

Kontrahent, który przejął osobisty dług, zobowiązany jest do zwolnienia swego współkontrahenta od długu tego bez względu na to, czy dojdzie kiedykolwiek do skutecznego przejęcia w myśl §§ 415, 416 k. c. z roku 1898. Rozmiary zobowiązania jego i jego pozycji majątkowej nie mogą więc doznać żadnego niekorzystnego ukształtowania przez to, że wejdzie on całkowicie w miejsce swego współkontrahenta, wcześniej lub później. Stąd nieistotnym jest dla niego, czy i kiedy podjęte zostaną dodatkowe czynności, skutkujące przejęcie w rozumieniu ustawy. Wierzyciel zaś ma możność odmówić swej zgody na przejęcie bez względu na to, czy wcześnie, czy późno zawiadomiony zostanie o przejęciu, nie może zatem przez opóźnione zawiadomienie o przejęciu również doznać żadnej ujmy. *Przejęcie długu w drodze umowy z § 415 k. c. z roku 1898 nie traci swej skuteczności wskutek tego, że wierzyciel dopiero po upływie długiego czasu zostaje zawiadomiony o przejęciu.* — *(C. III. 1396/35).*

ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPADKOBIERCÓW SPÓLNIKA SPÓŁKI FIRMOWEJ

Zobowiązanie, zaciągnięte przez jednego ze spólników firmowych, upoważnionego przez pozostałych spólników po śmierci jednego ze spólników, wiąże również spadkobierców tego ostatniego, jeżeli umowa spółki przewidywała możliwość dalszego jej trwania pomimo śmierci jednego ze spólników, a spadkobiercy nie skorzystali z przewidzianego tą umową prawa wybrania osoby, reprezentującej w spółce zmarłego spólnika. *(C. I. 826/37).*

UPRAWNIENIENIE WSPÓŁWŁAŚCICIELA GRUNTU DO DOCHODZENIA ODSZKODOWANIA

W myśl art. 543 i nast. t. X. cz. 1 zw. pr. istota praw, wypływających ze wspólnej własności, polega na tym, że każdy ze współwłaścicieli w stosunku do swego udziału posiada tytuł prawny do każdej części wspólnego majątku. Zgodnie z tą zasadą w myśl art. 545 i 554 dochody tak z majątku wspólnego, jak i z tego, który może być podzielony, do czasu dokonania jego działów, należą do wszystkich współwłaścicieli w stosunku do ich udziałów i każdy z nich, broniąc praw, wynikających z należącego udziału, ma prawo we własnym imieniu żądać zwrócenia szkód, zrządzonych wspólnemu majątkowi, w części odpowiadającej jego udziałowi.

Stąd płynie wniosek, że *jeśli chodzi o majątek podzielny, to współwłaściciel ma prawo dochodzić odszkodowania od osoby trzeciej za nieprawne korzystanie z całego wspólnego majątku względnie z jego części, tak przed dokonaniem jego działów, jak i po ich dokonaniu — w pierwszym wypadku w wysokości, przypadającej z należnej doń idealnej części, a w drugim w wysokości, przypadającej z wydzielonej mu konkretnej części, za cały czas nieprawnego korzystania z takowej, chociażby korzystanie to zaczęło się przed podziałem* (art. 609 i nast. t. X. cz. 1 zw. pr.). — *(C. I. 865/37).*

Zagadnienia praktyki

KILKA UWAG O ZABEZPIECZENIU KAUCYJNYM*)

INSTYTUCJA KAUCJI HIPOTECZNEJ — ISTOTA WEKSLU KAUCYJNEGO

Pomimo tak szerokiego zastosowania w życiu gospodarczym weksli kaucyjnych, pomimo poważnej roli, jaką one odgrywają w obrocie, prawna strona tego zagadnienia nie doczekała się unormowania przepisami, ani też opracowania naukowego, jakkolwiek istota zobowiązania tego różni się pod wielu względami od zobowiązania wekslowego i może dlatego powoduje w praktyce sądowej rozbieżność.

W poniższych rozważaniach pragnę na tle teorii i orzecznictwa wskazać na te cechy weksla kaucyjnego, które go odróżniają od weksla wogóle i które nierzadko są zapoznawane przy orzekaniu.

Pozytywnie jest unormowana instytucja kaucji w postaci hipoteki w § 14 ust. hip. austr. (na terenie byłego zaboru austr.), wedle którego to przepisu mogą być zabezpieczone roszczenia w przyszłości powstać mogące z otwartego kredytu, prowadzenia przedsiębiorstwa, rękojmi lub odszkodowania w ten sposób, że zostanie w księdze gruntowej zaintabulowana górna granica kwoty pieniężnej, do której może sięgać odpowiedzialność zobowiązanego.

Z ustanowienia kaucji hipotecznej nie nabywa bezpośrednio wierzyciel żadnego roszczenia, a tylko możność zaspokojenia roszczenia powstałego ze stosunku prawnego istniejącego poza umową w przedmiocie hipoteki kaucyjnej, dla zabezpieczenia którego hipotekę kaucyjną ustanowiono.[1])

Roszczenia pozostające w ramach głównego stosunku (kredytu otwartego, dzierżawy, spółki i t. p.) mogą być pozbywane, mogą powstawać i gasnąć poza kaucją hipoteczną, nie powodując żadnych zmian w samej kaucji, ani co do jej czasu trwania, ani co do wysokości zabezpieczenia. Sytuacja w tym względzie podobną jest do sytuacji jaka istnieje przy ręcznym zastawie.[2])

Prawo zaspokojenia się z kaucji jest zatem prawem rzeczowym, różni się jednak od prawa zastawu tym, że roszczenie, dla zabezpieczenia którego służy kaucja, w chwili ustanowienia kaucji nie istnieje, podczas gdy prawo zastawu ustanowione być może tylko dla istniejącej już pretensji.[3])

W wielu innych przepisach prawnych mowa jest o kaucji i jej zastosowaniu w obrocie prawnym, to jednak poza tym żaden przepis prawny o pojęciu kaucji poza prawem hipotecznym nie stanowi.

Stosując zatem instytucję kaucji w innych dziedzinach prawa cywilnego, należy co do zakresu jej pojęcia i natury prawnej analogicznie stosować powyżej przedstawione rozważania.

Stosunki prawne bowiem zawiązujące się pomiędzy podmiotami prawnymi, na skutek coraz żywszego tempa życia gospodarczego, wywołały, jako konieczność normalnego funkcjonowania elementów tego życia, łatwiejszy w ustanowieniu i szybszy w realizacji, sposób zabezpieczenia wykonania zobowiązań w postaci ustanowienia *sui generis* prawa rzeczowego na innych rzeczach ruchomych, podobnego jak kaucja hipoteczna, jedynie do prawa zastawu.

Do tych dziedzin prawa należy prawo wekslowe. Jest niespornym w teorii i praktyce prawa, że instytucja kaucji posiada prawo obywatelstwa w tej dziedzinie prawa, że weksel może stanowić zabezpieczenie czyli kaucję, ponieważ jest papierem wartościowym.[4])

W ślad za tym będą miały dla tego rodzaju weksla znaczenie wszystkie wyżej przedstawione rozważania odnośnie natury prawnej (rzeczowego charakteru i t. d.) kaucji. To założenie jednak powoduje, jako konsekwencję, odchylenia od istoty zobowiązania wekslowego, zwłaszcza co do terminu płatności i przedawnienia.

Weksel kaucyjny wręczony wierzycielowi bez wypełnienia daty płatności nie przedawnia się, dopóki znajduje się w rękach wierzyciela (analogia z ręcznym prawem zastawu), wierzyciel może ten weksel wypełnić późniejszą datą płatności [5]).

Osoby bowiem wekslowo zobowiązane mogą podnieść przeciwko wierzycielowi, który zaskarżył ich na podstawie weksla, zarzut, że weksel został wypełniony wbrew ich woli tylko w tym przypadku, gdyby stanowczo wyraziły swą wolę, że weksel ma być wypełniony określoną datą płatności, co przy wekslu kaucyjnym nie ma miejsca, gdyż stanowi on samodzielne zobowiązanie odrębne od zobowiązania głównego, na zabezpieczenie którego służy. Jest on umocnieniem zobowiązania głównego przez udzielenie poręki. Trudno zaś oznaczyć, przy złożeniu kaucji na zabezpieczenie przyszłych roszczeń ścisłą datę realizacji tej kaucji, skoro niewiadomo jest, kiedy te przyszłe roszczenia powstaną i okażą się płatne.

Ponieważ weksel stanowiący kaucję, jest odrębnym zobowiązaniem i posiada inną zupełnie materialną podstawę zobowiązania oderwaną od zobowiązania głównego, przeto również i przedawnienie biegnie od dnia płatności wypisanego na wekslu, a nie od jakiegoś odrębnego terminu płatności istniejącego poza wekslem na podstawie osobnej umowy.[6])

Oto najważniejsze cechy charakterystyczne weksla kaucyjnego.

DR MARIAN RADWAŃSKI.

---

*) Na czoło rubryki, poświęconej zagadnieniom praktyki, wysuwamy niniejsze uwagi, nadesłane nam przez P. Dra *Mariana Radwańskiego*, Sędziego Sądu Okręgowego w Sosnowcu. (Red.).

[1]) Zob. strona 467 § 267 tom 2. *Ehrenzweig, Syst. des Allg. Oest. Priv. Rechtes.*

[2]) strona 478 § 287. *Ehrenzweig*, jak wyżej.

[3]) zob. strona 484 § 282. tom II, jak wyżej.

[4]) zob. podobnie zasada prawna w składzie 7 sędziów Sądu N. II. 4. K. 248/31. *Z. O. S.* 381/31.

[5]) O. S. N. 25/5. 1934. L. II. 1925/34. *P. S.* Nr. 635 z 1935 r.

[6]) O. S. N. Nr. 236/34. *P. Prawa Adm.* Nr. 805 z 1931. Pr. Handl.

TRZY SPRAWY Z CODZIENNEGO OBROTU

KUPNO NIERUCHOMOŚCI DLA NIELETNICH PRZEZ ZASTĘPCÓW USTAWOWYCH

Ustawowi zastępcy nieletnich, ziszczając władzę rodzicielską lub opiekuńczą, nabywają dla tychże nieletnich majątek nieruchomy. Uprawnienia te wypływają z artykułów 336, 341, 422 i in. K. C. P., rodzice bowiem i opiekunowie zastępują nieletnich we wszystkich czynnościach cywilnych.

W takich wypadkach spisuje się typową umowę sprzedaży w formie aktu notarialnego, zaopatrzonego we wszystkie atrybuty, niezbędne do ważności takiej umowy. Sporządzona w ten sposób umowa uważana jest za dobrą i ważną.

Czy jednak akt sprzedaży nieletniemu majątku nieruchomego w wymienionych wyżej okolicznościach jest jednak „zdrowy"? Zdaniem moim — nie, a to z przyczyn następujących:

Utartym zwyczajem, nie opartym na żadnym przepisie lub rozumowaniu prawnym, akty nabycia nieruchomości dla nieletnich przez ich ustawowych zastępców, redagowane są zwykle w ten sposób, że nie zawierają wzmianki z jakich funduszów została uiszczona cena kupna. Otóż niezbadanie tej sprawy i opuszczenie wzmianki w akcie, z jakich funduszów zostaje uiszczona cena kupna dla nieletniego, spowodować może w przyszłości podważenie aktu, zajść bowiem może wpadek wzbogacenia się cudzym kosztem bez podstawy prawnej.

Jeżeli zapłata za nabyty dla nieletniego majątek następuje z własnego majątku nieletniego, nabytego w trybie art. 344 K.C.P. lub z substytucji, wzmianka w akcie z jakich funduszów następuje zapłata wydaje się być zbyteczna wobec domniemania, że nabywca płaci z własnych pieniędzy. Natomiast jeżeli zapłata następuje z funduszów należących do zastępców ustawowych, wzmianka taka jest niezbędna, w szczególności gdy zastępcą ustawowym jest ojciec lub matka jako przyszli spadkodawcy. W tym wypadku akt taki, aczkolwiek jest w zupełności dojrzały do prawnego i ważnego ustalenia własności na rzecz nieletniego, kryje w sobie niebezpieczeństwo zarzutu darowizny, uczynionej przez przyszłego spadkodawcę na rzecz przyszłego spadkobiercy, a co za tym idzie uzasadnione żądanie ze strony innych współspadkobierców zaliczenia na udział majątkowy zapłaconej za nieletniego ceny kupna, względnie zmniejszenie nabytego dla nieletniego majątku do wysokości części obowiązkowej.

Zachodzi kwestia czy omawiany akt powinien zawierać w sobie jedną umowę sprzedaży, czy również umowę darowizny majątku ruchomego (pieniędzy) przez ustawowego zastępcę na rzecz zastępowanego nieletniego?

W wypadku, gdy zapłata za nabyty majątek nastąpiła przed spisaniem aktu notarialnego, zdaniem moim, należy uczynić wzmiankę, że zapłata nastąpiła z pieniędzy podarowanych nieletniemu (tak zwana darowizna rękodajna) przez zastępcę ustawowego z nadmienieniem, czy ponad udział i bez powrotu do masy spadkowej.

W razie, gdy zapłata ceny kupna z funduszów własnych rodziców następuje przy akcie, to na akt taki składają się dwie czynności: a) darowizna majątku ruchomego przez ojca lub matkę na rzecz dziecka, którą przyjąć powinna osoba, wymieniona w art. 935 K. N., wzgl. w art. 440 K.C.P. i b) kupno - sprzedaż.

W obu tych wypadkach odpisy urzędowe aktu powinny być przesłane urzędowi skarbowemu.

Taka konstrukcja aktu kupna na rzecz nieletniego za pieniądze rodziców lub zastępców ustawowych przyczyni się do uniknięcia sporów pomiędzy przyszłymi spadkobiercami i sprecyzuje prawno-majątkowe stanowisko nabywcy nieruchomości w stosunku do pozostałych współspadkobierców i mienia spadkowego.

Nadto nie bez znaczenia jest również kwestia skutków opuszczenia wyżej wymienionej wzmianki, niezbędnej, moim zdaniem, dla dojrzałości aktu, w odniesieniu do osób wymienionych w art. 747 Kod. Nap. Jeżeli bowiem ojciec jako zastępca ustawowy nabywa z własnych funduszów majątek dla swego nieletniego dziecka, to należy uważać, że w razie bezpotomnej śmierci tegoż dziecka podarowaną cenę majątku tego odziedziczy z wyłączeniem wszystkich innych ojciec, uczynił on bowiem darowiznę na rzecz zmarłego, chyba że majątek ten zmarły obdarowany podarował współmałżonkowi swemu lub zapisał go osobie trzeciej w testamencie.

Ma się rozumieć, że prawidłowa — moim zdaniem — konstrukcja omawianego aktu jest droższa o koszty umowy darowizny, jednak podrożenie to ma znikome znaczenie w porównaniu z kosztami możliwych przyszłych sporów.

AKT USTANOWIENIA WSPÓLNOŚCI MURU

W praktyce dość często stykamy się z zagadnieniem jakie opłaty należy pobrać od umowy ustanowienia wspólności muru. Nie mając oparcia w wyraźnych przepisach prawa cywilnego oraz ustawy o opłatach stemplowych, wpadamy w rozbieżność, którą należy wyjaśnić.

Otóż niektóre kancelarie notarialne traktują umowy te jako umowy sprzedaży nieruchomości i pobierają opłaty stemplowe przewidziane w rozdz. X u. o. s. oraz opłaty notarialne z § 8 rozp. o wynagr. notar., inne zaś traktują umowy ustanowienia wspólności muru, jak ustanowienie służebności i pobierają opłaty stemplowe zgodnie z art. 81, wzgl. art. 139 u. o. s., oraz opłaty notarialne z § 13 taksy.

Przepisy o wspólnym murze zawarte są w tytule IV o służebnościach czyli służbach gruntowych działu II o służebnościach ustanowionych przez prawo, oddziale I o wspólnym murze i rowie — Kod. Cyw. Na pierwszy rzut oka wydawałoby się wobec umieszczenia pojęcia „wspólny mur" w tytule obejmującym przepisy o służebnościach, że wspólność muru jest ciężarem włożonym na dziedzinę służącą dla dziedziny władnącej, należącej do innego właściciela, lecz, moim zdaniem, tak nie jest.

Istotą istniejącej lub ustanowionej służebności jest to, że stanowi ona prawo zawarowane na cudzej rzeczy, nigdy zaś nie jest prawem do cudzej rzeczy, czyli że dla dziedziny władnącej nigdy nie stanowi a również przeistoczyć się z tego tytułu nie może w prawo własności w całości lub w części idealnej

rzeczy, obciążonej obowiązkiem służebnym. A więc prawo własności (pomimo prawnego lub umownego obowiązku znoszenia praw dziedziny władnącej na swej rzeczy) rzeczy obciążonej nie ustaje, nie ulega ograniczeniom rozrządzalności, chyba by ostatnia szkodziła interesom dziedziny władnącej, zaś korzystanie ze służebności przez właściciela dziedziny władnącej nie nadaje mu praw współwłaściciela rzeczy służebnością obciążonej.

Powyższe zasady jednak nie mogą być stosowane do pojęcia „wspólnego muru", nie mamy bowiem tutaj typowych znamion, jak „dziedzina władnąca" i „dziedzina służąca", nie mamy tego, że wspólny mur stanowi własność dziedziny obciążonej znoszeniem, natomiast mamy typową współwłasność, która jako współwłasność *sui generis* może powstać w drodze przymusowej, a momentem ustalenia współwłasności jest moment wpłacenia właścicielowi muru połowy wartości muru i gruntu pod nim, wzgl. połowy wartości tychże w części poddanej wspólności. Art.: 653—662 K.C. jak również orzeczenia senatu francuskiego, senatu rosyjskiego i wyroki Sądu Najwyższego R. P. mówią o współwłaścicielu muru wspólnego, wówczas gdy poprzednie artykuły tytułu IV K. C. tego terminu względem dziedzin władnącej i służącej nie używają i dziedziny te nie łączą w jednym łącznym pojęciu „współwłasności". Nadto samo już pojęcie „wspólny mur" zawiera w sobie niezbędność udziału przynajmniej dwóch podmiotów prawa we wspólności tego muru. Zrzeczenie się wspólności muru przez współwłaściciela pociąga za sobą niemożność opierania o niego przez zrzekającego się budynków, czyli utratę tych korzyści, które w tychże okolicznościach odnośnie innych służebności pozostają przy dziedzinie władnącej (por. wyr. S. N. Nr. 25 z 1919 r.). Następnie we wszystkich wypadkach ziszczenia praw na cudzej rzeczy zgoda na to korzystanie dziedziny obciążonej (służącej) jest zbędna, winna bowiem ona znosić obciążenia w interesie innych na zasadzie samego prawa; przy korzystaniu zaś ze wspólnego muru sposób i rozciągłość tego korzystania uzależnione są zgodnie z art. 662 K. C. od zgody współwłaścicieli wspólnego ich posiadłościom muru.

Z powyższego pobieżnego rzutu wynika już, że prawo wspólnego muru nie jest służebnością w materialnym tego pojęcia znaczeniu, lecz jest raczej prawem współwłasności nabywanej w drodze umownej lub też przymusowej, że prawo to posiada cechy służebności tylko w sposobie jego nabycia, a w gruncie rzeczy jest „przymusowym wywłaszczeniem", jak to ustalił w motywach swego wyroku Nr. 25 z 1919 roku Sąd Najwyższy, przy czym wspólny w fizycznym znaczeniu mur przy ustanowieniu wspólności prawnej przestaje być przedmiotem indywidualno - wyłącznej własności i staje się przedmiotem współwłasności dwóch lub kilku podmiotów prawa.

Również w świetle obowiązującej wykładni przepisów ustawy o opłatach stemplowych, rozdział XIV tej ustawy o ostemplowaniu pism dotyczących praw rzeczowych na cudzej rzeczy, a mianowicie art. 81 obejmuje artykuły 686—710, 578—624, 625—636 K. C. i pomija przepisy K. C. o wspólnym murze, pozostawiając kwestię opłat stemplowych od umów o ustanowieniu wspólnego muru otwartą.

O opłatach stemplowych stanowi treść aktu, zaś treścią aktu o ustanowieniu współwłasności muru jest przeniesienie części praw wyłącznej własności na rzecz podmiotu prawa, jest alienacją prawa do nieruchomości i ustanowieniem nowego prawa współwłasności, nie zaś prawa na cudzej rzeczy, czyli że transakcja taka, będąc z formy deklaracją, w gruncie rzeczy jest pismem, tyczącym się przejścia własności rzeczy nieruchomej, a zatem podlega opłatom przewidzianym w rozdziale X u. o. s. oraz § 8 taksy notarialnej.

UPRZYWILEJOWANIE SPÓLNIKA W SPÓŁCE Z OGR. ODP.

Charakterystyczną cechą każdej spółki jest prawna reglamentacja stosunków zewnętrznych, czyli stosunków pomiędzy spółką jako jednolitym ciałem a osobami trzecimi oraz stosunków wewnętrznych, czyli pomiędzy spółką a spólnikami i pomiędzy samymi spólnikami.

Tam, gdzie skierowana na zewnątrz działalność spółki styka się z gospodarczym życiem ogółu, przepisy prawa, wydane w celu ochrony dobra publicznego i interesów osób trzecich, szczegółowo reglamentują te stosunki, naprzykład przez wprowadzenie obowiązku rejestracji spółek, mających na celu oświecenie osób trzecich, mających lub mogących mieć styczność ze spółką o istotnych warunkach umowy spółkowej, przez unormowanie odpowiedzialności spółki względnie spólników wobec osób trzecich, przez ustalenie sposobu likwidacji i rozwiązania spółki, mające na celu niedopuszczenie pokrzywdzenia wierzycieli itd.

Tam zaś, gdzie działalność spółki skierowana jest na ustalenie wewnętrznych stosunków pomiędzy spółką a spólnikami, lub też pomiędzy samymi spólnikami, przepisy prawne wprowadzają tylko ustalenia właściwych każdej spółce cech, bez których spółka taka zatraciłaby charakter, odpowiadający danemu dopuszczalnemu przez prawo typowi spółki. Poza tym zasada prawna *volenti non fit iniuria* jest zasadą, panującą w stosunkach wewnętrznych spółki.

Kodeks Handlowy, określając podstawowe normy dla spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, w art. 164 zastrzega możliwość przyznania spólnikowi szczególnych korzyści. To ostatnie pojęcie użyte jest w sensie prawnym, a więc szerszym niż pojęcie „pożytków", pod którym należy rozumieć udział w zyskach, czyli korzyści materialne.

Komentatorzy wypowiadają się też za tym, że korzyść, o której mowa w art. 164 K. H., obejmuje również ilość posiadanych przez spólnika w sp. z ogr. odp. głosów i powołują się na art. 233 tegoż kodeksu, który zaczyna się od normy dyspozycyjnej — „o ile umowa nie stanowi inaczej" i ustala, że każdy spólnik posiada 1 głos na każde pełne 100 złotych swego udziału, a musi posiadać co najmniej 1 głos.

I rzeczywiście, żaden przepis K. H. o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością nie stanowi, że wszyscy spólnicy muszą posiadać albo równą ilość głosów, albo tyle głosów, ile przypada na wszystkie posiadane przez poszczególnego spólnika udziały.

Szczególne uprzywilejowanie jednego lub kilku spólników z ogr. odp. przez nadanie większej ilości głosów, zastrzeżone w umowie spółki i zarejestrowane w rejestrze handlowym, w niczym nie narusza podstawowych przepisów prawnych o spółkach z ogr. odp., ani też nie ubliża prawom wierzycieli lub osób trzecich, dlatego też uważam, że sąd nie będzie miał podstaw do odmowy zarejestrowania spółki z ogr. odp., której umowa przewiduje szczególne uprzywilejowania jednego spólnika lub grupy spólników z ogr. odp. przez nadanie im prawa do większej ilości głosów. Z tychże powodów notariusz nie będzie miał podstaw do odmowy sporządzenia aktu umowy spółki z ogr. odp. li tylko dlatego, że spólnicy pragną nadać szczególne korzyści, o których mowa, jednemu lub grupie spólników. W tym bowiem wypadku spólnicy, mając szczególne zaufanie do wyróżnianych przez nadanie przywileju osób, niejako powierzają im los spółki, a prawo tego nie zabrania.

B. BAZYLEWICZ.

ISTOTA PEŁNOMOCNICTWA I JEGO PRZYJĘCIE

Czy pełnomocnictwo musi być przez pełnomocnika wyraźnie przyjęte, zanim tenże na podstawie tego pełnomocnictwa w imieniu mocodawcy zacznie działać?

K o n k r e t n y p r z y k ł a d: Pełnomocnik, działając na podstawie pisemnego pełnomocnictwa do sprzedaży gruntu, imieniem mocodawcy zeznał umowę sprzedaży gruntu będącego własnością mocodawcy. Ani w pełnomocnictwie ani w umowie sprzedaży nie było żadnej wzmianki czy pełnomocnik to pełnomocnictwo przyjął. Kupujący po pewnym czasie pragnąc unieważnić umowę sprzedaży podnosił zarzut, że pełnomocnictwo jest umową i że wobec nie przyjęcia pełnomocnictwa przez pełnomocnika, umowa pełnomocnictwa nie doszła do skutku, wobec czego i umowa sprzedaży jest nie ważna.

Uważam, że zapatrywanie to jest błędne, ponieważ *pełnomocnictwo nie jest umową*. Art. 50. kodeksu zobowiązań brzmi: „Umowa powstaje przez zgodne oświadczenie woli dwóch stron, z których jedna zobowiązuje się do świadczenia, a druga zobowiązanie to przyjmuje". Przy pełnomocnictwie tego zobowiązania się jednej strony brak. Gdyby to zobowiązanie się pełnomocnika było, to wtedy mielibyśmy do czynienia ze zleceniem, podczas gdy samo pełnomocnictwo jest to umocowanie czyli legitymacja pełnomocnika w stosunku do osób trzecich do działania imieniem mocodawcy.

Pełnomocnictwo nie jest więc umową, lecz jest to: „Akt prawny jednostronny złożony przez mocodawcę wobec drugiego, to jest wobec pełnomocnika, względnie wobec osoby, z którą pełnomocnik ma zawrzeć czynność prawną" (Prof. Uniw. Jag. Dr. *Gwiazdomorski).*

Jeżeli pełnomocnictwo nie jest umową, lecz aktem prawnym, jednostronnym, a więc tymsamem nie musi być przyjęte wyraźnie przez pełnomocnika, zwłaszcza, że samo rozpoczęcie działania przez pełnomocnika na podstawie pełnomocnictwa stwarza domniemanie, że pełnomocnictwo przyjęto.

Ponadto zgodnie z art. 97. §. 1. kodeksu zobowiązań: „Ograniczona zdolność do działań prawnych pełnomocnika niema wpływu na ważność umowy, zawartej w imieniu mocodawcy", — co przy teorii, że pełnomocnictwo jest aktem prawnym jednostronnym da się utrzymać, lecz nie można tego pogodzić z teorią, że pełnomocnictwo jest umową.

W życiu potocznym miesza się i utożsamia pełnomocnictwo ze zleceniem mimo, że to nie jest to samo. Zlecenie jest umową i przeważnie obejmuje również pełnomocnictwo, gdyż to ułatwia wykonanie zlecenia, lecz to nie znaczy, by to było jedno i to samo, ponieważ kodeks zobowiązań wyraźnie rozróżnia pełnomocnictwo i zlecenie, a każde z nich może istnieć samodzielnie bez drugiego.

Wracając do początkowego pytania uważam, że wyraźne przyjęcie pełnomocnictwa przez pełnomocnika jest rzeczą wskazaną, lecz nie konieczną, i że akt prawny zdziałany przez pełnomocnika imieniem mocodawcy w granicach pełnomocnictwa jest ważny mimo, że pełnomocnik wyraźnie nie oświadczył, że pełnomocnictwo przyjmuje.

Mgr STANISŁAW GĘBALA.

STWIERDZANIE ZDOLNOŚCI DO DZIAŁAŃ PRAWNYCH

Na tle konkretnego wypadku, w którym na gruncie ziem środkowych zakwestionowana została ze stanowiska hipotecznego skuteczność prawna pełnomocnictwa, w którym notariusz małopolski w komparycji aktu umieścił wyrazy, że strona jest „do działań prawnych — jak sama zapewnia — zdolna", K o n f e r e n c j a P r e z e s ó w i W i c e p r e z e s ó w R. N. rozważała następujące pytania prawne:

1) czy wobec przepisu artykułu 69 § 4 Prawa o Notariacie jest celowym i wskazanym zamieszczanie w akcie notarialnym wzmianki o zdolności stron do działań prawnych (z wyjątkiem, przewidzianym w art. 135 § 2 pr. o not., gdzie ta zdolność musi być stwierdzona)?

2) czy jeżeli mimo to notariusz w akcie zaznaczy, że „strony według swego twierdzenia są do działań prawnych zdolne", to czy ta wzmianka może wzbudzić wątpliwości co do zdolności stron do działań prawnych?

Na pierwsze z powyższych pytań narzuca się odpowiedź, która nie może budzić wątpliwości wobec wyraźnego brzmienia art. 69 § 4 pr. o not., a mianowicie:

1. art. 69 § 4 pr. o not. nakłada na notariusza jedynie n e g a t y w n y obowiązek stwierdzenia zdolności do działań prawnych stron stawających do czynności notarialnej;

2. z samego faktu dokonania czynności płynie d o m n i e m a n i e, że notariusz co do zdolności stron do działań prawnych nie miał żadnych wątpliwości, albo też że wątpliwości te w właściwy sposób rozproszył;

3. zamieszczanie w komparycji aktu notarialnego wzmianki o zdolności stron do działań prawnych jest

zbędne (z wyjątkiem — oblaty na Ziemiach Wschodnich w myśl art. 135 § 2 pr. o not.), a skoro jest zbędne, to i nie jest celowe, a to w myśl zasady, że należy unikać wprowadzania do dokumentów notarialnych momentów nie wymaganych przez prawo.

Tak też ta sprawa rozstrzygnięta została w jednolitym wzorze początku i zakończenia aktu notarialnego, ustalonym w trybie współdziałania międzyizbowego (*P. N.* 1938 r., str. 370).

Powyższe ujęcie załatwia poniekąd i drugie z pomienionych pytań, a to w tym oczywiście sensie, że notariusz, jak w wypadku, bez potrzeby wprowadził do pełnomocnictwa, przeznaczonego dla hipoteki warszawskiej, przytoczone na wstępie wyrazy, co stało się źródłem niepotrzebnych komplikacji.

Redakcja wzmianki: „strony według swego stwierdzenia są do działań prawnych zdolne“ lub strona jest „do działań prawnych — jak sama zapewnia — zdolna“. jest o tyle nie zasadna, że oświadczenie strony jest w tym wypadku pozbawione jakiegokolwiek znaczenia prawnego. W myśl bowiem art. 69 § 4 pr. o not. nie chodzi o to, jak strona ocenia swą zdolność do działań prawnych, lecz chodzi o przekonanie notariusza, które (poza zachodzącymi znamionami obiektywnymi) wyrabia się na podstawie odniesionych wrażeń niezależnie od oświadczenia strony, która nigdy nie wyjawi, że znajduje się w stanie psychicznym, wykluczającym świadomą wolę (por. art. 31 Kod. Zob.). Jeżeli więc nawet wychodzić z błędnego w zasadzie założenia, że zamieszczenie jakiejś wzmianki o zdolności stron stawających do działań prawnych jest celowe, jako podkreślenie, że notariusz zajmował się tą sprawą, co jest zresztą jego obowiązkiem, wynikającym niedwuznacznie z przepisu art. 69 § 4 pr. o not., to wzmianka ta powinna by raczej opiewać, że — „notariusz przekonał się o zdolności stron stawających do działań prawnych“.

Cóż jednak, gdy notariusz, jak w wypadku, zamieścił w komparycji aktu pełnomocnictwa przytoczone wyrazy? Czy wskutek tego akt ten może być zakwestionowany ze stanowiska prawa hipotecznego 1818 roku, obowiązującego na obszarze ziem środkowych?

No pytanie to wypada odpowiedzieć przecząco, a to z powodów następujących:

Rzeczona wzmianka, jak wywiedziono, nie ma znaczenia prawnego i mimo jej ujęcia redakcyjnego nie podważa faktu, że notariusz powziął przekonanie o zdolności strony do działań prawnych, w przeciwnym bowiem razie nie byłby sporządził aktu. Jeżeli nawet notariusz zaznaczył, że strona zapewniła o swej zdolności do działań prawnych, to nie znaczy to, że tylko na tej podstawie notariusz o tym się przekonał. Znaczy to, że strona złożyła odpowiednie zapewnienie, a zapewnienie to znalazło potwierdzenie we wrażeniu ogólnym, jakie notariusz odniósł co do zdolności strony do ważnego oświadczenia woli.

Wydaje się więc, że aktu, zawierającego w komparycji przytoczone wyrazy, ze stanowiska prawnego podważyć nie można. Czy jednak i ze stanowiska legalności hipoteki (art. 20 pr. hip.) sprawa przedstawia się tak samo?

Na pytanie to trzeba odpowiedzieć twierdząco, gdyż nie zachodzi tu, jak wykazano, wypadek uchybienia, „przepisom prawa, na których polega ważność czynu“. Instrukcja hipoteczna z 30.VI. 1819 r. w art. 65 wyjaśnia, że — „ważność różnych czynności polega na zachowaniu przepisów i form pod nieważnością zaleconych“, co w danym wypadku nie zachodzi. Ta sama instrukcja w art. 60 nakazuje wystrzegania się „pedantycznej subtylizacji“ i niepotrzebnych utrudnień, które tamują bieg interesu“.

Należy więc dojść do wniosku, że akt pełnomocnictwa, zawierający przytoczone na wstępie słowa, nie mógłby stanowić przeszkody do zatwierdzenia aktu głównego, zeznanego przez pełnomocnika.

DROBNE PYTANIA Z POTOCZNEJ PRAKTYKI

Oto kilka drobnych pytań dyskusyjnych z potocznej praktyki, które znalazły odgłos w obradach Konferencji Prezesów i Wiceprezesów R. N. (podajemy różne odpowiedzi, jakie się ujawniły w wymianie zdań):

1) Czy należy w aktach notarialnych na wypadek wypisania maszyną do pisania mylnej litery poprawić literę tę przebiciem właściwej litery bez omówienia na końcu aktu, czy też należy niewłaściwą literę czytelnie przekreślić i zamiast niej wstawić właściwą literę z omówieniem na końcu aktu (art. 78 § 3 pr. o not.)?

Odpowiedź:

W dyspozycji art. 78 § 3 pr. o not. wydaje się, że należy postępować w myśl drugiej ewentualności, objętej powyższym pytaniem. Skoro niedopuszczalne są jakiekolwiek „skrobania i wywabiania“, to niedopuszczalne są konsekwentnie i „przebijania“ liter maszynowych. Dalej, skoro zbyteczne części wyrazów mają być właśnie „przekreślone“ i na końcu dokumentu „omówione“, to nakaz ten stosować należy i do poszczególnych liter, które są „częściami“ wyrazów. A więc: mylnie wybitą maszynową literę należy czytelnie przekreślić, nadpisać nad nią literę właściwą i w omówieniach zaznaczyć, że w danym wyrazie przekreślono literę „x“ i nadpisano literę „y“.

Odpowiedź:

Jedynie w wypadkach, gdy mylnie wybita maszyną litera mogłaby zmienić treść zdania lub spowodować niejasność wzgl. niezrozumiałość treści tegoż zdania, należy wybitą literę czytelnie przekreślić, wypisać nad literą właściwą i poprawkę tę na końcu dokumentu omówić. Poza tym jednakże poprawki poszczególnych liter w wyrazach znanych, nie budzących wątpliwości w zrozumieniu całego zdania, nie wymagają omówienia na końcu dokumentu *(minima not curat praetor).*

2) Czy omówienia poprawek i dopisków w myśl art. 78 § 3 pr. o not należy umieścić w akcie notarialnym przed stwierdzeniem, że akt został odczytany, przyjęty i podpisany (art. 84 § 1 pkt. 7 pr. o not.), czy też można omówienie to umieścić po tym stwierdzeniu, jednakże przed podpisami stron stawających, osób przywołanych do aktu i notariusza?

Odpowiedź:

Art. 78 § 3 pr. o not. stanowi, że omówienia należy poczynić „na końcu dokumentu“. Według art. 84 § 1 pr. o not. ostatnim (i logicznie, i przepisowo — pkt. 7) stwierdzeniem,

jakie notariusz wprowadza do aktu, jest klauzula odczytania i przyjęcia (można by powątpiewać co do logiki stwierdzenia w tym miejscu „podpisania" aktu, które właściwie dopiero ma nastąpić po odczytaniu i przyjęciu). Ponieważ przy odczytywaniu aktu nie precyzuje się poprawek tekstowych; przeto nie ma racji, aby omówienia umieszczać przed rzeczoną klauzulą. Natomiast podpisy muszą oczywiście sankcjonować dokonane w treści aktu poprawki. A więc: omówienia należy umieszczać tuż przed podpisami stron stawających i osób przywołanych do aktu.

Wydaje się, że takie postępowanie jest wystarczające, chociaż *lege artis* należało by może stosować formułę w układzie następującym:

„Akt został odczytany i przyjęty, po czym po wprowadzeniu doń następujących omówień:
(następuje wyszczególnienie poprawek tekstowych)
został podpisany jak następuje:
(podpisy strony, osób przywołanych i notariusza)"

Odpowiedź:

Omówienia poprawek i dopisków można umieszczać tak przed stwierdzeniem, że akt został odczytany, przyjęty i podpisany, jak również po tym stwierdzeniu tuż przed podpisami stron stawających i osób przywołanych do aktu.

Uwaga:

Sprawa straciła zresztą na przedmiotowości wobec ustalenia w trybie współdziałania międzyizbowego jednolitego początku i zakończenia aktu notarialnego, w którym omówienia zostały ulokowane tuż przed podpisami stron (*P. N.* 1938 r., str. 370).

3) Czy przy sporządzaniu wypisów i poświadczeniu odpisów z oryginałów, sporządzonych przez tegoż notariusza, należy zachodzące ewentl. w oryginale niepoprawione omyłki ortograficzne lub gramatyczne bez zmian odpisać (art. 91 pr. o not.), czy też notariusz może takie wypisy i poświadczone odpisy wydawać bez omyłek, zachodzących w oryginale?

Odpowiedź:

Skoro w myśl art. 91 pr. o not. — „wypis powinien być dosłownym powtórzeniem oryginału" i skoro tylko „poprawek i przekreśleń znajdujących się w oryginale, w wypisie zamieszczać nie należy", to *a contario* stwierdzić wypada, że niepoprawione omyłki oryginału muszą się w wypisie znaleźć.

W większości wypadków, gdy chodzi o zwykłe omyłki pióra, ewent. ich poprawienie w wypisie nie miałoby oczywiście istotnego znaczenia, ale mogą zachodzić takie ewentualności, gdy poprawienie jednej litery, rzekomo omyłkowej, może zmienić sens wyrazu, np. w czasownikach — zmiana formy dokonanej na niedokonaną lub *vice versa.* W ten sposób, jakkolwiek w bardzo rzadkich wypadkach, byłaby możliwa pewna dowolność, którą należy z góry bezwzględnie wykluczyć.

Odpowiedź:

Przy sporządzaniu przez notariusza wypisów i odpisów ze sporządzonych przez tegoż notariusza oryginałów niepoprawione w oryginale zwykłe omyłki pióra, polegające na mylnym wypisaniu poszczególnych liter, a nie całych wyrazów, mogą być w wypisie lub odpisie poprawione bez specjalnego omówienia, o ile dana omyłka nie zmienia znaczenia odnośnego wyrazu lub nie wpływa na sens zdania albo wyrazu.

Z WYJAŚNIEŃ KOMISJI DEWIZOWEJ

W związku z konkretną sprawą Bank Polski, Oddział w Poznaniu, nadesłał Radzie Notarialnej w Poznaniu następujące zestawienie niektórych wyjaśnień Komisji Dewizowej w sprawie obciążeń hipotecznych na nieruchomościach w świetle dekretu dewizowego:

Listem z dnia 7 stycznia 1937 r. Nr 141/AK/UN Biuro Komisji Dewizowej wyjaśniło, że wystawienie przez zagranicznego wierzyciela hipotecznego wzgl. jego pełnomocnika kwitu mazalnego, dotyczącego wierzytelności hipotecznej całkowicie spłaconej przed wprowadzeniem ograniczeń dewizowych, a zabezpieczonej na nieruchomości położonej w kraju — nie wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej.

W okólniku Związku Banków Nr. 63 z dnia 21 lipca 1937 ust. IV. i V. podała Komisja Dewizowa w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu następujące wytyczne, dotyczące obrotu nieruchomościami i prawami rzeczowymi obciążającymi nieruchomości:

Ustanowienie przez cudzoziemca na nieruchomości, położonej w Polsce, hipoteki na rzecz osoby zamieszkałej w kraju — o ile jest połączone z udzieleniem w jakiejkolwiek postaci kredytu cudzoziemcowi przez osobę zamieszkałą w kraju — wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej.

To samo dotyczy wykreślenia hipoteki, ciążącej na nieruchomości osoby, zamieszkałej w kraju, na rzecz cudzoziemca — o ile jest połączone z postawieniem w jakiejkolwiek postaci do dyspozycji wierzyciela hipotecznego (cudzoziemca) środków płatniczych.

Oprócz wyżej wymienionych umów — wymagają zezwolenia Komisji Dewizowej również inne umowy z dziedziny obrotu nieruchomościami i prawami rzeczowymi na nieruchomościach, o ile umowy te w jakikolwiek sposób — choćby pośrednio — połączone są ze stawianiem do dyspozycji cudzoziemców lub z przekazywaniem za granicę środków płatniczych, bądź też z dysponowaniem przez osobę, zamieszkałą w kraju, jej zagranicznymi należnościami lub z udzieleniem cudzoziemcowi kredytu.

Wykreślenie, hipoteki zabezpieczającej wierzytelność cudzoziemca (w rozumieniu art. 1 dekretu dewizowego) nie wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej, jeżeli spłata takiej hipoteki następuje na rachunek zablokowany zagranicznego wierzyciela (22.VII.1938 Nr. 10460/AK/MK).

O PRZESTRZEGANIE PRZEPISÓW Z DZIEDZINY AGRARNEJ

Na zapytanie jednego z notariuszów, czy w razie, gdy przejście prawa własności gruntów włościańskich odbywa się wśród członków tej samej rodziny, konieczne jest żądanie pisemnych zaświadczeń urzędów gminnych lub innych władz, iż nabywca gruntu w drodze kupna, darowizny lub działów rodzinnych jest rolnikiem z zawodu, i czy nie wystarcza w tym wypadku stwierdzenie tej okoliczności przez zgodne oświadczenie stron stawających do aktu,—Rada Notarialna w Warszawie ustaliła, że oświadczenia stron nie mogą w żadnym razie zastąpić prawem wymaganego dowodu urzędowego.

*

Wskutek pisma Pana Prezesa Sądu Apelacyjnego Rada Notarialna we Lwowie przypomniała P.P. Notariuszom bezwzględny obowiązek jak najściślejszego przestrzegania przepisów odnośnych ustaw przy sporządzaniu kontraktów kupna-sprzedaży działek gruntów z nieruchomości ziemskich, podpadających pod ustawę z 28. grudnia 1925. Nr. 1. poz. 1. Dz. Ust. R. P. z r. 1926 o wykonaniu reformy rolnej.

W razie braku zezwolenia władz agrarnych na sprzedaż gruntów, objętych wspomnianą ustawą, winni Notariusze z uwagi na interes publiczny odmawiać stronom sporządzania tego rodzaju umów.

Sprawy zawodowo-korporacyjne

ZASADY KSZTAŁCENIA APLIKANTÓW NOTARIALNYCH*)

Z analizy przepisu, objętego pkt. 4 art. 34 prawa o notariacie, postanawiającego, że do zakresu działania rady notarialnej należy też kierowanie wykształceniem zawodowym aplikantów notarialnych, tudzież przepisu art. 58 tego prawa, głoszącego, że aplikacja notarialna polega na zaznajomieniu się ze wszystkimi działami czynności notariusza i trwa 5 lat, oraz że aplikant obowiązany jest pracować w kancelarii patrona i pod jego kierownictwem bezpośrednim, tudzież uczestniczyć w pracach, organizowanych przez radę notarialną celem zawodowego kształcenia aplikantów, — wysnuć należy niewątpliwy wniosek, że troskę o wyszkolenie zawodowe aplikantów notarialnych przerzucił ustawodawca w pierwszym rzędzie na notariuszów-patronów, a więc na tych, którzy mogą i winni spełniać te obowiązki najudatniej przy sposobności osobistego pełnienia swych obowiązków urzędowych, natomiast obowiązek kontroli tego zasadniczego szkolenia i uzupełniania go takimi elementami dydaktycznymi, jakie wykraczają poza normalne możliwości indywidualnego szkolenia, poruczył ustawodawca Radom Notarialnym.

Wprawdzie w prawie o notariacie brak wyraźnych postanowień, które by taki sam obowiązek pedagogiczny nakładały na asesorów notarialnych, względnie na inne osoby, upoważnione do zastępowania notariusza w myśl art. 125, 131 i 145 prawa o not., w okresach bądź to samoistnego pełnienia przez nie obowiązków notariusza (art. 21 prawa o not.), czy też tylko okresowego zastępowania notariusza w urzędowaniu, stosownie do postanowień art. 15 i 20 tegoż prawa (urlopu na czas pełnienia przez notariusza obowiązków posła do Sejmu Rzeczypospolitej lub członka Senatu, względnie zwykłego urlopu lub przerwy w urzędowaniu), albo też zastępstwa notariusza w przypadku zawieszenia go w urzędowaniu naskutek postanowienia Sądu dyscyplinarnego, — to jednak nie ulega niejmniejszej wątpliwości, że obowiązek ten ciąży i na tych osobach.

Zapatrywanie przeciwne, jako nieżyciowe i wyraźnie kolidujące z istotnymi intencjami ustawodawcy, pozbawione byłoby logicznego uzasadnienia. Nie leżało bowiem w zamierzeniach ustawodawcy zwolnienie powyższych osób od tego kardynalnego obowiązku, a tym samym przejście do porządku dziennego nad faktem pozbawienia w tym czasie odnośnych aplikantów notarialnych obowiązkowej pieczy zawodowej ze strony osób, zastępujących notariuszów.

Jakże tedy został rozwiązany ten problem zawodowego szkolenia aplikantów notarialnych w oparciu o wyżej wspomniane postanowienia prawa o notariacie?

Stwierdzić należy, że sprawa ta znajduje się nadal w stadium eksperymentalnym.

Ze sprawozdań Rad Notarialnych za 1936/37 rok, zamieszczonych w numerze 17 - 18, 1937 r. „Przeglądu Notarialnego", w ustępie III, widać, co następuje:

„Kształcenie zawodowe aplikantów (art. 34 pkt. 4 prawa o not.) zorganizowały poszczególne Rady rozmaicie. Warszawa wprowadziła systematyczne kursy dla aplikantów, obejmujące trzy w roku cykle wykładów i ćwiczeń. Kursy te były również w zasięgu zainteresowań Lublina i Wilna. Natomiast Poznań i Lwów operowały tematami, które otrzymywali aplikanci do opracowania. Lwów projektuje zwołanie zjazdu aplikantów w celu przeprowadzenia dyskusji nad tematami opracowań. Kraków kieruje aplikantów notarialnych na kursy dla aplikantów sądowych, odbywające się przy poszczególnych Sądach Okręgowych, przy czym przydziela wykładowców z dziedziny przedmiotów notarialnych... Zaznaczyć należy, że Lwów przyczynił się do uruchomienia ćwiczeń z prawa o notariacie przy uzupełniającym studium sądowym na Uniwersytecie J. K., na które to ćwiczenia — według intencji Rady — mają również uczęszczać aplikanci notarialni."

Przedstawiony dopieroco stan rzeczy uległ w międzyczasie zmianie o tyle, że np. Rada Notarialna w Lublinie postanowiła ostatnio zwrócić się do podległych jej notariuszów z wezwaniem o komunikowanie jej tematów, nastręczających się w ich pracy zawodowej, a to w celu rozsyłania tych tematów aplikantom do opracowywania i składania przez nich sprawozdań na projektowanych przy Radzie konferencjach notariuszów z asesorami i aplikantami notarialnymi. Jeśli natomiast chodzi o Radę Notarialną w Krakowie, to i ona postanowiła zmienić z dniem 1 stycznia 1939 r. dotychczasowy system kształcenia zawodowego aplikantów notarialnych. Nowy system polegać będzie na opracowywaniu przez aplikantów na piśmie, zadanych im tematów i braniu przez nich udziału w zebraniach, mających się odbywać raz na kwartał. Regulamin, dotyczący tego kształcenia, został opracowany przez Prezesa powyższej Rady, P. Dr *St. Steina*. Naczelne kierownictwo kształcenia aplikantów zostało powierzone dwu wyznaczonym notariuszom z tym, że kierownicy okręgowi kształcenia aplikantów mają być niebawem ustanowieni.

Ponieważ nie dysponuję materiałem informacyjnym odnośnie pozostałych Izb Notarialnych, przeto z natury rzeczy rozważania swe i wnioski opieram na danych, dotyczących wyżej wymienionych Izb.

Z dopieroco przedstawionych metod działania, stosowanych przez poszczególne Rady Notarialne w zakresie zawodowego szkolenia aplikantów, wyłaniają się dwa zasadnicze systemy tych prac:

1) organizowanie kursów względnie wykładów przez poszczególne Rady Notarialne czy inne instytucje, na których odpowiedni wykładowcy podają uczestnikom tych kursów wiadomości z zakresu

---

*) Zamieszczając niniejsze uwagi P. Mgra *Józefa Pawłowicza*, Asesora Notarialnego we Lwowie, w doniosłej sprawie kształcenia zawodowego aplikantów notarialnych, zaznaczamy, że uwagi te traktujemy jako *par exellence* dyskusyjne, mniemając, że obok słusznych spostrzeżeń krytycznych zawierają one kilka momentów, nasuwających poważne zastrzeżenia. (Przyp. Red.).

praktyki i zagadnień notarialnych do właściwego zużytkowania (dydaktyka pasywna);

2) dostarczanie aplikantom notarialnym przez Rady Notarialne tematów do opracowania i późniejszego, zbiorowego, przedyskutowywania tych tematów na zebraniach, w których uczestniczą notariusze, asesorzy i aplikanci notarialni (dydaktyka aktywna).

Nasuwa się pytanie, która z dotychczas stosowanych metod kształcenia, okazała się najbardziej udaną.

Wyniki, osiągnięte dotychczas w zakresie kształcenia zawodowego aplikantów przy zastosowaniu obu tych metod, nie dostarczyły przekonywujących argumentów dla żadnej z nich, jako że należyte stosowanie obu tych metod jest połączone w praktyce z tak dużymi trudnościami technicznej i osobistej natury, że osiągnięte wyniki nie pozostają w żadnym stosunku do wielkości wysiłków, podejmowanych w tym względzie przez poszczególne Rady Notarialne. Trudności te są następujące:

Ad 1) Kursy wględnie wykłady mogą być organizowane z natury rzeczy w siedzibach Rad Notarialnych i ewentualnie w siedzibach Sądów Okręgowych. Wykłady, ze względu na zawodowe zajęcia aplikantów, mogą odbywać się jedynie w niedziele i dni świąteczne. a wyjątkowo wieczorną porą w dni sobotnie. Nie każdy z aplikantów jest w możności ponieść znaczne stosunkowo koszty dojazdu do tych miejsc i inne wydatki, połączone z takimi wyjazdami, nie każdy wreszcie aplikant może przybyć wczas na poszczególne wykłady, kilkakrotna zaś nieobecność kursanta na wykładach, pozbawi go bardzo wielu spodziewanych z tego uczestnictwa korzyści. Stąd też, nawet przy należycie zorganizowanych kursach i głęboko przemyślanym, celowym, programie nauczania, nikły rezultat dydaktycznych osiągnięć — zdaje się być zgóry przesądzony.

Ad 2) Przy stosowaniu drugiej metody, to jest przekazywaniu aplikantom notarialnym przez poszczególne Rady Notarialne odpowiednich tematów do pisemnego opracowania i następnym zbiorowym omawianiu kwestii, związanych z tymi opracowaniami, nie sposób uniknąć zarówno żółwiego tempa takiej pracy, jak i zbyt szczupłych możliwości programowych zakreślanych prac. Nie można również zapobiec opracowywaniu odnośnych tematów przez aplikantów w znacznej mierze przy pomocy osób trzecich, a nie samodzielnie; zachodzi ponadto potrzeba zaangażowania znacznej ilości notariuszów i asesorów notarialnych do przestudiowania i poprawienia nadsyłanych wypracowań, oraz przygotowania materiału do wspólnego z aplikantami omówienia wszystkich akcydentalnych zagadnień.

Wiadomo mi z doświadczeń, zebranych w tym względzie z terenu Lwowskiej Izby Notarialnej, że zorganizowanie szkolenia wedle powyższej modły wymaga niesłychanie dużego nakładu pracy i to pomyślanej z konieczności na dłuższy okres czasu, jeśli tylko pragnie się osiągnąć zrealizowanie chociażby nieznacznej części programu.

Ze względu na to, że w niektórych miejscowościach tej Izby zajętych jest kilku lub kilkunastu aplikantów, zmuszeni byli organizatorzy takiego szkolenia opracować dla nich, z powołanych wyżej względów, różne tematy, a ponieważ każdy aplikant otrzymał do opracowania kilka tematów, przeto nie trudno sobie uprzytomnić ile takich tematów trzeba było przygotować i ile poczynić starań, aby utrzymać je w odpowiedniej ewidencji, tudzież dopilnować celowego przydziału takich tematów w drugiej transzy opracowań i t. p.

O dalszej i najwartościowszej fazie takiego szkolenia, względnie o trudnościach zgromadzenia w jednym czasie i miejscu szkolonych aplikantów do wspólnego omówienia niedomagań i błędów, odnoszących się do dostarczonych wypracowań, nie wspominam, nie chcąc powtarzać obiekcyj, podniesionych wyżej, przy wypowiadaniu swych krytycznych uwag o niedomaganiach szkolenia przy posługiwaniu się pierwszą z określonych wyżej metod.

Przy podchodzeniu do powyższego zagadnienia niejako od strony funkcjonalnej, należy mieć na względzie i różnolitość szkolonego materiału ludzkiego. W szczególności liczyć się należy w każdym stadium szkolenia z istnieniem aplikantów o kilkuletniej praktyce zawodowej oraz aplikantów początkujących.

Z dotychczasowych nader nikłych osiągnięć poszczególnych Rad Notarialnych w dziedzinie zawodowego kształcenia aplikantów notarialnych wynika konieczność szukania dalszych sposobów najbardziej owocnego spełnienia tego ważkiego obowiązku. Śmiem twierdzić, że problemu tego nie rozwiąże się w całkowicie zadowalający sposób. A jednak szkolenie aplikantów notarialnych musi i może być kontynuowane na należytym poziomie dydaktycznym przy respektowaniu następujących zasad:

1). Rady Notarialne winny bezustannie czuwać nad tym, aby notariusze i inne, zawodowo równorzędne, osoby jak najsumienniej wykonywały ciążący na nich obowiązek zawodowego kształcenia, zajętych u nich aplikantów, a zarówno przebieg jak i wynik tego szkolenia kotrolowały bardzo skrupulatnie przy sposobności dokonywania lustracji kancelarii notarialnych i t. p.

2). Każdy aplikant notarialny powinien należeć do Zrzeszenia Aplikantów i Asesorów Notarialnych, a wobec tego, że do zadań takich Zrzeszeń należy m. i. podnoszenie zawodowej wiedzy prawniczej członków oraz popieranie i organizowanie prac naukowych, przeto wszystkie te Zrzeszenia winny przystąpić bezzwłocznie do zorganizowania wieczorów dyskusyjnych, na których by aplikanci notarialni rozstrzasali wespół z asesorami notarialnymi te wszystkie problemy, które nastręczają poważne wątpliwości w codziennej praktyce, a ponadto wygłaszane były co pewien czas referaty na upatrzone tematy. Wieczory takie, organizowane co miesiąc, od dwu przeszło lat, przez Zrzeszenie Asesorów i Aplikantów Notarialnych we Lwowie, cieszą się dotąd niesłabnącym zainteresowaniem i względnie dużą frekwencją pozamiejscowych aplikantów.

3). Dopiero tak działające szkolenie i samokształcenie aplikantów winno być uzupełniane przez poszczególne Rady Notarialne tymi właśnie, niejako wyższego rzędu, pracami szkoleniowymi, do których organizowania powołane są one w myśl postanowień art. 34 pkt. 4 i 58 prawa o notariacie.

Na zakończenie powyższych uwag dodać muszę, że obciążenie Rad Notarialnych tak poważnym obo-

wiązkiem, jak obowiązek współdziałania z notariuszami przy szkoleniu zawodowym aplikantów, przerasta niejako możliwości techniczne Rad Notarialnych, a to z uwagi na to, że ciąży na nich i tak zbyt wiele innych, niemniej ważnych, zadań i obowiązków, których spełnianie wymaga ciągłego i znacznego nakładu pracy od ich wykonawców.

Trafniejsze tedy wydaje mi się być stanowisko, zajęte w kwestii szkolenia zawodowego aplikantów przez b. austriackiego prawodawcę, który ciężar tego kształcenia złożył w całości na barki notariuszów, wychodząc ze słusznego zresztą założenia, że najlepszą zaprawę zawodową dla aplikanta stanowi powierzanie mu przez jego patrona coraz to trudniejszych spraw do samodzielnego, o ile możności, załatwiania. Notariusz zaś miał obowiązek kontroli tego niejako samokształcenia i osobiście nim kierować. Albowiem nie czym innym urabia się w człowieku samodzielność, inicjatywę i energię osobistą, jak pozostawianiem go w każdej sytuacji życiowej przede wszystkim swej własnej zaradności i losowi.

Tak szkolony aplikant nie będzie oglądał się w żadnej sytuacji prawnej za gotowym szablonem czy wzorem, wedle którego miałby załatwić daną sprawę, jako też nigdy nie ulęknie się trudności, napotykanych przy samodzielnym rozwiązywaniu najbardziej zawiłych zagadnień, lecz na własnych, a wskazanych mu przez patrona, błędach, nauczy się właściwego redagowania umów i należytego załatwiania wszelkich spraw zawodowych.

Mgr JÓZEF PAWŁOWICZ.

KONTROLA APLIKANTÓW W ZAKRESIE ICH KSZTAŁCENIA

W komunikacie Nr 61 Rady Notarialnej w Warszawie podane jest, co następuje:

Rada zwraca uwagę zarówno aplikantów jak i Członków Izby, którzy wobec tych aplikantów podjęli się obowiązków patronów, że udział w kursach zawodowego kształcenia aplikantów jest obowiązkowy, w razie więc gdy udział ten okaże się niemożliwym, aplikant obowiązany jest z góry o tym Radę powiadomić, wskazując uzasadniony powód nieprzybycia.

W wypadku gdy aplikant z powodu obłożnej choroby lub przebywania na urlopie nie może sam zawiadomienia takiego nadesłać, — o niemożności wzięcia przez niego udziału w kursie obowiązany jest zawiadomić Radę patron, który jednocześnie z aplikantem otrzymuje odpis skierowanego do aplikanta wezwania.

O JEDNOLITOŚĆ PRAKTYKI ZAWODOWEJ

Rada Notarialna w Warszawie powzięła następującą uchwałę:

Biorąc pod uwagę, że udzielanie przez Radę Notarialną opinii i wyjaśnień w zasadniczych kwestiach prawnych wtedy tylko może być użyteczne i celowe, jeśli prowadzi do ustalania jednolitej praktyki na obszarze całego Państwa i nie powoduje rozbieżności w stosowaniu przepisów prawnych na obszarze poszczególnych Izb Notarialnych, Rada ustaliła na przyszłość zasadę, że w razie potrzeby wydania opinii prawnych w sprawach zasadniczych, sprawy te będą kierowane pod obrady Międzyizbowej Konferencji Prezesów i Wiceprezesów Rad Notarialnych.

SPRAWOZDANIE
RADY NOTARIALNEJ W WARSZAWIE
ZA ROK 1938 — 1939

Jak co roku wyszło z druku Sprawozdanie Rady Notarialnej w Warszawie za rok 1938 — 1939, którego treść przedstawia się, jak następuje:

Ruch osobowy w Okręgu Izby Notarialnej
Lista notariuszów
Lista asesorów
Lista aplikantów
I. Skład i organizacja Rady Notarialnej
II. Sprawozdanie z działalności Rady Notarialnej
1. Czynności nadzorcze Rady
2. Interwencje u władz i udzielane przez władze wyjaśnienia
3. Zarządzenia porządkowe Rady
4. Opinie i wyjaśnienia Rady w zakresie praktyki notarialnej
5. Asesorzy i aplikanci
6. Działalność społeczna
III. Sądownictwo dyscyplinarne
IV. Współdziałanie międzyizbowe Rad Notarialnych
V. Zamknięcie rachunkowe Izby Notarialnej
VI. Zestawienie preliminowanych dochodów i wydatków Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej
VII. Wnioski budżetowe Rady na Walne Zgromadzenie Izby

PRZEMIANY OSOBOWE W NOTARIACIE: 1938—1939*)

IZBA NOTARIALNA — WARSZAWA

Zmarli — ś. p. Notariusze:
Łukaszewicz Antoni w Skale;
Lubowicki Jan w Brzezinach.

Zwolnieni ze stanowisk:
Bierzyński Jan Kanty w Mławie (art. 12 § 1 pkt. 2 pr. o not.), *Malinowski Stanisław* w Wyszogrodzie (na podanie).

Objęli stanowiska w wyniku przeniesienia:
Offmański Ryszard — w Skale, *Moykowski Kazimierz* — w Warszawie (na Pradze), *Kokczyński Feliks* — w Olkuszu.

Objęli stanowiska wskutek mianowania:
Żychliński Leopold — w Bełchatowie, *Milewski Władysław* — w Otwocku, *Rudowicz-Thun Mieczysław* — w Mławie, *Raczyński Stosław* — w Czeladzi, *Czaplicki Bernard* — w Tomaszowie Mazowieckim, *Kieszkowski Stanisław* — w Wyszogrodzie.

IZBA NOTARIALNA — POZNAŃ

Zmarli — ś. p. Notariusze:
Russocki Karol w Warcie;
Jackowski Edward w Gdyni;
Zawadzki Bolesław w Kaliszu.

Objęli stanowiska w wyniku przeniesienia:
Mielcarek Józef — w Toruniu, *Stasiński Bohdan* — w Gnieźnie, *Gauza Czesław* — w Tczewie, *Szymorowski Jerzy* — w Warcie, *Gajewski Władysław* — w Gdyni, *Buczkowski Czesław* — w Pobiedziskach, *Smólski Wawrzyniec* — w Świeciu, *Radwański Mieczysław* — w Nowem, *Wężyk Witold* — w Chojnicach.

Objęli stanowiska wskutek mianowania:
Bohosiewicz Adolf — w Kościanie, *Wąsowski Wacław* — w Pyzdrach (w następstwie — przeniesiony do Czerska), *Dąbrowski Arkadiusz* — w Kaliszu, *Kostórkiewicz Tadeusz* — w Nowym Tomyślu, *Łoziński Władysław* — w Sieradzu, *Lewicki Stefan* — w Pyzdrach.

IZBA NOTARIALNA — LWÓW

Zmarli — ś. p. Notariusze:
Sielecki Stanisław w Janowie Lwowskim;
Chudzicki Zbigniew w Kołomyi;
Vogel Rudolf w Stanisławowie.

Objęli stanowiska w wyniku przeniesienia:
Leszczyński Józef — w Drohobyczu, *Weiss Ignacy* — w Janowie Lwowskim.

Objął stanowisko wskutek mianowania:
Budziński Henryk — w Borszczowie.

*) Dorocznym ustalonym już trybem podajemy przed Walnymi Zgromadzeniami Izb Notarialnych zestawienie przemian osobowych w szeregach zawodowych w minionym roku (od 1.V.1938 r. do 1.V.1939 r.).

IZBA NOTARIALNA — KRAKÓW

Zmarli — ś. p. Notariusze:
Szeligiewicz Józef w Nowym Targu;
Czekański Maurycy we Włoszczowej.

Objęli stanowiska w wyniku przeniesienia:
Śpiewak Antoni — w Białej, *Pawłowski Tadeusz* — w Tarnowie, *Darocha Władysław* — w Tuchowie, *Pawłowski Jan* — w Wieliczce, *Aydukiewicz Aleksander* — w Miechowie.

Objęli stanowiska wskutek mianowania:
Mietelski Leon — w Lutowiskach (w następstwie przeniesiony do Bogumina — Izba Katowicka), *Wędrychowski Leonard* — w Kielcach, *Hałatek Franciszek* — w Wiśniczu, *Bielecki Adam* — w Brzostku, *Harassek Marian*—w Lutowiskach, *Bystrzycki Apolinary* — w Wiślicy, *Celewicz Antoni* — w Nowym Targu.

IZBA NOTARIALNA — LUBLIN

Zmarli — ś. p. Notariusze:
Steliński Ignacy w Lublinie;
Połoński Zygmunt w Zdołbunowie.

Objęli stanowiska w wyniku przeniesienia:
Pomarański Zygmunt — w Zamościu, *Azarewicz Stefan* — w Zdołbunowie.

Objęli stanowiska wskutek mianowania:
Skolimowski Józef —w Lublinie, *Wierusz-Kowalski Bronisław* — w Sandomierzu, *Dembiński-Pióro Józef* — w Kowlu, *Malinowski Alfred* — w Kraśniku, *Sałkowski Wacław* — w Lublinie, *Grochowski Ryszard* — we Włodzimierzu, *Sykuła Jan* — w Janowie Lubelskim, *Zakrzewski Włodzimierz*— w Kozienicach.

IZBA NOTARIALNA — WILNO

Zmarł — ś. p. Notariusz:
Rossudowski Stanisław w Zdzięciole.

Zwolniony ze stanowiska:
Studziński Karol w Święcianach (z urzędu).

Objęli stanowiska w wyniku przeniesienia:
Kuźmiński Władysław — w Iwieńcu, *Rozwadowski Tadeusz* — w Sejnach.

Objął stanowisko wskutek mianowania:
Żołnierkiewicz Antoni — w Zdzięciole.

IZBA NOTARIALNA — KATOWICE

Zmarł — ś. p. Notariusz:
Stark Tadeusz w Katowicach.

Zwolniony ze stanowiska:
Dąbrowski Włodzimierz w Katowicach (na podanie).

Objął stanowisko w wyniku przeniesienia:
Mietelski Leon (z Izby Krakowskiej) — w Boguminie.

Objęli stanowiska wskutek mianowania:
Wolf Leon — we Frysztacie, *Czapliński Emil* — w Jabłonkowie, *Karpiniec Rudolf* — w Cieszynie.

MARIAN KURMAN

USTAWODAWSTWO POLSKIE
WCHODZĄCE W ZAKRES CZYNNOŚCI NOTARIALNYCH I HIPOTECZNYCH ZA ROK 1938
ORAZ ORZECZNICTWO ZA TENŻE CZAS SĄDU NAJWYŻSZEGO I. C

(d. c. — 7)

Rejestracyjne opłaty od przedsiębiorstw i zajęć — ustawa z d. 25.IV.1938 (Dz. Ust. 34, poz. 293).

Rolniczych długów konwersja i uporządkowanie. Rozp. z d. 16 lutego 1938 r. (Dz. Ust. 13, poz. 90). Zmiana rozp. z d. 2 lipca 1936 r.

„W razie parcelacji na zasadach art. 86 (2) rozp. z d. 24. X.1934 o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych, układ zatwierdzony orzeczeniem urzędu rozjemczego zastępuje zaświadczenie wojewody, o którym mowa w art. 3 (1) p. 6 ustawy z d. 12.III.1932 o ułatwieniu spłaty uciążliwych zobowiązań, obciążających gospodarstwo rolne (Dz. Ust. 55/1933 poz. 423). W szczególności *prawomocny układ* stanowi tytuł do ujawnienia w księgach hipotecznych (gruntowych) ostrzeżenia o wszczęciu parcelacji w myśl ustawy z d. 13 lutego 1932 r. o ujawnieniu hipotecznym zezwoleń na parcelację gruntów (Dz. Ust. 16, poz. 95). Celem umożliwienia powyższego ostrzeżenia urząd rozjemczy prześle staroście odpis układu wraz z odpisem orzeczenia zatwierdzającego ten układ".

Rolnicze — Rozp. ministr. z d. 28 listop. 1938 r. (Dz. Ust. 94 poz. 638) o pomocy Skarbu Państwa dla instytucji wierzycielskich, zawierających *układ konwersyjny* oraz o zrównaniu warunków spłat w układach konwersyjnych, zawartych przed dniem 1 grudnia 1934 r. z dłużnikami zaliczonymi następnie do posiadaczy gospodarstw wiejskich grupy C.

Rozp. Ministra z 31 grudnia 1938 (D. U. nr 3 z 1939 poz. 14) określiło papiery wartościowe, którymi odnośne długi rolnicze mogą być spłacane do końca 1940 r.

Rolnicze długi — rozp. Min. Skarbu z d. 8 marca 1938 r. w sprawie oznaczenia papierów wartościowych i ich kursów przy spłacie długów rolniczych (Dz. Ust. 21 poz. 178 i 179.

Rolnicze — Ulgi w spłacie zobowiązań spółdzielni rolniczych i ich central (Dekret P-ta R-tej z d. 19.XI.1938 (Dz. Ust. 91, poz. 622).

„ — *Konwersja i uporządkowanie długów roln.* (Dekret P-ta R-tej z d. 23.XI.1938) (Dz. Ust. 91, poz. 629).

Art. 21 ust. z 1.VIII.1919 r. o załatwianiu *zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi* (Dz. U. z r. 1931 nr. 90, poz. 706) i art. 503, 507 i 527 L. 4 KPC.— *Orzeczenie Komisji rozjemczej* dla załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami i pracownikami rolnymi *jest ostateczne* i nie ulega zaskarżeniu w drodze sporu przed sądem państwowym. — Przeciwko temu orzeczeniu nie służy też skarga o uchylenie, przewidziana w art. 503 K.P.C. dla wyroków sądów polubownych, komisja rozjemcza dla załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami i pracownikami rolnymi nie jest bowiem sądem polubownym, a przeto do zaskarżenia jej orzeczenia nie mają zastosowania przepisy K.P.C. o sądach polubownych. 10.XII.1937 r. (C. II. 1529/37).

Rolny ustrój. Rozp. Ministra Sprawiedliwości z d. 3 czerwca 1938 r. (Dz. Ust. 41, poz. 343) — o wynagrodzeniu notariuszów i pisarzy hipotecznych za niektóre czynności w związku z przeniesieniem własności nieruchomości i z przebudową ustroju rolnego.

Za sporządzenie aktu zbycia nieruchomości do którego w myśl ustawy z d. 28.IV.1938 (Dz. Ust. 32, p. 276) stosuje się stawkę opł. stemplowej w wysokości 1%, wynagrodzenie notariusza wynosi przy wartości:

1.	do 300 zł. włącznie	— 10 zł.
2.	ponad 300 do 600 zł.	— 12 „
3.	„ 600 „ 1.000 „	— 14 „
4.	„ 1.000 „ 1.500 „	— 19 „
5.	„ 1.500 „ 2.000 „	— 24 „
6.	„ 2.000 „ 10.000 „	
	od pierwszych 2.000 „	— 24 „
	od reszty	0,8%

ponad 10.000 zł. — według ogólnych zasad — (po przedstawieniu zaświadczenia, wymienionego w art. 1 ust. (3) ustawy z d. 28.IV.1938 r. o opł. stempl. i sąd., związanych z przeniesieniem własności nieruchomości.

Za sporz. aktu zabezpieczenia pożyczki, zaciągniętej celem spłacenia ceny kupna nieruchomości nabytej od osoby, która złożyła zgłoszenie o nabycie gruntów z parcelacji na podstawie ustawy o wykonaniu reformy rolnej oraz za sporządzenie umowy zabezpieczenia hipotecznego pożyczki przyznanej przez Państwowy Bank Rolny na spłaty rodzinne notariusz pobiera wynagrodzenie według ogólnych przepisów z tą zmianą, że najniższe wynagrodzenie wynosi przy wartości:

1.	do 300 zł. włącznie	— 10 zł.
2.	ponad 300 zł. „ 600 „ „	— 12 zł.
3.	„ 600 zł. „ 1.000 „ „	— 14 zł.
4.	„ 1.000 zł. „ 1.500 „ „	— 19 zł.
5.	„ 1.500 zł.	24 zł.

Złożenie zgłoszenia o nabycie gruntów z parcelacji, uprawniające do korzystania z ulg powyższych, powinno być stwierdzone przez starostę.

Opłata *pisarzy hipotecznych* od wniosku o przepisanie tytułu własności z aktów, określonych w §: 1 obniża się *do połowy,* przy czym najniższa opłata wynosi 6 zł.

Rozbudowa miast — ustawa z d. 18.II.1938 o zmianie rozporządzenia P-ta R-tej z d. 22.IV.1927.

Po art. 25 dodaje się nowy:

Art. 25-a: Rozp. niniejsze ma zastosowanie również *do gromad,* będących *siedzibami władz administracji ogólnej* oraz do uzdrowisk o charakterze użyteczności publicznej.

Zakres działania organów ustrojowych miast w sprawach unormowanych w niniejszym rozporządzeniu w gromadach przechodzi na radę gromadzką, w gminach wiejskich jednostkowych — na właściwe organa gminne.

Samoloty — *u*lgi inwestycyjne, podatkowe (ustawa z d. 7.IV.1938 Dz. Ust. 26, poz. 223), art. 35 i nast.

Sarny — utworzenie powiatowego *wydziału hipotecznego* w Sarnach (Dz. Ust. 92/1938, poz. 631).

Sądów przysięgłych i Sądów pokoju zniesienie. Ustawa z d. 9 kwietnia 1938 r. (Dz. Ust. 24, poz. 213).

Umowa *o ograniczenie służebności na nieruchomościach* nie wymaga do swej ważności formy aktu notarialnego 24.V.1937 C. II. 92/37.

Ważna *przyczyna rozwiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością* istnieje wtedy, gdy w szczególnie jaskrawy sposób władze spółki w oparciu o większość spólników pozbawiają spólnika tak istotnych umownych lub ustawowych jego uprawnień, że dalsze jego w niej uczestnictwo staje się dla niego bezprzedmiotowe, wystąpienie zaś ze spółki lub zbycie udziału za cenę, odpowiadającą jego wartości, jest dla spólnika niemożliwe, a odzyskanie powyższych uprawnień w innej drodze — nadzwyczaj utrudnione. 2. *Odmowa wbrew*

umowie spółki, zatrudnienia w niej spólnika, jeśli jest połączona z pozbawieniem go w ciągu szeregu lat udziału w zyskach, które są rozdzielane w formie różnych dodatków do wynagrodzeń pomiędzy spólników zatrudnionych w spółce, może stanowić ważną przyczynę rozwiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na żądanie pokrzywdzonego spólnika. 22.IV.1937 r. C. I. 1868/36.

Dla ustalenia przewidzianej w § 1 art. 298 K. H. *bezskuteczności egzekucji,* skierowanej przeciwko *spółce z ogr. odp.*, nie jest konieczne przeprowadzenie egzekucji w stosunku do całego jej majątku, lecz wystarcza udowodnienie, iż jedynym jej majątkiem jest nieruchomość, obciążona ponad swą wartość wierzytelnościami, korzystającymi z pierwszeństwa zaspokojenia. 9.VI.1937 r. C. I. 1927/36.

Przez nakazanie złożenia wniosku o uzupełnienie porządku obrad „zawczasu" (art. 394 § 1 zd. 2 K. H.) ustawa wypowiada żądanie, aby *przedmiotem uchwały* walnego zgromadzenia *spółki akcyjnej* były tylko *sprawy*, o których *umieszczeniu na porządku obrad ogłoszono w sposób przewidziany*, tj. zgodnie z art. 396 § 1 K. H. 17.VI.1937 r. C. I. 2538/36.

Spiskich ziem w Jaworzynie Spiskiej odzyskanych w listopadzie 1938 r. — *Zjednoczenie* z R-tą Polską i włączenie ich do województwa Krakowskiego i o rozciągnięciu na te ziemie mocy obowiązującej niektórych aktów ustawodawczych — dekret P-ta R-tej z d. 16 listopada 1938 r. (Dz. Ust. Nr 87, poz. 585).

Spadki. — W myśl przepisów o *opodatkowaniu spadków i darowizn* na obszarze b. dzielnicy ros. (poz. 391/23 Dz. Ust.) nabycie przez cudzoziemca w drodze spadku po obywatelu Państwa Polskiego majątku, znajdującego się za granicą, podlega opodatkowaniu. (Wyr. z d. 6 grudnia 1937 r. l. rej. 4732/36).

Przedawnienie prawa do wymierzania *podatku spadkowego* z art. 44 ustawy z 29 maja 1920 r. (poz. 299 Dz. Ust. R. P.) rozpoczyna bieg również w wypadku, gdy nie wypełniono obowiązku zawiadomienia władzy skarbowej o śmierci spadkodawcy z art. 35 wspomnianej ustawy. (Uchwała Kolegium Zwiększonego z d. 8.III.1938 r. l. rej. 2985/35).

W myśl art. 857 i 921 k. c. *zmniejszenia rozporządzeń pomiędzy żyjącymi i dokonania powrotu do masy spadkowej mogą żądać tylko spadkobiercy, przychodzący do spadku z mocy ustawy,* o ile zaś spadkobiercy są jednocześnie zapisobiercami z testamentu swego spadkodawcy, nie są oni uprawnieni do korzystania z powrotów i zmniejszenia darowizn, w rozporządzeniu testamentowym dokonanych, i będąc w tym samym położeniu, co i osoby trzecie, zapis otrzymujące, muszą być traktowane na równi ze wszystkimi zapisobiercami, w testamencie wymienionymi. 3 marca 1937 r. C. I. 1173/36.

Spadkobranie nie może być poczytywane za tytuł prawny, wymagany przez art. 2265 k. c. Nap. *dla nabycia własności nieruchomości na mocy przedawnienia,* przewidzianego w tym przepisie prawa. 3 marca 1937 r. C. I. 1195/36.

Art. 265 K. P. C. Spadkobierca, udowadniający *fikcyjność aktu notarialnego,* sporządzonego przez jego spadkodawcę na jego szkodę, mianowicie w celu pozbawienia go praw *spadkowych,* występuje w obronie praw własnych i jako osoba trzecia może powoływać się skutecznie na dowód ze świadków celem uzasadnienia swych roszczeń i obalenia danych tegoż aktu. 21 września 1937 r. (C. I. 2585/26).

Art. 233 k. c. p. w związku z *art. 769 i 770 k. c. Nap.*

Małżonek, który dziedziczy z mocy art. 233 k. c. p. jedną czwartą część względnie połowę majątku po zmarłym współmałżonku, *jest spadkobiercą porządkowym* i dla tego jest zwolniony od zachowania formalności, wymaganych przez art. 769 i 770 k. c. Nap. od dziedziców nieporządkowych. 16.VII.1936 r. C. I. 3049/35.

Art. 1079 Kod. Nap. W przypadku, gdy pomiędzy *wartością* podzielonego przez wstępnego *majątku* w chwili jego śmierci a wartością tegoż majątku w chwili działu jako też w momencie wydania wyroku w przedmiocie zerwania działu istnieje niepomierna i rażąca różnica, wynikła wskutek wojny światowej i związanego z nią kryzysu ekonomicznego, za podstawę do rozstrzygnięcia sporu o pokrzywdzenie, przewidziane w cz. 1 art. 1079 k. c., nie może być przyjęta wartość majątku *spadkowego* w chwili śmierci spadkodawcy, lecz za najbardziej słuszne należy uznać przyjęcie w tym przypadku za taką podstawę wartości majątku w chwili dokonania działu przez wstępnego. (Sąd Najwyższy na posiedzeniu z d. 28 czerwca i 6 lipca 1938 r. w sprawie Magdaleny Potępskiej przeciwko Michałowi Podkowie).

Wierzyciel spadkobiercy nie może w *trybie postępowania hipotecznego* żądać, aby tytuł spadkodawcy nie został przepisany na spadkobiercę, nie będącego dłużnikiem, który opiera swe uprawnienia na akcie *działu spadku,* dokonanym bez uczestnictwa tego wierzyciela. S. N. C. I. 1446/37 r.

W wypadku dodatkowego ustalenia podatku spadkowego zgodnie z § 24 ust. 2 ustawy z 3 czerwca 1906 r. (Dz. Ust. Rzeszy str. 654), uskutecznionego po terminie, przewidzianym w art. 9 ustawy z 14 marca 1933 roku (poz. 141 Dz. Ust. R. P.), nie ma zastosowania do pierwotnie wymienionego podatku, ulgowa taryfa tej ostatniej ustawy. (Uchwała Kolegium Zwiększonego z dnia 15.II.1938 r. l. rej. 4355/35).

Nabycie w drodze spadku (art. 1 przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn w b. dzielnicy rosyjskiej (poz. 391/23 Dz. Ust. R. P.), *obligacyj pożyczki stabilizacyjnej zwolnione jest od podatku spadkowego* z uwagi na przepis art. 5 rozp. Prezydenta Rzplitej z 13 października 1927 roku o planie stabilizacyjnym i zaciągnięciu pożyczki zagranicznej (poz. 789 Dz. Ust. R. P.). (Uchwała Kolegium Zwiększonego z dnia 10.XII.1937 r. l. rej. 5352/35).

Stawki taryfy opodatkowania spadków i darowizn, stanowiącej załącznik do noweli z roku 1933, *nie mają zastosowania do wymiaru, uskutecznionego w wyniku wznowienia postępowania wymiarowego, jeśli wymiar pierwotny został uskuteczniony* przed wejściem w życie tej noweli. (Wyr. z d. 3.XI.1937 r. l. rej. 6480/35).

Art. 778 i nast. k. c. Nap. O przyjęciu *spadku* nawet jeśli ten spadek składa się z mienia hipotecznego, — decydują przepisy art. 778 i nast. k. c. Nap., a nie przepisy ustawy hipotecznej. 13.X.1937 r. (C. I. 2806/36).

Spółki. Podanie o wpis do rejestru spółki, nie zawierające istotnych znamion umowy o rozwiązanie spółki, nie jest pismem, stwierdzającym umowę, objętą art. 105 ust. 1 ustawy o opłatach stemplowych. (Wyr. z d. 2.III.1938 r. l. rej. 240/36).

W myśl przepisu art. 240 § 3. L. 2 K. H. *spólnikowi spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przysługuje prawo* wytoczenia *powództwa o unieważnienie tylko tej uchwały,* przeciwko której on głosował i wyłącznie w granicach sprzeciwu zgłoszonego przezeń do protokółu. 8.IX.1936 r. C. II. 836/36.

Wrogi stosunek spólników, uniemożliwiający przeprowadzenie likwidacji rozwiązanej spółki cywilnej przez nich samych, stanowi ważny powód do ustanowienia w tym celu *likwidatora* przez sąd. 11 października 1937 r. (C. II. 883/37).

Umowy *sprzedaży nieruchomości nieletniego,* zawarte bez zachowania form przewidzianych przez art. 434—436 k. c. p., prawnie istnieją, mogą zaś być tylko unieważnione na żądanie nieletniego, wobec czego do umów powyższych ma zastosowanie art. 1304 k. c. Nap. w przedmiocie terminu przedaw-

nienia skargi o nieważność. 24 lutego — 10 marca 1937 r. C. I. 1453/36.

Art. 10 dekretu z d. 8 lutego 1919 r. o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (Dz. pr. poz. 201). Przepis art. 10 dekretu z dnia 8 lutego 1919 r. o *spółkach* z ograniczoną odpowiedzialnością (Dz. pr. nr. 15, poz. 201), mówiący o odpowiedzialności zarządców spółki w przypadkach m. in. niewypełnienia przepisów ustawy, ma na myśli nie jakąkolwiek ustawę, lecz jedynie wspomniany dekret o spółkach z ogr. odp. 2 września 1937 r. (C. I. 3126/36).

Sporządzony w formie aktu notarialnego *protokół z walnego zgromadzenia udziałowców spółki z ogr. odp.*, stwierdzający *przyznanie wynagrodzenia radzie nadzorczej* za czynności spełnione w ubiegłym roku operacyjnym, określone w statucie i w myśl tego statutu podlegającego wynagrodzeniu — *podpada pod przepis art. 90 ust. 1 ustawy o opłatach stemplowych.* (Wyr. z dnia 1 marca 1937 r. l. rej. 9971/34).

Art. 58 ust. 2 ust. o spółdz. z 29.X.1920 r. (tekst jednolity Dz. U. z r. 1934 nr. 55 poz. 495). Zarządca masy upadłości spółdzielni jest uprawniony do dochodzenia w drodze procesu od członków *spółdzielni* dopłat, nałożonych na nich przed ogłoszeniem upadłości uchwałą walnego zgromadzenia. (16. XII.1937 C. II. 1456/37).

Sprzedaż — Skutki niewykonania zawartej między stronami przed wejściem w życie Kodeksu zobowiązań umowy w przedmiocie *sprzedaży nieruchomości* za zobowiązanie nabywcy do *dożywotniego utrzymywania zbywcy należy ocenić na podstawie przepisu art. 605 K. Z. gdy niewykonanie umowy nastąpiło już pod działaniem przepisów k. z.* — I. C. S. N. z 7/21 września 1938. C. I. 1213/37.

Ze zwolnienia od opłaty stemplowej w myśl art. 9 a) ustawy z 24 marca 1933 r. poz. 173 Dz. Ust. *nie korzysta* pismo tyczące się przeniesienia własności nieruchomości, *jeśli znajdujący się na sprzedanym gruncie i objęty aktem budynek* nie był w rzeczywistości przedmiotem obrotu. N. Tr. Ad. 3060/36 wyrok z d. 5.V.1938. P. Przeg. Not. Nr. 13 1938 r.

Do pisma, *stwierdzającego zrzeczenie się na rzecz zbywcy nabytego od niego prawa żądania, aby rzecz nieruchoma została oddana na własność,* nie ma zastosowania art. 12 ust. 4 pkt. 4 ustawy o opłatach stemplowych. N. T. A. L. rej. 3058/36 — 8.II.1938. Przeg. Not. Nr. 13/1938.

Stemplowe opłaty, związane z *przeniesieniem własności nieruchomości* (Ustawa z d. 28.IV.1938 — Dz. Ust. 32, poz. 278).

Do dnia 31 grudnia 1940 r. zamiast 4% będzie stosowane 1%, jeżeli podstawa wymiaru nie przewyższa *10.000 zł.*

Jeżeli nie przewyższa *25.000 zł.* stawka 1% stosuje się do sumy 10.000 zł.

— w obu wypadkach jeżeli przedstawiono zaświadczenie zarządu miejskiego bądź gminnego, stwierdzające, że dana nieruchomość:

a) nie znajduje isę w obrębie granic ochrony sanitarnej uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej;

b) nie jest objęta prawomocnym ogólnym lub szczególnym planem zabudowania.

Rozp. Ministra Skarbu z d. 5.III.1938 w sprawie opłat stemplowych, wiążących się *z przejściem własności nieruchomości w toku postępowania egzekucyjnego* (Dz. Ust. 17, poz. 129) gdy nabywcą są niektóre instytucje kredytowe (w tej liczbie Komunalna Kasa Oszczędności, *Tow. Kred. Ziemskie, Tow. Kredytowe Miejskie* w Warszawie) — Stawka ulgowa *0.5* do końca 1938, 1% w 1939 i 2% w 1940. Stawki tej jednak nie *stosuje się, jeżeli* nabywca nieruchomość, nabytą na licytacji *zbył w ciągu 3 tygodni po licytacji.* Sposób zapłaty — termin zapłaty. Wyjątki (Państwowy Bank Rolny).

Art. 7 ustawy o opłatach stemplowych nie daje podstawy prawnej do uwględnienia *przy wymiarze opłaty stemplowej z art. 52 l. 2* tejże ustawy, jako *świadczenia wzajemnego wierzytelności hipotecznej nabywcy, zabezpieczonej na zlicytowanej nieruchomości, nie pokrytej ceną kupna i nie przejętej przez nabywcę* z mocy warunków licytacyjnych. (22.IV. 1936 r. l. rej. 1351/33).

W razie nabycia w drodze *licytacji* dziedzicznego *prawa zabudowy przez właściciela gruntu,* na którym to prawo istnieje, podstawę *wymiaru opłaty stemplowej* stanowi nie tylko cena, objęta przybiciem targu, lecz także skapitalizowany czynsz za zabudowę. (Wyr. z d. 22.II.1938 r. l. rej.4757/36).

Do pisma, stwierdzającego zrzeczenie się na rzecz zbywcy, nabytego od niego *prawa żądania, aby rzecz nieruchoma została oddana na własność,* nie ma zastosowania art. 12 ust. 4 p. 4 ustawy o opłatach stemplowych. (Wyr. z d. 18.II.1938 r. l. rej. 3058/36).

Stemplowa opłata od zastawu. Jeżeli pismo stwierdza umowę o *ustanowienie zastawu* tytułem kaucji dla kwoty cyfrowo oznaczonej oraz dla dalszych, ponad tę kwotę udzielić się mających, lecz cyfrowo nieozaczonych kredytów, władza ma prawo, celem ustalenia podstawy wymiaru, wdrożyć postępowanie wyjaśniające, przewidziane w art. 38 ustęp ostatni ustawy o opłatach stemplowych. (11.V.1936 r. l. rej. 764/34).

Szkoda. § 13 zarz. Min. Komunikacji z dn. 3.XII.1935 r. (Dz. U., poz. 578) w zw. z art. 134 Kod. Zob. Za *szkodę,* wyrządzoną *przy budowie kolei,* koncesjonariusz odpowiada zgodnie z ogólną zasadą odpowiedzialności, wyrażoną w art. 134 Kod. Zob., tylko w razie swego zawinienia, zaś zastrzeżenie koncesji, udzielonej przez Ministra Komunikacji, iż koncesjonariusz odpowiada za szkody i wypadki, jakie powstaną z powodu budowy i eksploatacji kolei, należy rozumieć tylko jako wskazanie osoby, przeciwko której winny być skierowane ewentualne roszczenia odszkodowawcze. 6.XII.1937 r. C. II. 1513/37.

Od odpowiedzialności *za szkodę* wyrządzoną *oberwaniem się części budynku,* nie zwalnia posiadacza budynku okoliczność, że dom został postawiony przez zawodowego architekta i to zgodnie z planami, zatwierdzonymi przez władze nadzorcze, oraz że o wadach budowy wiedzieć nie mógł. 8.XI.1937 r. C. II. 2191/37.

1. Dochodzenie *przez nieletniego,* który jeszcze nie zarobkował, renty z tytułu odszkodowania za uszkodzenie ciała można uznać za przedwczesne. *2.* Za *szkodę* wyrządzoną *przez zawalenie się budynku,* nie odpowiada osoba, która sprawuje zarząd w imieniu właściciela. 25.XI.1937. C. II. 1306/37.

Zawarcie przez Rząd Polski umowy międzynarodowej, chociażby była ona niezgodna z interesem poszczególnych osób prywatnych, obywateli polskich, nie może rodzić dla nich prawa do poszukiwania od Skarbu Państwa *szkód i strat w drodze sądowej.* — Sąd Najwyższy na posiedzeniu 9 czerwca 1938 r. w sprawie Zygmunta Nieławickiego. (Gazeta Sądowa Warszawska Nr. 5/1939 r. str. 58).

Art. 158 § 2 k. z. — Osoba, która wchodzi na nieoświetloną klatkę schodową, przyczynia się częściowo sama do wypadku, jakiego wskutek spadnięcia ze schodów doznała. Orzeczenie izby cywilnej (sek. II) Sądu Najwyższego z 19 grudnia 1937 C. II. 1471/37. G. S. W. N. K. Z. Nr. 5/1939 r. (Gaz. Sąd. Warsz. Nowy Kod. Zob. Nr. 5/1939).

Śląsk Cieszyński. Dekret Pt-a R-tej z d. 11.X.1938 *o zjednoczeniu Odzyskanych Ziem Śląska Cieszyńskiego* z R-tą Polską (Dz. Ust. 78, poz. 533 i 534).

Dekret P-ta R-tej z d. 19.X.1938. (Dz. Ust. 81, poz. 548 i 549) — o rozciągnięciu mocy obowiącującej ustawy z d. 20. I.1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego na odzyskane ziemie Śląska Cieszyńskiego i mocy obowiązującej niektórych aktów ustawodawczych.

Śląsk — O zjednoczeniu z R-tą Polską ziem odzyskanych w listopadzie 1938 r. we Frydeckiem, w Czadeckiem, i włączenia ich do województwa śląskiego — i o *rozciągnięciu na te ziemie mocy obowiązującej niektórych aktów ustawodawczych* — dekret P-ta R-tej z d. 16 listopada 1938 r. (Dz. Ust. Nr. 87, poz. 585.

Śląsk Cieszyński — dekret P-ta R-tej *o rozciągnięciu mocy obowiązującej niektórych przepisów prawa cywilnego i handlowego* na odzyskane ziemie Śląska Cieszyńskiego (Dz. Ust. 89, poz. 694) — oraz prawa o notariacie (Dz. Ust. 89, poz. 605).

Śląsk Cieszyński — rozciągnięcie na odzyskane ziemie Śląska Cieszyńskiego *niektórych aktów ustawodawczych* — dekret P-ta R-tej z d. 18 listopada 1938 r. (Dz. Ust. 90, poz. 612). — *Spółka akcyjna i z ogr. odp.* — takiż dekret z d. 22 listopada 1938 (Dz. Ust. 90, poz. 619) — nadzór nad *przemysłem złotniczym* — takiż dekret z tejże daty (Dz. Ust. 90, poz. 620).

Taksa pisarzy hipotecznych. Rozp. Ministra Sprawiedliwości z d. 29 kwietnia 1938 r. (Dz. Ust. 31, poz. 274).

Zmiana punktu 6 §: 1, który otrzymuje brzmienie następujące:

„6. Od protokółu pierwiastkowej regulaci hipotecznej:

I. Nieruchomości o obszarze nie przewyższającym 50 ha, położonej poza granicami administracyjnymi miast, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych . 6 zł.

II. innej nieruchomości:

a) w kancelariach hipotecznych przy sądach grodzkich 10 zł.

b) w kancelariach hipotecznych przy sądach okręgow. 18 zł.

Testament. W myśl art. 1338 i 1340 k. c. Nap. *potwierdzenie wadliwego testamentu* wtedy tylko pociąga za sobą zrzeczenie się zarzutów co do wad formy bądź co do wszelkiej innej ekscepcji, gdy nastąpiło w pełni świadomości tych wad i ekscepcji i z zamiarem zrzeczenia się tychże przez potwierdzającego. 18.XI.—17.XII.1937 r. (C. I. 2699/36).

Tłumaczenie umowy. Według art. 60 i 108 Kod. Zob. *umowę należy tłumaczyć* w ten sposób, jaki obiektywnie wynika z jej treści, a nie jak ją pojmowała jedna ze stron, może nawet rozmyślnie używająca nie dość jasnych i zbyt ogólnikowych określeń. 21.IX.1936 r. C. II. 1042/36.

Towarzystwo Kredytowe Ziemskie — sprzedaż nieruchomości *na licytacji.* Po sprzedaży nie mogą być zgłaszane żadne *zarzuty przeciwko niewykonaniu formalności* nawet ze strony osoby zainteresowanej, która nie została zawiadomiona o wystawieniu nieruchomości na sprzedaż. — I. C. S. N. z 26 sierpnia 1938. C. I. 24/38.

Traktaty. Ustawa z d. 11 stycznia 1938 (Dz. Ust. 3, poz. 18) — ratyfikacja przedłużenia prowizorycznego układu *handlowego z Francją z d. 18.VII.1936* i zmiany art. 5 tegoż układu.

Ustawa z d. 11 stycznia 1938 (Dz. Ust. 3, poz. 19) — ratyfikacja układu dodatkowego do *konwencji handlowej z Austrią* podpisanej 11/X. 33 r.

Ustawa z d. 11 stycznia 1938 (Dz. Ust. 3, poz. 20) — ratyfikacja protokółu dodatkowego układu do *konwencji handlowej* z *Szwajcarią* z d. 26.VI.1922, podpisanego d. 3.II.34 r. i protokółu końcowego do listy B, wymienionej w art. 2 powyższego protokółu dodatkowego.

Ustawa z d. 11 stycznia 1938 (Dz. Ust. 3, poz. 21) — ratyfikacje podpisanych 30 czerwca 1937 r. porozumienia dodatkowego do układu z *Szwajcarią*, dotyczącego uregulowania *płatności handlowych, podpisanego* 31.XII.1936 r. i protokółu końcowego do powyższego porozumienia.

Ustawa z d. 10 lutego 1938 r. o ratyfikacji podpisanego d. 30.VI.1937 protokółu dodatkowego do *konwencji handlowej* z Królestwem *Węgier* (Dz. Ust. 10, poz. 64).

Oświadczenie rządowe z d. 31.XII.1934 w sprawie ratyfikacji prot. dodatk. układu z d. 3.II.1934 do *konwencji handlowej z Szwajcarią.* (Dz. Ust. Nr. 10, poz. 72).

Opr. rządowe z d. 27.I.1938 o ratyfikacji układu z *Szwajcarią* w spr. uregul. *płatności handlowych* (Dz. Ust. Nr. 10, poz. 74).

Oświadczenie rządowe z d. 10 lutego 1938 r. w spr. ratyfikacji podpisanego 18.II.1937 r. protokółu dodatkowego do *konwencji handlowej* z *Republiką Czechosłowacką* z d. 10.II. 1934 (Dz. Ust. Nr. 11, poz. 78).

Rozp. P-ta R-tej z d. 1 marca 1938 r. w sprawie tymczasowego wprowadzenia w życie postanowień protokółu dodatkowego z d. 21.III.1938 do konwencji *handlowej* i nawigacyjnej z *Republiką Czechosłowacką* (Dz. Ust. Nr. 14, poz. 98).

Konwencja konsularna z Królestwem *Węgier z d. 24 kwietnia* 1936 r.

Oświadczenie rządowe z d. 12.II.1938 w sprawie wymiany dokumentów rektyfikacyjnych *konwencji konsularnej* z *Królestwem Węgier* (Dz. Ust. 15, poz. 101).

Oświadczenie rządowe z d. 12 lutego 1938:

a) ratyf. przedłużenia *umowy gospodarczej* z Rzeszą Niemiecką (Dz. Ust. 16 poz. 118).

b) dto (Dz. Ust. 16 poz. 119).

c) dto (Dz. Ust. 16 poz. 120).

d) dto (Dz. Ust. 16 poz. 121).

e) dto (Dz. Ust. 16 poz. 122).

Ustawa z d. 12.III.1938 (Dz. Ust. 17 poz. 123 o ratyf. umowy handlowej z dnia 27 lutego 1935 r. z Kr. Wielkiej Brytanii i Irlandii.

Rozp. Pta Rtej z d. 23.IV.1938 *do konwencji handlowej z Grecją* (Dz. Ust. 29 poz. 260).

Opr. rządowe z d. 11 maja 1938 (Dz. Ust. 38 poz. 325 i 326) — *z Francją* w spr. jednolitej *ustawy o czekach.*

Rozp. Pta Rtej z d. 14 czerwca 1938 (Dz. Ust. 41 poz. 336) o *konwencji handlowej z Rumunią.*

Konwencja z Rep. *Litewską* z d. 14.V.1938 dotycząca *żeglugi i spławu i ratyf.* z d. 14.V.1938 (Dz. Ust. 48 poz. 379 i 380).

Rozp. Pta Rtej z d. 8.VII.1938 — porozumienie z *Wielką Brytanią*, dotyczące clenia pewnych *wyrobów chemicznych* z d. 15.VI.1938 (Dz. Ust. 48 poz. 381).

Ośw. rządowe dotyczące *międzynarodowej umowy* z d. 6. V.1937, dotyczącej *regulowania produkcji i zbytu cukru* (Dz. Ust. 49 poz. 390).

Ośw. rządowe z d. 11.VI.1938 — w sprawie *ratyfikacji układu płatniczego z Francją* (Dz. Ust. 49 poz. 391).

Opr. rządowe z d. 12 czerwca 1938 r. w spr. złożenia *przez szereg państw dokumentów ratyfikacyjnych* oraz zgłoszenia przystąpień do konwencji z d. 15 marca 1886 r., dotyczącej międzynarodowej *wymiany urzędowych wydawnictw i innych publikacji* (Dz. Ust. 49 poz. 392).

(dok. nast.)

Projekty prawodawcze

NIEPODZIELNOŚĆ GOSPODARSTW WIEJSKICH

W poprzedniej kadencji Izb Ustawodawczych wpłynął do laski marszałkowskiej projekt ustawy o niepodzielnych gospodarstwach wiejskich, złożony przez P. Pos. *Franciszka Bartczaka.* Projekt ten (druk sejmowy Nr 343 — kadencji IV) przedstawiliśmy w obszernych wyciągach — w Nr. 5, 1937 r. (str. 13) oraz przytoczyliśmy w całości jego uzasadnienie — w Nr. 6, 1937 r. (str. 11), a ponadto poddaliśmy go obszernej analizie krytycznej w wywodzie P. Dra *Stefana Breyera* — w Nr. 17-18, 1937 r. (str. 5).

Rzeczony projekt wywołał szerokie zainteresowanie w publicystyce prawniczej i społeczno-ekonomicznej, a to ze względu na jego niezmiernie ważny w stosunkach polskich temat. Jednakże projekt nie doczekał się rozważenia w poprzedniej kadencji Izb Ustawodawczych.

Obecnie właśnie stoimy wobec ponownego wystąpienia P. Pos. *Bartczaka,* który projekt swój złożył po raz drugi. Projekt (pod niezmienionym tytułem: Ustawa o niepodzielnych gospodarstwach wiejskich) objęty jest drukiem sejmowym Nr 187 — kadencji V.

Uzasadnienie ponownego projektu jest co do słowa zgodne z uzasadnieniem projektu pierwotnego, natomiast zakres samego tekstu jest znacznie szczuplejszy: gdy poprzedni projekt liczył ponad 60 artykułów, to obecny zawiera tylko 25 artykułów.

W najbliższym czasie przedstawimy różnice, jakie zachodzą pomiędzy obecnym a dawnym projektem P. Pos. *Bartczaka.*

ZABEZPIECZENIE HIPOTECZNE NA ZIEMIACH ZACHODNICH

W przepisach wprowadzających prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym (część II K.P.C.) w rozdziale IV (przepisy szczególne dla ziem zachodnich) art. LXIII stanowi, że ...„bez potrącenia z ceny utrzymuje się w mocy: 1) ..., 2) ..., 3) ..., 4) służebności lub ciężary realne, wpisane jako wymiar“.

Otóż P. Pos. Inż. *Stanisław Chmieliński* złożył do laski marszałkowskiej projekt ustawy (druk sejmowy Nr 185), zmierzający do tego, by przytoczony pkt. 4 art. LXIII skreślić.

Uzasadnienie projektu opiewa:

W związku z projektowanym uruchomieniem nowych kredytów długoterminowych przez Państwowy Bank Rolny zachodzi konieczność skreślenia powyższego przepisu, przy istnieniu którego Państwowy Bank Rolny nie mógłby udzielać pożyczek długoterminowych na terenie województw zachodnich, gdyż pożyczkom tym nie można byłoby zapewnić należytego zebezpieczenia.

W myśl powyższego przepisu wymiar (dożywocie) wpisany do księgi wieczystej nawet po hipotekach już poprzednio wpisanych na rzecz jakichkolwiek wierzycieli w praktyce ma pierwszeństwo przed tymi hipotekami, gdyż przy przymusowej sprzedaży nieruchomości pozostaje na gruncie bez względu na sumę, za jaką nieruchomość sprzedano i obciąża nadal nabywcę nieruchomości. W tych warunkach zabezpieczenie pożyczek długoterminowych, opartych na emisji listów zastawnych, wymagających specjalnie dobrego zabezpieczenia, nie odpowiadałoby przepisom Statutu Państwowego Banku Rolnego.

Mając na celu umożliwienie rolnikom z województw zachodnich korzystania z nowych kredytów długoterminowych Państwowego Banku Rolnego oraz dążąc do usunięcia przepisu szkodliwego dla obrotu kredytowego wnosi się projekt niniejszej ustawy.

Z PROJEKTU NOWELIZACJI PRAWA O USTROJU SĄDÓW POWSZECHNYCH

O rządowym projekcie ustawy o zmianie niektórych przepisów prawa o ustroju sądów powszechnych (druk sejmowy Nr 190) wspominaliśmy już dwukrotnie (Nr 7 r. b., str. 22 i Nr 8 r. b., str. 16), uwypuklając istotę projektowanej noweli w jej przewodnim dążeniu do ...„pogłębienia poczucia niezawisłości sędziowskiej“.

Poza tym jednak nowela projektuje przy sposobności niektóre inne zmiany w u. s. p. Na dwie zmiany godzi się na tym miejscu zwrócić uwagę.

1) Nowela zmienia *art. 165 § 1 u. s. p.* w tym sensie, że dopuszcza w każdym wypadku odwołanie od wyroku sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji, gdy obecnie prawo odwołania nie przysługuje sędziemu, skazanemu na karę upomnienia lub nagany (analog. art. 51 pr. o not.).

Uzasadnienie tej zmiany opiewa m. in., jak następuje:

Przepis ten (art. 165 § 1 u. s. p.) wychodzi z założenia, że kary upomnienia i nagany są tak drobne i pozbawione znamion dolegliwości, iż nie zachodzi potrzeba dwuinstancyjnego rozpoznawania tego rodzaju spraw. Założenie to okazuje się jednak o tyle nietrafne, iż nie liczy się z wyjątkowym poczuciem godności sędziego, który odczuwa żywo karę choćby symboliczną, opartą jednak na stwierdzeniu przewinienia służbowego. Jest rzeczą słuszną, aby sędzia mógł odwołać się od każdego orzeczenia dyscyplinarnego, w którym uznano go winnym wykroczenia służbowego bez względu na karę, jaką mu wymierzono. Wymaga tego powaga stanu sędziowskiego oraz idea zapewnienia sędziemu wszelkich rękojmi, mogących służyć ugruntowaniu jego poczucia niezawisłości w spełnianiu zadań wymiaru sprawiedliwości.

2) Nowela zmienia *art. 258 §§ 2 i 3 u. s. p.* w tym sensie, że dopuszcza zaliczenie do trzechlecia aplikacji sądowej nie więcej niż jednego roku „aplikacji sądowej wojskowej, aplikacji notarialnej lub w Prokuratorii Generalnej R. P., referendarskiej służby prawniczej, albo służby na stanowisku sekretarza sądowego“, a ponadto — w sensie możliwości zezwolenia przez Ministra Sprawiedliwości dopuszczenia aplikanta do egzaminu sędziowskiego już po dwóch latach aplikacji, a to w wypadkach, ...„gdy aplikant odznacza się wybitnymi zdolnościami, wyjątkową pilnością i dojrzałością umysłową“.

W uzasadnieniu tej zmiany m. in. czytamy:

Przepis czasowy, zawarty w art. 282 § 1 u. s. p., zezwalał na skrócenie aplikacji sądowej do 2 lat; wygasł on jednak z upływem 10 lat, na które został wprowadzony. Troska o młode pokolenie prawnicze, walczące wśród dużych trudności o pozycje życiowe, każe dobrodziejstwo tego przepisu czasowego przeobrazić w stałą instytucję prawną. Jest to tym bardziej wskazane, że dobrodziejstwo to, wyróżniające zdolność i pilność kandydatów, stać się może dla młodych prawników bodźcem do wzmożonej pracy nad sobą.

Wśród czasopism prawniczych

JEDNOOSOBOWA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

Pojęcie „jednoosobowej spółki z ogr. odp. według Kodeksu Handlowego“ rozważa P. Dr *Zygmunt Fenichel* w Nr. 5 r. b. Przeglądu Prawa Handlowego i dochodzi do następującej konkluzji:

...Spółka jednoosobowa jest instytucją prawną w rzeczywistości istniejącą i ...ustawodawstwo polskie spółki takiej nie zakazuje. Spółki takie, jak trafnie zaznaczono *(Klausing)* stanowią twór prawny powstały na podstawie prawa zwyczajowego i że jest to *consuetudo contra*, a raczej *praeter legem*. Nasuwające się problemy rozstrzygać należy zgodnie z przepisami prawnymi pamiętając o tem, że spółki takiej nie można identyfikować z spólnikiem posiadającym wszystkie udziały.

Ponadto Autor podkreśla na zakończenie zbędność ustawowego unormowania spółek jednoosobowych, stwierdzając:

Powstawanie nowych form prawnych w Polsce jest zbyteczne, gdyż nam nie trzeba nowych form spółek, lecz raczej nowych kapitałów. Istniejące przepisy prawne dają sferom gospodarczym dość wielkie możliwości. Dowodem tego jest istnienie spółek jednoosobowych i uznawanie ich przez orzecznictwo. Mylne jest zapatrywanie, że jedynie nowa ustawa jest lekarstwem na wszystkie bolączki gospodarcze. Życie bowiem daje sobie rady bez ustawy, w ramach istniejących przepisów. Nie trzeba w tej dziedzinie eksperymentować!

*

To samo zagadnienie roztrząsa P. *Bohdan Stasiński*, Notariusz w Gnieźnie, w odpowiedziach rubryki p. t. *Colloquium Iuridicum*, w czasopiśmie Prasa Prawnicza.

W wywodzie: „Skupienie wszystkich udziałów spółki z ogr. odp. w jednych rękach“ — Autor uzasadnia, że spółka z ogr. odp. z jedynym spólnikiem zachowuje swój byt.

W tymże czasopiśmie i na tymże miejscu P. Dr *J. Balken-Neuman*, adwokat we Lwowie, popiera tezę przeciwną, a mianowicie że spółka z ogr. odp. w osobie jednego spólnika istnieć nie może.

WPIS HIPOTEKI SĄDOWEJ W KWOCIE PONIŻEJ 200 ZŁOTYCH

W Nr. 4 r. b. Nowej Palestry znajdujemy następującej treści okólnik Pana Prezesa Sądu Okręgowego we Lwowie *(Prez. 4117/39)*, wyjaśniający sprawę dopuszczalności wpisu hipoteki sądowej z kilku tytułów tego samego wierzyciela w łącznej kwocie przekraczającej granicę 200 złotych:

W związku ze znowelizowanym Dekretem poz. 609 Dz. Ust. Rz. P. z r. 1938 przepisem art. XVII. przepisów wprowadzających część drugą K. P. C. wyłoniła się wątpliwość, czy dopuszczalne jest dozwolenie wpisu hipoteki sądowej dla wierzytelności z kilku tytułów tego samego wierzyciela przeciw temu samemu dłużnikowi, jeśli każdy tytuł odrębnie opiewa na sumy kapitałowe wierzytelności w kwotach mniejszych jak 200 zł, wszystkie razem jednak wynoszą w łącznej sumie kapitałowej kwotę przewyższającą 200 zł.

Na podstawie upoważnienia udzielonego po myśli § 29 reg. og. przez Pana Ministra Sprawiedliwości reskryptem z dnia 11. lutego 1939 r. Nr I. C. 2202/10/1/39 wyjaśnił Pan Prezes Sądu Apelacyjnego we Lwowie w reskrypcie z dnia 20. lutego 1939 r. Prez.: 4167/39, że na powyższe pytanie należy odpowiedzieć przecząco, gdyż hipoteka sądowa nie może być w przypadku wpisana dla łącznej sumy z wszystkich razem tytułów, lecz dla każdej wierzytelności odrębnie z każdego tytułu z osobna. Jakkolwiek bowiem wierzycielowi z wszystkich tytułów będzie się rzeczywiście należało łącznie więcej jak 200 zł, to jednak mimo tego nie będzie to jednolita wierzytelność, lecz suma kilku wierzytelności samoistnych i różnych, z których żadna nie wynosi 200 zł.

Wprawdzie zwolennicy zapatrywania przeciwnego powołują się na to, iż zdanie drugie omawianego artykułu mówi o wpisie hipoteki „dla wierzytelności przewyższających“ sumę 200 zł, a więc mówi o wierzytelnościach w liczbie mnogiej, jednak okoliczność ta sama przez się nie uprawnia jeszcze do wysnucia wniosku, że ustawodawca miał na myśli dopuszczalność wpisania hipoteki dla kilku wierzytelności poniżej 200 zł, wynoszących w sumie 200 zł.

W Nr. I r. b. Przeglądu Prawa i Administracji ukazał się początek zakrojonej na szerszą miarę rozprawy p. t. „Ograniczenia własności nieruchomości w polskim prawie administacyjnym“, której Autorem jest P. *Franciszek Longchamps.*

Ze względu na wagę tematu ze stanowiska notarialnego powrócimy do rzeczonej rozprawy po zakończeniu jej druku.

*

W Nr. 2 (8) Głosu Prawników Śląskich ogłoszona została pierwsza rozprawa na temat „niepodzielności gospodarstw wiejskich“, opracowana jako referat na IV Zjazd Prawników Polskich w Gdyni. Autorem rozprawy jest P. *Adam Gajda.*

Z cyklu referatów na zaznaczony temat — p. Kwartalnik Prawa Prywatnego Nr 2 (5).

XVII ZJAZD

MŁODYCH PRAWNIKÓW

ODBĘDZIE SIĘ

W WARSZAWIE

W DNIACH

8 - 11 CZERWCA 1939 r.

Wydawnictwa nadesłane

Dr Włodzimierz Dąbrowski: Poradnik Prawniczy, wyjaśniający stan prawny na obszarze Województwa Śląskiego. Wydanie II. Katowice — 1939. Str. 384 (dużego formatu).

Drugie wydanie doskonałego śląskiego „Poradnika Prawniczego", którego ukazanie się sygnalizowaliśmy na tym miejscu we właściwym czasie, stało się konieczne wobec przyłączenia Śląska Zaolziańskiego do Rzeczypospolitej. Toteż nowe wydanie składa się z dwóch działów: A) Górnośląska i cieszyńska część województwa Śląskiego (w wyczerpującym układzie alfabetycznym) i B) Śląsk Zaolziański.

Dział B) obejmuje następującą treść: Manifesty Komitetu Walki o Śląsk za Olzą. Przegląd wypadków historycznych. Objęcie władzy na Zaolziu. Delegat Wojewody Śląskiego przy Dowództwie Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Śląsk" i jego zarządzenia. Gminy Śląska Zaolziańskiego. Dekrety Prezydenta R. P. o zjednoczeniu z Rzeczpospolitą Polską ziem odzyskanych w październiku i listopadzie 1938. Dekrety Prezydenta R. P. o rozciągnięciu mocy obowiązującej niektórych aktów ustawodawczych na ziemie odzyskane w październiku i listopadzie 1938 (wraz z rozp. min.). Ustawy Sejmu Śląskiego. Statystyka.

Jak widać z przytoczonego wykazu treści, stoimy wobec próby kodyfikacji przepisów prawnych i aktów prawno-politycznych, związanych z przyłączeniem Zaolzia do Polski. Próba wypadła bez zarzutu, stwarzając niezbędne źródło informacji w zakresie stosunków prawnych na Śląsku Zaolziańskim.

*

Dr Stefan Odrowąż-Wysocki: Międzynarodowe stosunki prawne Polski. Księgarnia Powszechna. Kraków - Warszawa, 1939. Str. 863+XVI (dużego formatu).

Fundamentalna źródłowa praca, obrazująca międzynarodowe stosunki prawne Polski w zakresie: prawa cywilnego (ze szczególnym uwzględnieniem prawa międzynarodowego prywatnego), prawa karnego i prawa administracyjnego. Pracę uzupełniają teksty aktów ustawodawczych, umów prawnych, konwencji międzynarodowych itp.

*

Léon Duguit: Kierunki rozwoju prawa cywilnego od początku XIX wieku. Biblioteka Umiejętności Prawnych i politycznych— tom 8. Księgarnia Powszechna. Warszawa - Kraków, 1938. Str. 174+XVI (średniego formatu).

Na treść książki, będącej zbiorem wykładów znakomitego prawnika francuskiego, składają się następujące tematy: I. Prawo podmiotowe i funkcja społeczna. II. Nowa koncepcja wolności. III. Autonomia woli. IV. Akt prawny V. Umowa i odpowiedzialność. VI. Własność jako funkcja społeczna. Załącznik I. Teoria Michoud i koncepcje metafizyczne. Załącznik II. Odpowiedź na niektóre krytyki. Załącznik III. Podatek od przyrostu wartości gruntów w Anglii i w Niemczech. Załącznik IV. Odpowiedzialność właściciela a orzecznictwo francuskie. Tekst poprzedzony jest charakterystyką świetnego Autora — pióra *Artura Millera,* współredaktora „Biblioteki".

*

Dr Alfred Laniewski, Sędzia Sądu Apelacyjnego, i *Kazimierz Sobolewski,* Wiceprokurator Sądu Apelacyjnego: Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz. Biblioteka Wydawnictw Prawniczych. Lwów — 1939. Str. 766 (średniego formatu).

Przejrzyście pod względem graficznym podany obowiązujący tekst K. P. K. z orzecznictwem Sądu Najwyższego, okólnikami Ministerstwa Sprawiedliwości, przepisami związkowymi i dodatkowymi oraz z komentarzem. Praca bardzo gruntowna.

*

Dr Ignacy Weinfeld, b. Wiceminister Skarbu, Docent Uniwersytetu J. K., Adwokat: Skarbowość Polska. Wydanie piąte. Tom I. Wydawnictwo „Biblioteka Prawnicza". Warszawa — 1939. Str. 208 (dużego formatu).

Oto piąte, pośmiertne wydanie znanej pracy świetnego znawcy skarbowości polskiej. Autor zmarł w marcu r. b., nie doczekawszy się, niestety, wydania książki. Tom II ukazał się już wcześniej. Tom III wydany będzie na podstawie pozostawionego rękopisu. Wspomniany tom I obejmuje następujące działy: historia, przepisy, władze, waluta, pożyczki, budżet, rachunkowość, wydatki, dochody.

*

Dr Bronisław Feller: Kodeks Postępowania Cywilnego z orzecznictwem. Część II. Kraków 1939. Nakładem Wydawnictwa Ustawy stemplowej i Kodeksu Postępowania Cywilnego z orzecznictwem w Krakowie. Str. 520 (małego formatu).

W części II. Kodeksu Postępowania Cywilnego z orzecznictwem Autor opracował najnowsze orzecznictwo Najwyższego Sądu za czas od 15 grudnia 1937 do 1 kwietnia 1939, a to z obszernym stanem faktycznym i prawnym, co jest rzeczą nader ważną dla wykładni przepisów ustawowych. Następnie zamieścił dekret postępowania sądowego z 21 listopada 1938, komentarz do dekretu: „Światła i cienie dekretu", wszystkie wykładnie i okólniki Min. Sprawiedliwości, nowe ustawy, orzecznictwo karne ze stanem faktycznym i prawnym w sprawach o udaremnienie egzekucji. Podkreślić należy, że Autor w sposób jasny i wyczerpujący objektywnie przedstawia w komentarzu do dekretu światła i cienie tegoż, uzasadnia pilną potrzebę nowelizacji dekretu, a to na całym szeregu przykładów i uważa, że dopiero po nowelizacji dekretu oraz unifikacji przepisów wprowadczych tak do K. P. C. jak i do prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym i usunięciu zaborczych przepisów można ogłosić jednolity tekst kodeksu postępowania cywilnego i ustaw wprowadczych. Książka jest niezbędnym podręcznikiem dla praktyki notarialnej, adwokackiej i sądowej. *(Wzmianka nadesłana przez Wydawnictwo*—(Red.).

*

Ustawa o spółdzielniach (przepisy wykonawcze, ustawodawstwo związkowe, orzecznictwo). Zebrał i opracował *Zenon Łączyński.* Księgarnia Powszechna. Warszawa - Kraków, 1939. Str. 318+X (małego formatu).

*

Ziwko Stalew, Asystent Uniwersytetu w Sofii: Spółka jawna jako osoba prawna. Z przedmową Prof. *Jana Namitkiewicza.* Wydawnictwo „Biblioteka Prawnicza". Warszawa — 1939. Str. 38 (dużego formatu).

*

Adam Daniel Szczygielski, Asystent Uniwersytetu J. P.: Czek w znaczeniu ustawowym. Z przedmową Prof. *Jana Namitkiewicza.* Wydawnictwo „Biblioteka Prawnicza". Warszawa — 1939. Str. 40 (dużego formatu).

Ruch osobowy

IZBA NOTARIALNA — KATOWICE

Brzostyński Adam, notariusz w Mikołowie — przeniesiony do Katowic.

Krok Kazimierz, notariusz w Lublińcu — przeniesiony do Mikołowa.

PISARZE HIPOTECZNI

Borowski Szczepan, pisarz hipoteczny w Wysokiem Mazowieckiem — zwolniony (wobec przekroczenia granicy wieku).

Henius Henryk, pisarz hipoteczny w Chmielniku — przeniesiony do Wysokiego Mazowieckiego.

Bucewicz Jan — mianowany pisarzem hipotecznym w Chmielniku.

P. Dr *Bolesław Czuchajowski,* Notariusz w Krakowie, objął stanowisko komisarycznego Prezydenta miasta Krakowa.

ZMIANY NA STANOWISKACH PREZESÓW SĄDÓW OKRĘGOWYCH

P. *Czesław Łuński,* Sędzia Apelacyjny w Warszawie, objął stanowisko Prezesa Sądu Okręgowego w Płocku.

*

P. *Lucjan Żychliński,* Wiceprezes Sądu Okręgowego w Łodzi, objął stanowisko Prezesa Sądu Okręgowego w Siedlcach.

DZIAŁ URZĘDOWY

Z RADY NOTARIALNEJ W WILNIE

Rada Notarialna w Wilnie ogłasza, że magister praw *Sergiusz Bunge,* zamieszkały w Baranowiczach, złożył podanie o wpisanie na listę aplikantów notarialnych w Okręgu Sądu Apelacyjnego w Wilnie.

WYDZIAŁ HIPOTECZNY SĄDU OKRĘGOWEGO W KIELCACH

Zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości (Dz. Urzęd. Nr. 5 r. b.) z dniem 1 maja 1939 r. ilość stanowisk pisarzy hipotecznych przy wydziale hipotecznym Sądu Okręgowego w Kielcach powiększona została do trzech.

WYKONANIE USTAWY O PODATKU OBROTOWYM

Do chwili oddania niniejszego numeru pod prasę nie ukazało się w Dzienniku Ustaw rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu do ustawy z 4 maja 1938 r. o podatku obrotowym. Rozporządzenie to jest już przekazane do ogłoszenia i ukaże się niezawodnie w najbliższych dniach.

Rozporządzenie ustali, jakie prywatno-prawne świadczenia usług podlegają podatkowi obrotowemu. Wśród nich wymienione będą wyraźnie — świadczenia notariuszów (por. uwagi w *P. N.* Nr 23-24, 1938 r., str. 40).

Rzeczone rozporządzenie przedstawimy w następnym numerze — w obszerniejszym wywodzie fachowego pióra. Wywód ten — obok praktycznej wykładni rozporządzenia łącznie z ustawą — będzie obejmował uzasadnienie uznania obowiązku podatkowego notariuszów.

IZBA SKARBOWA W TARNOPOLU

Z mocy rozporządzenia Rady Ministrów (Dz. Ust. Nr 41, poz. 272) z dniem 1 października 1939 r. utworzona zostaje Izba Skarbowa w Tarnopolu — dla obszaru województwa tarnopolskiego, należącego dotąd do właściwości Izby Skarbowej we Lwowie.

WYDAWCA: *IZBA NOTARIALNA OKRĘGU SĄDU APELACYJNEGO W WARSZAWIE*

Drukarnia Braci Drapczyńskich, Warszawa, Piusa Nr 15.